

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის
თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის
ეროვნული სამეცნიერო ბიბლიოთეკა

IVANE JAVAKHISHVILI TBILISI STATE UNIVERSITY
NATIONAL SCIENTIFIC LIBRARY

ბიობიბლიოგრაფიული სერია „ქართველი მეცნიერები“
Biobibliographical Series “Georgian Scholars”

ANDRIA APAKIDZE

(1914-2005)

Biobibliography

Tbilisi
2014

ანდრია აფაქიძე

(1914-2005)

ბიობიბლიოგრაფია

თბილისი
2014

012 (აფაქიძე ა.) + 016: 902(462.22)

აფა-91

გამოჩენილი ქართველი არქეოლოგის, აკადემიკოს ანდრია აფაქიძის ბიობიბლიოგრაფიაში თავმოყრილია 1941-2013 წლების მასალა: სამეცნიერო შრომები, სამეცნიერო-პოპულარული სტატიები, მისი რედაქციით გამოცემული შრომები და ლიტერატურა მის შესახებ.

მასალა განლაგებულია ქრონოლოგიურ-ანბანური რიგით. ბიობიბლიოგრაფიას წინ უძღვის ანდრია აფაქიძის სამეცნიერო და საზოგადოებრივი მოღვაწეობის მოკლე მიმოხილვა, ცხოვრებისა და მოღვაწეობის ძირითადი თარიღები. ერთვის სახელთა და გეოგრაფიულ სახელწოდებათა ანბანური საძიებელი.

The biobibliography of the distinguished Georgian archaeologist, academician Andria Apakidze, contains the materials of 1941-2013 years: scientific works, scientific-popular articles, works published under his editorship and publications about him.

The material is arranged in chronological-alphabetical order. The biobibliography is prefaced by a short review of scientific and public activities of A. Apakidze and dates of his life and activity. Indexes of names and geographical names are applied in alphabetical order.

რედაქტორები: გურამ ლორთქიფანიძე, ირაკლი ღარიბაშვილი
ბიბლიოგრაფიული რედაქტორი: ნანა ბალათურია
შემდგენლები: ნანა ბალათურია, მარიკა ჟორჯოლიანი
კომპიუტერული უზრუნველყოფა: მარიკა ჟორჯოლიანი
დამკაზადონებელი: ნათია დვალი
გარეკანის დიზაინი: ნინო ხოსრუაშვილი, ნინო ებრალიძე

Editors: Guram Lortkipanidze, Irakli Garibashvili

Bibliographic editor: Nana Bagaturia

Authors: Nana Bagaturia, Marika Zhorzholiani

Computer: Marika Zhorzholiani

Prepress: Natia Dvali

Cover Design: Nino Khosruashvili, Nino Ebralidze

© ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო
უნივერსიტეტი

© Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

ISBN 978-9941-13-373-2

ISSN 2298-0059

შინაარსი

Contents

ანდრია ავაქიძე (სამეცნიერო და საზოგადოებრივი მოღვაწეობის მოკლე მიმოხილვა).....	9
ANDRIA APAKIDZE (A Brief Review of his Scientific and Public Activities)	19
ანდრია ავაქიძის ცხოვრებისა და მოღვაწეობის ძირითადი თარიღები	25
The Main Dates of Andria Apakidze’s Life and Activity.....	28
ანდრია ავაქიძის შრომები	31
Andria Apakidze’s Works	31
ანდრია ავაქიძის რედაქტორობით გამოცემული შრომები	63
Works Edited by Andria Apakidze	63
ლიტერატურა ანდრია ავაქიძის შესახებ.....	76
Publications about Andria Apakidze	76
საიუბილეო თარიღები.....	84
Jubilee Dates.....	84
სახელთა საძიებელი	88
Index of Names	88
გეოგრაფიულ სახელთა საძიებელი	94
Geographical Indexes	94

ანდრია აფაქიძე

(სამეცნიერო და საზოგადოებრივი მოღვაწეობის
მოკლე მიმოხილვა)

გამოჩენილმა ქართველმა მეცნიერმა, ანდრია აფაქიძემ სამეცნიერო და საზოგადოებრივი მოღვაწეობის ჭეშმარიტად სახელოვანი გზა განვლო. იგი ეკუთვნოდა ქართველ მეცნიერთა იმ დიდებულ პლეადას, რომლის მხრებზე გადაიარა არქეოლოგიის – ამ მეტად მნიშვნელოვანი საისტორიო დისციპლინის – ფორმირების ხშირად წინააღმდეგობრივმა და ზოგჯერ მტკივნეულმა პროცესებმა.

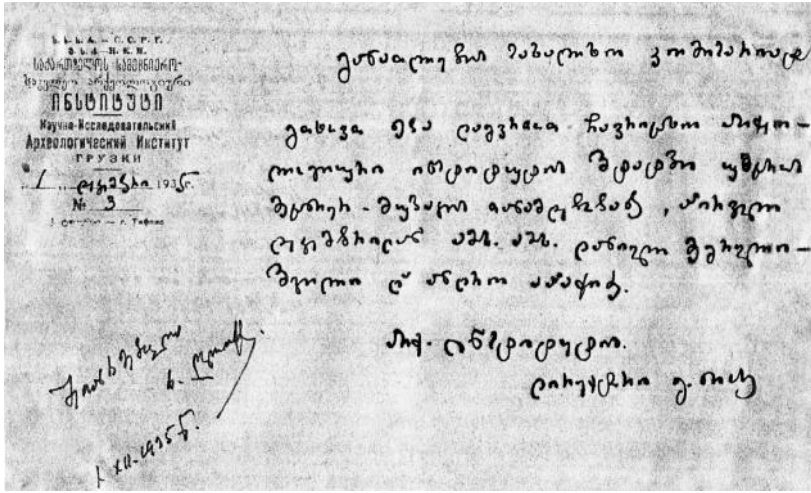
მისი დაბადების 80 წლისთავზე ჟურნალ „ძეგლის მეგობრის“ სარედაქციო წერილში სამართლიანად იყო აღნიშნული: „ქართული არქეოლოგიის პატრიარქი აკადემიკოსი ა. აფაქიძე XX საუკუნის მეორე ნახევრის ქართული არქეოლოგიის აღიარებული ლიდერი და ყოველი მისი წარმატების მოზიარეა“ („ძეგლის მეგობარი“, – 1994, № 1. – გვ. 68-70). ნიშანდობლივია, რომ ბატონი ანდრია აფაქიძე ერთ-ერთი დამაარსებელი გახლდათ საბჭოთა იმპერიაში პირველი საზოგადოებრივი ორგანიზაციის „ისტორიისა და კულტურის ძეგლთა დაცვის საზოგადოების“ და იმ წლებში მეტად პოპულარული აკადემიური ჟურნალისა „ძეგლის მეგობარი“. ქართველ არქეოლოგთა შორის ის პირველი გახლდათ, ვინც 1940 წელს წარმოადგინა და 1941 წელს დაიცვა საკანდიდატო დისერტაცია (ხელმძღვ. პროფ. გ. ნიორაძე) და მოიპოვა „ისტორიის მეცნიერებათა კანდიდატის სამეცნიერო ხარისხი“. ასევე პირველმა, ქართველ არქეოლოგთა შორის, 1961 წელს მოიპოვა ისტორიის მეცნიერებათა დოქტორის წოდება; გზა გაუკვალა „წყალქვეშა არქეოლოგიას“ სოხუმის ყურესა და ბიჭვინთაში (1953 წ.); დანერგა ახალი გეოფიზიკური მეთოდები საველე-არქეოლოგიურ საძიებო სამუშაოებში სამოციან წლებში. ის იყო მთავე ქართულ არქეოლოგიაში ახალი კომპიუტერული საძიებო სისტემების დანერგვისა. ბატონი ანდრია აფაქიძე გახლდათ ეროვნული აკადემიის პირველი აკადემიკოსი არქეოლოგი, აკადემიის საზოგადოებრივ მეცნიერებათა განყოფილების პირველი აკადემიკოს-მდივანი. მან შექმნა საქართველოს მეცნიერებათა ეროვნული აკადე-

მიის პრეზიდენტთან კომპიუტერული სამეცნიერო-საინფორმაციო ცენტრი, სადაც თავმოყრილი იყო ცნობები ქართული არქეოლოგიური ძეგლების შესახებ. თუმცა ამით არ ამოიწურება ბატონ ანდრია აფაქიძის წვლილი ქართული არქეოლოგიის განვითარებაში.

ეს ყველაფერი – გზა მეცნიერების მწვერვალებისაკენ – დაიწყო, ჯერ კიდევ თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტში ისტორიის ფაკულტეტზე სწავლისას, მას შემდეგ, რაც არქეოლოგიით გატაცებული ახალგაზრდა გამოარჩიეს ჯერ პროფ. გ. ნიორაძემ, შემდეგ პროფ. ს. ჯანაშიამ. თავად ბატონ ანდრიას არაერთხელ აღუნიშნავს ეს გარემოება და სიკვდილამდე მადლიერი იყო თავისი დიდი მასწავლებლების.

ერთ-ერთ ხელნაწერ ავტობიოგრაფიაში, რომელიც 1947 წლითაა დათარიღებული (ინახება საქართველოს მეცნიერებათა ეროვნული აკადემიის არქივში), ბატონი ანდრო აღნიშნავს: „სწავლასთან ერთად მიხდებოდა მუშაობა“. მას მამა, მელიტონ აფაქიძე, ადრე, 1918 წელს, გარდაეცვალა. განათლებისადმი მისი სწრაფვა ბაქოდან სოფელ ზანაში (სენაკის რაიონი) დაბრუნებულმა ძველი არისტოკრატიული საგვარეულო ტრადიციების მიმდევარმა მისმა ოჯახმა უზრუნველყო. დაწყებითი განათლება სოფელ ზანის შვიდწლიან სკოლაში მიიღო, 1925 წლიდან კი სწავლა ახალსენაკის საშუალო სკოლაში გააგრძელა. ანდრია აფაქიძემ 1932 წელს დაამთავრა სენაკის (ცხაკაიას) პედაგოგიური ტექნიკუმი. იმავე წელს თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ისტორიის ფაკულტეტის სტუდენტი გახდა. 1936 წელს დაამთავრა აღნიშნული უმაღლესი სასწავლებელი, 1937 წლის თებერვალში იგი დატოვეს სასწავლებლის ასპირანტურაში, როგორც მაშინ ამბობდნენ, „საპროფესოროდ მოსამზადებლად“. პარალელურად, 1935 წლის ნოემბრიდან 1936 წლის ოქტომბრამდე ის თბილისში ახლად გახსნილ საქართველოს სამხედრო კომისარიატთან არსებული „არქეოლოგიის ინსტიტუტის“ მეცნიერი თანამშრომელი იყო. ამ „არქეოლოგიის სამეცნიერო ინსტიტუტის“ დირექტორი, შემდგომ საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის წევრ-კორესპონდენტი პროფ. გ. ნიორაძე ასაბუთებდა რა ა. აფაქიძის მოწვევას სამუშაოდ, აღნიშნავდა: „არქეოლოგიაში მომუშავე სპეციალისტები დღეს თითქმის არ მოგვეძებნება საქართველოში. ამიტომ აუცილებლად საჭიროა ინსტიტუტმა იზრუნოს ახალგაზრდა კადრების მომზადებაზე“

(გ. ნიორაძე, ქართული სამეცნიერო არქეოლოგიის სათავეებთან, საქ. ეროვ. ბიბ. მაცნე, №3, 2011, გვ. 13). არქეოლოგიის ინსტიტუტის რეორგანიზაციის შემდეგ იგი აკად. ნ. მარის სახელობის ენის,

ისტორიისა და მატერიალური კულტურის (ენიმვი) ინსტიტუტის მეცნიერ თანამშრომელი იყო. როგორც ა. აფაქიძე თავად აღნიშნავდა, 1937 წლის სექტემბრიდან კითხულობდა ლექციებს არქეოლოგიაში, თსუ ისტორიის ფაკულტეტზე. 1940-1941 სასწავლო წელს მას მიჰყავდა კურსი „წინააზიის არქეოლოგიაში“. მეორე მსოფლიო ომის დაწყებიდან კი მობილიზებულ იქნა მოქმედ არმიაში. კავკასიაში უძველესი თბილისის სამხედრო საარტილერიო სასწავლებლის დამთავრების შემდეგ ის ჩრდილოკავკასიის ფრონტზე იბრძოდა. 1942 წლის 3 აგვისტოს დაიჭრა და გათავისუფლებულ იქნა სამხედრო სამსახურიდან. დემობილიზაციის შემდეგ, 1942 წლის ოქტომბრიდან ის ენიმვის მემკვიდრე, მეცნიერებათა აკადემიის ისტორიის ინსტიტუტის უფროსი მეცნიერთანამშრომელი, არქეოლოგიის განყოფილებას ხელმძღვანელობდა. 1943 წლის 19 ივლისს ანდრია აფაქიძე დირექტორად დაინიშნა საქართველოს სახელმწიფო მუზეუმში, რომელიც ტრადიციულად არქეოლოგიური კვლევის მნიშვნელოვან კერას წარმოადგენდა. ინსტიტუტის დირექტორის მძიმე და საპასუხისმგებლო თანამდებობაზე ბატონმა ანდრეამ ათი წელი იმუშავა. ეს პერიოდი

მუზეუმის ცხოვრებაში მნიშვნელოვანი ძვრებით, წარმატებული არქეოლოგიური კვლევა-ძიებით და პუბლიკაციებით აღინიშნა. 1953-1980 წწ. ა. აფაქიძე ივ. ჯავახიშვილის სახელობის ისტორიის ინსტიტუტის არქეოლოგიის განყოფილების, დღევანდელი ტერმინოლოგიით – „მიმართულების“, ხელმძღვანელი იყო. პრაქტიკულად, ის წარმართავს არქეოლოგიურ სამუშაოებს მთელ საქართველოში, მათ შორის, აფხაზეთსა და სამხრეთ ოსეთში.

ბატონი ანდრია დიდ დროსა და ყურადღებას უთმობდა ახალგაზრდა არქეოლოგების აღზრდას, მისი დამოკიდებულება ახალგაზრდა მეცნიერების მიმართ განსაკუთრებული იყო. მისი აღზრდილი გახლდათ აფხაზი არქეოლოგი გიორგი შამბა, რომელსაც არასოდეს უღალატია ქართულ-აფხაზური ძმობისთვის ასევე, მისი დაფრთიანებულია ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელობის უნივერსიტეტის ყოფილი რექტორი, დღეს საქართველოში ერთადერთი ბათუმის სახელმწიფო არქეოლოგიური მუზეუმის დირექტორი პროფ. ა. კახიძე. მისი ერთ-ერთი ბოლო ასპირანტი, აკადემიური დოქტორი, არქეოლოგი სანდრო ნონეშვილი ხშირად იგონებს, თუ რა დიდი გულისხმიერებითა და ყურადღებით ადევნებდა თვალს ბატონი ანდრო მის არა მარტო სამეცნიერო, არამედ საველე სამუშაოებს. ვინც ახლო იყო ბატონ ანდროსთან, დამერწმუნება, თუ რა პრინციპული, მომთხოვნი, ზოგჯერ მკაცრი, მაგრამ სამართლიანი იყო იგი ხელქვეითების მიმართ.

ახალგაზრდა არქეოლოგებისადმი კეთილგანწყობის მაჩვენებელია პირადად ჩემი და ბატონ ანდრია აფაქიძის, ქართველი არქეოლოგების ნაცადი ხელმძღვანელის ურთიერთობა. ჩემი წერილობით თხოვნის შემდეგ ბატონმა ანდრიამ ბიჭვინთის არქეოლოგიურ ექსპედიციაში სამუშაოდ მიმიწვია, რომელსაც 1953-1974 წწ. თვითონ ხელმძღვანელობდა. ამ ექსპედიციას უდიდესი როლი აქვს ნათამაშევი, მცხეთის შემდეგ, ანტიკური (კლასიკური) არქეოლოგიის განვითარებაში. მის მიერ გამოვლენილი ძველი ბერძნული, რომაული წყაროების ციხე-ქალაქი პიტიუნტ-პიტიუსი, ქართულ-აფხაზური „ბიჭვინტა“, ადრეული ქრისტიანობის ცენტრი, X-XI სს-ის კათედრალით, რომლის მომლოცველთა შორის დავით აღმაშენებელიც გახლდათ, მსოფლიო არქეოლოგიის ყურადღების ცენტრშია. ბატონ ანდრიას ავტორობით, თანავტორობითა და რედაქტორობით გამოიცა „დიდი პიტიუნტისადმი“ მიძღვნილი შრომების სამი მოზრდილი ტომი. 2004 წელს, საქართველოს ისტორიის

ნარკვევების სხვა ავტორებთან ერთად, ბატონ ანდრია აფაქიძეს საქართველოს სახელმწიფო პრემია მიენიჭა. ბიჭვინთაში ჩემ თვალწინ იწერებოდა ქართული ისტორიოგრაფიისათვის იშვიათი „არქეოლოგიური ლექსიკონი“, რომლის შემდგენელი და რედაქტორი ანდრია აფაქიძე გახლდათ. იგი ასევე იყო არქეოლოგიის პირველი ქართული სახელმძღვანელოს ერთ-ერთი ავტორი და სამეცნიერო რედაქტორი, რომელიც თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტმა გამოსცა.

1975 წელს, მცხეთაში კარგა ხნით შეწყვეტილი არქეოლოგიური სამუშაოების განახლების გამო, ბატონი ანდროს გადაწყვეტილებით, საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის ბიჭვინთი არქეოლოგიური ექსპედიციის ხელმძღვანელობა მე დამეკისრა, მან ექსპედიციის კონსულტანტობა იტვირთა, რაც, ბუნებრივია, უდიდესი პატივი იყო ჩემთვის. ვფიქრობ, რომ მე და ექსპედიციის სხვა წევრებს არ შეგვირცხვენია ჩვენი მასწავლებლისა და უფროსი კოლეგის აკად. ა. აფაქიძის სახელი. 1975-1980 წწ., მასთან შეთანხმებით, აფხაზეთის საბედისწერო მოვლენებამდე ბიჭვინთის ნაქალაქარზე ერთდროულად მუშაობდნენ თბილისისა და იენის უნივერსიტეტების ერთობლივი ექსპედიციები, აშენდა სტაციონარული ბაზა. შეიქმნა ბიჭვინთის არქეოლოგიური მუზეუმი, რომელსაც აკად. ა. აფაქიძის მოწაფე, აფხაზი არქეოლოგი ზაურ აგრბა ხელმძღვანელობდა.

ანდრია აფაქიძემ თავისი პირველი სამეცნიერო ნაშრომი არქეოლოგიაში 1941 წელს გამოაქვეყნა. ეს იყო მისი საკანდიდატო დისერტაციის „ბაკურციხის არქეოლოგიური ძეგლები“ ოთხგვერდიანი მოკლე შინაარსი, თეზისების სახით. თავად სადისერტაციო, მანქანაზე გადაბეჭდილი ნაშრომი, „ხელნაწერის უფლებით“, დიდხანს ინახებოდა აკადემიის ივ. ჯავახიშვილის სახელობის ისტორიის, არქეოლოგიისა და ეთნოგრაფიის ინსტიტუტში, რომელიც ათიოდე წლის წინ საქართველოს ეროვნულ ბიბლიოთეკას გადაეცა. სადისერტაციო კვლევას საფუძვლად დაედო კახეთში, ალაზნის პირას, სოფელ ბაკურციხესთან აღმოჩენილი გვიანბრინჯაოს ხანის მრავალფენოვანი არქეოლოგიური კომპლექსები, რომლებიც მის მიერვე იყო გამოვლენილი. 1938 წელს ის ხელმძღვანელობდა ბაკურციხის არქეოლოგიურ ექსპედიციას, ხოლო პირველი საექსპედიციო ნათლობა, როგორც ბატონი ანდრო თავად აღნიშნავდა, მან 1936 წელს მოწამეთაში მიიღო. ქართული არქეო-

ლოგიის ისტორიაში აღნიშნულ ნაშრომს საეტაპო მნიშვნელობა ჰქონდა. მას დღესაც არ დაუკარგავს სამეცნიერო მნიშვნელობა.

განსაკუთრებით დიდია ბატონ ანდრია აფაქიძის ღვაწლი საქართველოს ძველი დედაქალაქის მცხეთის არქეოლოგიური შესწავლის საქმეში.

აკად. სიმონ ჯანაშიამ 1940-1941 წწ. II მსოფლიო ომის დაწყებამდე, მცხეთაში უმნიშვნელოვანესი უბნების, არმაზციხე-ბაგინეთის გათხრების ხელმძღვანელობა ახალგაზრდა ნიჭიერ არქეოლოგს ანდრო აფაქიძეს ანდო. 1943 წლიდან ის კვლავ აგრძელებს არქეოლოგიურ კვლევა-ძიებას მცხეთაში, რომლის შესწავლას მან, შეიძლება ითქვას, მთელი სიცოცხლე მიუძღვნა.

ბატონი ანდრო თავის ავტობიოგრაფიაში აღნიშნავდა: „1943 წლიდან დღემდე (1952 წ.) ვარ ბაგინეთის არქეოლოგიური გათხრების ხელმძღვანელი“. ეს აკად. ს. ჯანაშიას მოღვაწეობის, სამწუხაროდ, ხანმოკლე (1936-1947 წწ.) პერიოდი დაკავშირებულია, თუ შეიძლება ასე ითქვას, ქართული არქეოლოგიის „ოქროს ხანასთან“.

მცხეთაში 1938 წლიდან იწყება მასშტაბური არქეოლოგიური გათხრები. ველზე ბატონ ანდრია აფაქიძის მხარდამხარ იდგა ახალგაზრდა არქეოლოგთა ჯგუფი (გ. გობეჯიშვილი, ა. კალანდაძე, გ. ლომთაძე და სხვ.), რომლებიც სრულყოფილად ფლობდნენ სავსე გათხრების მეთოდიკას და შესაბამისი თეორიული მომზადება ჰქონდათ გავლილი. ეს იყო ივ. ჯავახიშვილის, გ. ნიორაძისა და ს. ჯანაშიას აღზრდილი პროფესიონალი არქეოლოგების პირველი თაობა. სხვაგვარად შეუძლებელი იქნებოდა დროის მოთხოვნის შესაბამისად ასეთი ფართო მასშტაბის გათხრების წარმოება. არქეოლოგიური თვალსაზრისით ისეთ რთულ მრავალფენიან ძეგლზე, როგორც „დიდი მცხეთა“ იყო, ბატონი ანდრო აფაქიძე არქეოლოგთა აღიარებული ლიდერი გახლდათ. 1939 წელს მცხეთის არქეოლოგიური ექსპედიცია, რომლის შემადგენლობაში 20 მეცნიერი თანამშრომელი ითვლებოდა და ოთხი ტექნიკური მუშაკი (არქიტექტორი, მხატვარი, ფოტოგრაფი) შედიოდა, აკად. ა. აფაქიძის გადმოცემით, ველზე შვიდი თვის განმავლობაში საკმაოდ მძიმე ყოფით პირობებში იმყოფებოდა. მუშათა რაოდენობა 80 კაცს აღწევდა. ბატონმა ანდრია აფაქიძემ წლების განმავლობაში მცხეთაში ჩამოაყალიბა არა მარტო სწავლულ არქეოლოგთა ჯგუფი, არამედ შექმნა პროფესიონალ მიწის მთხრელ მუშათა მთელი ბრიგადა,

„ძია“ არსენ გარსევანიშვილის ხელმძღვანელობით. თუ რა მას-შტაბის სამუშაოები ჩატარდა მცხეთაში, მათ შორის, ბატონ ა. აფაქიძის – არმაზციხე-ბაგინეთის რაზმის ხელმძღვანელის – მიერ, კარგად ჩანს ზოგიერთი სტატისტიკური მონაცემიდან. ექსპედიციის საველე დავთრების მიხედვით, რომლებიც საქართველოს ეროვნულ მუზეუმში ინახება, მარტო 1939 წელს გაითხარა 1055-ზე მეტი სხვადასხვა ტიპის სამარხი, აღწერილია 6600-ზე მეტი არტეფაქტი – არქეოლოგიური მასალა. ომის დროს, როდესაც მუზეუმის დირექტორად ბატონი ანდრო დაინიშნა. ამ ზღვა არქეოლოგიური მასალის კამერალური დამუშავება, ჩახატვა-ფოტოგრაფირება, ფონდებში დავანება, კატალოგიზაცია ინტენსიურად მიმდინარეობდა. მომზადდა ექსპოზიცია. მაშინ ბატონი ანდრო აფაქიძე 29 წელს მიღწეული გამოცდილი არქეოლოგი გახლდათ. ეს თავდადება შრომა რომ არა, არ მოხერხდებოდა საყოველთაოდ ცნობილი გამოცემის ე.წ. „მცხეთა – I“-ის (თბ., 1955) მომზადება და შემდეგ დაბეჭდვა. ამ პუბლიკაციას – „არქეოლოგიური კვლევა-ძიების 1937-1946 წწ. გათხრების შედეგები“ – ქართულ არქეოლოგიურ ისტორიოგრაფიაში ბადალი არ მოეპოვება. მისი მასწავლებლის, აკად. სიმონ ჯანაშიას, გარდაცვალების შემდეგ ამ საეცაპო წიგნის გამოცემის მთელი სიმძიმე ანდრია აფაქიძემ თანაავტორებთან, გ. გობეჯიშვილთან და ა. კალანდაძესთან, ერთად იტვირთა. წიგნმა, რომელიც ჯერ ქართულად და მერე (1958 წ.) რუსულად დაიბეჭდა მოსკოვის „გოსზნაკის“ სტამბაში, არქეოლოგების საყოველთაო ყურადღება მიიპყრო და დღესაც ქართველ არქეოლოგთა სამაგიდო წიგნია. როგორც გადმოცემით ვიცი, ის საკავშირო სტალინურ (სახელმწიფო) პრემიაზეც ყოფილა წარდგენილი, მაგრამ კრემლში შექმნილი ანტიქართული კონიუნქტურის გამო, ავტორებს ჯილდო არ მიუღიათ. ამ წიგნის პირველი თავი „მცხეთისა და მისი მიდამოების ისტორიულ-არქეოლოგიურ ძეგლთა მოკლე მიმოხილვას“ მიემდგვნა. მის გარეშე წარმოუდგენელია „საქართველოს არქეოლოგიის ისტორია“, ისევე როგორც მისი მომდევნო – მცხეთა II-XI – ტომების გარეშე. მათი ავტორი, თანაავტორი და სამეცნიერო რედაქტორი აკად. ა. აფაქიძე გახლდათ, რომელმაც, თავის მოწაფეებთან ერთად, 1974-2002 წწ. დიდი ამაგი დასდო მცხეთის, საქართველოს ძველი დედაქალაქის, არქეოლოგიურ კვლევა-ძიებას. მისი მოღვაწეობის ეს პერიოდი სპეციალურ ნარკვევს იმსახურებს.

ბატონ ანდროს გული სწყდებოდა, რომ მაშინ, ტექნიკური მიზეზების გამო, ვერ მოხერხდა ამ სერიალის VIII ტომის დაბეჭდვა. პროფ. დუნდუას მიერ შესწავლილი, მცხეთაში აღმოჩენილი ნუმიზმატიკური მასალა (მონეტები) გამოუქვეყნებელი რჩება. ისევე როგორც ბატონ ანდროს მიერ სვეტიცხოვლის კათედრალის, საკათედრო ტაძრის აღმოსავლეთ ფასადთან, უშუალოდ მის კედლის მიჯნაზე 2001 წლის ზაფხულში გათხრილი აკლდამა, ე.წ. „ქვაყუთი“ №14. თავად ბატონი ანდროს სიტყვებით, „მისი მნიშვნელობა დიდად სცილდება საქართველოს ფარგლებს“ (ა. აფაქიძე, გ. ყიფიანი. „დიდი აღმოჩენა მცხეთაში“, საინფორმაციო-სამეცნიერო ჟურნალი „მუდმივი კავშირის სამყარო“. – 2002. – № 4, გვ. 37-39). აკლდამაში განისვენებდა 50 წლის დიდებული, სამეფო წრის ქალბატონი. თუ მისი მარცხენა ხელის შუა თითის ფალანგზე დაფიქსირებულ ოქროს ბეჭდის სარდიონის გემა ინტალითზე ამოკვეთილი ბერძნული მთავრული წარწერით ვიმსჯელებთ, ესაა „დედოფალი ულპია მბრძანებელი“. მისთვის უამრავი ძვირფასი, მაღალი მხატვრული და მატერიალური ღირებულების ნივთი ჩაუტანებიათ, ერთ-ერთ ყელსაბამ-გულსაკიდად რომში მოჭრილი ლუცილას (164-183 წწ.) ოქროს მონეტა გამოყენებული. დაუშვებელია, და უფრო მეტიც, დანაშაულია, მსოფლიო მნიშვნელობის ამ უნიკალური კომპლექსის გამოუქვეყნებლობა. აღნიშნული სერიალის – მცხეთის ბოლო XII ტომი, სადაც გამოქვეყნდება № 14 აკლდამა, ბატონ ანდრო აფაქიძის ხსოვნას, მისი დაბადებიდან 100 წლისთავს უნდა მიეძღვნას. სხვა არაფერი რომ არ აღმოეჩინა ბატონ ანდროს მცხეთაში, ესეც იკმარებდა მისი სახელის უკვდავსაყოფად! ის ტოლს უდებს ასევე უნიკალურ, ა. აფაქიძის მიერ 1985 წელს სამთავროს დედათა მონასტერთან აღმოჩენილ III ს-ის მდიდრულ აკლდამას. კომპლექსი 1996 წელს გამოქვეყნდა (მცხეთა, XI).

1975 წლიდან ბატონი ა. აფაქიძე ხელმძღვანელობდა მცხეთის მუდმივმოქმედ არქეოლოგიურ ექსპედიციას, რომელიც წარმატებით ასრულებდა მონიტორინგს მცხეთის ახალმშენებლობებზე. ჩვენი არქეოლოგიის პრაქტიკაში, პირველად მან, მცხეთის არქეოლოგიური ექსპედიციის ბაზაზე, აკად. მ. აბდუშელიშვილთან ერთად, ჩამოაყალიბა პალეოანთროპოლოგთა სამუშაო ჯგუფი. მათ მიერ ჩატარებულმა კრანოლოგიურმა და ოსტეოლოგიურმა კვლევებმა ჩვენი არქეოლოგია ახალი წყაროთმცოდნეობითი ხასიათის ცნობებით გაამდიდრეს. ბატონმა ანდრომ, მრავალფეროვანი არქე-

ოლოგიური მასალების ანალიზის საფუძველზე, შეიმუშავა საერთო კავკასიური კულტურის და ცივილიზაციის არსებობის კონცეფცია, რომელიც დღესაც აქტუალურია.

აკად. ანდრია აფაქიძე მცხეთაში და მის შემოგარენში გამოვლენილ არქეოლოგიურ კომპლექსებს უდიდეს მეცნიერულ მნიშვნელობას ანიჭებდა. ის აღნიშნავდა: „ჩვენი აზრით, მცხეთა და მისი შემოგარენი უმნიშვნელოვანესი არქეოლოგიური კომპლექსია, რომლის ბადალი დღემდე არ იცის საქართველოს არქეოლოგიამ“ (იხ. მისი ქართული საბჭოთა არქეოლოგიის განვითარების ნახევარსაუკუნოვანი გზა. – თბ., 1972. – გვ. 94). დიდი ძალისხმევა დასჭირდა მას იმისათვის, რომ მეცნიერებათა აკადემიაში შექმნილიყო თანამედროვე ახალი სამეცნიერო-კვლევითი „მცხეთის არქეოლოგიური ინსტიტუტი“. 1994 წელს მცხეთის მუდმივმოქმედი არქეოლოგიური ექსპედიცია გადაკეთდა დამოუკიდებელ ინსტიტუტად, რომელიც მყისეულად რეაგირებდა განხორციელებული მშენებლობის პროცესში ახლადგამოვლენილი ძეგლების დაცვით სამუშაოებში. აკად. ა. აფაქიძის მიერ 1995-2002 წწ. ჩატარებული არქეოლოგიური კვლევების შედეგები განხილული იყო მცხეთაში ჩატარებულ ექვს სამეცნიერო კონფერენციაზე.

1999 წელს, საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის თაოსნობით, ჩატარდა სამეცნიერო კონფერენცია მიძღვნილი აკადემიკოს ანდრია აფაქიძის დაბადების 85 წლისთავისადმი, თავის მოხსენებაში ბატონი ანდრო აღნიშნავდა: ანტიკური საქართველოს „ძველი ქალაქების არქეოლოგიური კვლევა აღიარებულია XX საუკუნის დასასრულის ქართული არქეოლოგიის უპირატეს სამეცნიერო ამოცანად“ (იხ. ა. აფაქიძე, ქალაქები და საქალაქო ცხოვრება ძველ საქართველოში. კრ. „ქალაქები და საქალაქო ცხოვრება“, I. სამეცნიერო კონფერენციის მოხსენებათა მოკლე შინაარსი. – თბ., 1999. – გვ. 3-4).

ქართულ არქეოლოგიაში, ასევე, საეტაპო მნიშვნელობა ჰქონდა ბატონ ანდრია აფაქიძის მიერ 1963 წელს გამოცემულ ამავე სახელწოდების მონოგრაფიას, რომელშიც განხილული იყო ანტიკური პერიოდის „დიდი მცხეთის“ არქეოლოგიური ძეგლები. XXI საუკუნეს ბატონი ანდრო სვეტიცხოვლის ეზოში ახალი სენსაციური არქეოლოგიური აღმოჩენით (სვეტიცხოვლის საკათედრო ტაძრის აღმოსავლეთ ფასადთან გათხრილი აკლდამა, ე.წ. „ქვაყუთი“ №14) შეეგება. რაოდენ სიმბოლურია, რომ მისი საუკუნო განსასვენებელი მცხეთაში, სამთავროს დედათა მონასტრის წმინდა მიწაშია.

ანდრია აფაქიძე სხვადასხვა წლებში იყო ექვთიმე თაყაიშვილის სახ. საქართველს საისტორიო საზოგადოების, საქართველოს არქეოლოგიური კომისიის, საქართველოს არქეოლოგიური ფონდის გამგეობის, საქართველოს ებრაელთა ისტორიულ-ეთნოგრაფიული მუზეუმის აღორძინების საბჭოს თავმჯდომარე.

რამდენიმე ორდენის კავალერმა, თბილისის საპატოო მოქალაქემ, მეცნიერების დამსახურებულმა მოღვაწემ, თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის პროფესორმა, არაერთი საერთაშორისო ფორუმის მონაწილემ, აკადემიკოსმა ანდრია აფაქიძემ პირნათლად მოიხადა ვალი სამშობლოს წინაშე.

გურამ ლორთქიფანიძე

*ისტორიის მეცნიერებათა დოქტორი, პროფესორი,
საქართველოს მეცნიერებათა ეროვნული აკადემიის
წევრ-კორესპონდენტი*

ANDRIA APAKIDZE

(A Brief Review of his Scientific and Public Activities)

The famous Georgian scientist Andria Apakidze's career-path of scientific and public activities was verily illustrious. He belonged to the grand generation of Georgian scientists who had sustained the formation of often contradictory and sometimes painful process of a very important historical discipline - archeology. On his 80th anniversary the journal "Dzeglis Megobari" published an article where it was justly marked: "The Patriarch Georgian archeology - Academician A. Apakidze was a recognized leader of the second half of the XX century Georgian archeology and shared all of its successes" ("Dzeglis Megobari". – 1994, № 1, – p. 68-70). It should be noted that Mr. Andria was one of the founders of the first public organization: "Society for the Protection of Monuments of History and Culture", and a very popular academic journal "Dzeglis Megobari". Further we will have to mention about his superiority and leadership repeatedly. He was the first archeologist among those who presented (in 1940) and defended (in 1941) his PhD thesis (leadership. Prof. G. Nioradze) and obtained "the scientific degree of candidate of sciences". He was the first who earned his doctorate in the history of sciences (in 1961) and paved the way for "the underwater archeology" in Sukhumi bay and Bichvinta (1953.), introduced the new geophysical exploration methods in archaeological fieldworks in the 60s. He guided the introduction of modern computer systems in archeology. Mr. Andria Apakidze was the first academician archeologist of the National Academy and the first academician-secretary of the Department of Social Sciences of the Academy. He founded the Computer Science and Information Center at the Presidium of National Academy of Sciences, where information was collected on the Georgian archaeological monuments. The above mentioned activities are not his only contributions Georgian studies, particularly in the development of archeology.

The path to reach the top of his profession started with studying at Tbilisi State University, Faculty of History, since he had been chosen first by professor G. Nioradze and then by professor S. Janashia, as a young student keen on archeology. He had mentioned several times about the above mentioned fact and he was grateful to his great teachers till the end of his life.

In one of his autobiographical manuscript, which was dated 1947 (kept in the archives of the National Academy of Sciences), Mr. Andria said: "I had to learn and work at the same time". His father, Meliton Apakidze died early in 1918. His intention of receiving education was fulfilled by his family follo-

wing the old noble traditions that had been returned from Baku to the village of Zana (region of Senaki). He took primary education in the seven-year school of Zana, and from 1925 continued his studying in Senaki (former Tskhakai-a). In 1932 he graduated from the Pedagogical Institute of Tskhakai-a. The same year he became a student of Tbilisi state university, faculty of History. In 1936 he graduated from the university, in February, 1937 he was offered to stay at the university as a post-graduate student “to prepare for the professorship”.

Meanwhile, from November 1935 to October 1936, he worked at the Institute of Archaeology for Georgian Studies. After reorganization of the institute he worked as a Research Professor at N. Marr Institute of Language, History and Material Culture headed by professor S. Janashia. According to Andria Apakidze, from September, 1937 he delivered lectures in archaeology at Tbilisi State University, department of History. During 1940-1941 academic year, he was a tutor of the course on “Archaeology of Near Asia”, Upon the declaration of war he joined the army. After completing the oldest Tbilisi Military Artillery school that was the oldest in the Caucasus), he fought in the North Caucasus. On August 3, 1942, he was wounded and released from military service. After demobilization, in October, 1942 he worked as a senior researcher and a head of the department of archaeology at Academic Institute of History.

On July 19, 1943 Andria Apakidze was appointed as a director of the Georgian State Museum, which had traditionally been an important source of archaeological research. He had worked to this responsibility job for ten years. This period was remarkable for its significant changes, successful archaeological research and publications. From 1953 to 1980 A. Apakidze was the head of the Department of Archaeology at I. Javakhishvili Institute of History. He conducts practically all archaeological works throughout Georgia, including Abkhazia and South Ossetia.

He spent much time and paid complete attention to the education of young archaeologists. His students were George Shamba, Abkhazian archaeologist, who had never betrayed the Georgian-Abkhazian brotherhood and professor A. Kakhidze, former rector of Batumi Shota Rustaveli State University, now the director of Batumi State Archaeological Museum in Georgia. Andria Apakidze’s one of the recent post-graduates, PhD, an archaeologist - Alexander Noneshvili often recalls Mr. Andria how delicately and attentively observed his scientific and archaeological works. Those, who were close to him, will confirm that he was a man of principle, demanding and sometimes strict, but fair to his subordinates.

The indicators of his benevolence towards young archaeologists are a few episodes of relationships between me and Mr. Andria Apakidze. After my written appeal he invited me to work as an archeologist in Bichvinta expedition. This expedition led by Mr. Andria Apakidze in 1953-1974., has played a huge role in the development of ancient (classical) archeology. His findings of ancient Greek, Roman castles, fortresses and towns - Pitiunt-Pityus Georgian-Abkhazian "Bichvinta", an early center of Christianity with the cathedral of X-XI centuries - are in the spotlight of world archaeology. David the Builder was among the pilgrims visiting those places. Mr. Andria Apakidze was an author, co-author and editor of works that were published in three volumes dedicated to "Great Pitiunt". Rare "Archaeological Dictionary" in Georgian historiography was recorded on the spot. The compiler and editor was Andria Apakidze.

A. Apakidze was co-author and scientific editor of the first textbook in archaeology published by Tbilisi State University.

A State Prize was awarded to Mr. Andria Apakidze in 1976 for his research in Bichvinta ruins. According to the decision of Andria Apakidze, I was assigned to lead the archeological expedition of the Georgian Academy of Sciences for the renewal of suspended works in Bichvinta. He was the consultant of the expedition. I felt very honored and together with other members of the expedition I'd like to point out that we had not let him down. In 1975-1980, joint expeditions of Tbilisi and Iena Universities had been working in Bichvinta ruins before the fatal battles in Abkhazia.

He published his first scientific work in archeology in 1941. It was his PhD. dissertation "Archaeological Monuments of Bakurtsikhe" - summary (theses - four pages). The typed dissertation itself, with "the right of manuscript", was kept at I. Javakhishvili Institute of History, Archeology and Ethnography. It was given to the Georgian National Library ten years ago. Its research was based on the multi-layer archaeological complexes of Late Bronze Age - discovered near the village of Bakurtsikhe. In 1938 he led the archeological expedition in Bakurtsikhe. According to Andria Apakidze statement, his first expedition was in Motsameta, in 1936. The above mentioned work was a landmark in the history of Georgian archeology, as it was the first Ph.D. thesis. It still has a remarkable significance. Its publication with relevant comments would be of benefit to the community.

Andria Apakidze's contribution to the archaeological study of Mtskheta, the ancient capital of Georgia is especially significant.

Before the beginning of the Great Patriotic War, in 1940-1941, Academician Simon Janashia entitled the young archaeologist - Andria Apakidze to

the leadership of Armazistsikhe-Bagineti excavations - the most important areas in Mtskheta. Since 1943, he still continues his archaeological research in Mtskheta. It can be said that he has devoted his whole life to the above mentioned research.

Andria Apakidze noted in his autobiography: "Since 1943 till present (1952) I've been a head of archaeological excavations in Bagineti". This short period of time (1936-1947) of Janashia's scientific activity is related to the "golden age" of Georgian archeology.

A large-scale archaeological excavation started in Mtskheta, in 1938. A group of young archaeologists worked alongside Andria Apakidze (G. Gobejishvili, A. Kalandadze, G. Lomtadze etc.), who were aware of excavation methods and theoretical skills. They belonged to the first generation of professional archaeologists raised by I. Javakhishvili, G. Nioradzisa and S. Janashia. Otherwise it would be impossible the time required by such a large-scale excavation. Otherwise, it would be impossible to perform such a large-scale excavation works in a relatively short period of time.

Andria Apakidze was recognized as the leader of archaeologists with regards to the complex multi-layer archaeological monument, such as "Great Mtskheta". According to Andria Apakidze, in 1939, archaeological expedition, which included 20 researchers and four technical workers (architect, painter, photographer), worked in an extremely difficult conditions for seven months. The number of workers was about 80 people. For several years Andria Apakidze had formed a group of archaeologists and created a group of workers skilled in excavation works, led by Arsen Garsevanishvili.

Some of the statistical data shows a large scale of work done in Mtskheta, including - Armaztsikhe-Bagineti excavations led by A. Apakidze. According to the records kept in the Georgian National Museum, more than 1055 different types of remains were excavated in 1939; more than 6600 artefacts - archeological findings are described. During the war, when Andria Apakidze was appointed as a director of the museum, intensive processing work was being done - archeological material was photographed, catalogued, indexed and stored. The exposition was organized. Andria Apakidze was 29 years old then. If they had not worked hard, the well-known issue - "Mtskheta - I" (Tb., 1955) - would not have been prepared and published. The publication - "Archaeological Research in 1937-1946" has no equal in the archaeological historiography of Georgia.

After the death of his teacher Acad. Simon Janashia, together with other authors: G. Gobejishvili and A. Kalandadze, Andria Apakidze took responsibility for publishing the book. The book, which was published first in Georgi-

an and then (1958) in Russian, in Moscow “Gosznaki” printing house, attracted the attention of archaeologists and became the desk book of the Georgian archaeologists. As I was told, it had been submitted to the Stalin (State) Prize but due to the Anti-Georgian situation in the Kremlin, the authors did not receive the award. The first chapter of this book was dedicated to “a brief overview of historical and archaeological monuments of Mtskheta and its surroundings”, without which the “History of Archaeology” can not be imagined as well as without its subsequent volumes Mtskheta - II-XI. The author, co-author and scientific editor of the book was Acad. A. Apakidze who made substantial contribution to the archaeological research (1974-2002) of Mtskheta, the ancient capital of Georgia.

Andria Apakidze was disappointed that they could not publish the VIII volume of the book due to technical problems. Numismatic material - (coins) studied by professor Dundua as well as the artefacts - so-called “Qvakuti” №14 - a tomb excavated at the edge of the eastern facade of Svetitskaveli Cathedral in the summer of 2001 - remained unpublished. According to Andria Apakidze, “Its significance extends far beyond the borders of Georgia” (A. Apakidze, G. Kipiani, “The great discovery in Mtskheta”, A. Apakidze, c “The great discovery of Mtskheta”, the scientific information magazine “Mudmivi Kavshiris Samkaro”. – 2002, №4. – p. 37-39). The tomb belonged to the 50-year-old majestic, royal woman. Judging by the ancient Greek inscription curved on the golden ring on her middle finger, she was the Queen – “Queen ulpia”. A lot of valuable, highly artistic items of material value were buried with her, including the golden coin (made by Lucilla 164-183 AD.) used as a necklace. All the above mentioned unique material could not have been unpublished.

The last volume XII that will contain information regarding the tomb №14, will be dedicated to the memory and centenary of Andria Apakidze's birth. Even his discovery would be quite enough to immortalize his name. His another discovery - the palatial tomb (III century) at Samtavro Church was equally unique and significant. Facts and information about the complex was published in 1996 (Mtskheta, XI).

Since 1975 Andria Apakidze had led the archaeological expedition that was successfully monitoring interminable works in Mtskheta. Together with Acad. M. Abdushelishvili, he was the first to form a group of paleoanthropologists based on the archaeological expedition. Craniological and Osteological studies conducted by them have enriched our archeology with a new source of information. Based on the analysis of various archaeological materials, Andria Apakidze developed the concept for the existence of the overall Caucasian culture and civilization, which is still relevant today.

Acad. Andria Apakidze attached the greatest scientific significance to the archaeological complex in Mtskheta and its surroundings. He said: "In our opinion, Mtskheta with its surroundings is the most important archaeological complex that has no equal in the Georgian archeology". (See: Half a century development of the Georgian Soviet Archaeology, Tb., 1972. – p. 94). He made every effort to establish the scientific and research "archaeological institute of Mtskheta" at the Academy of Sciences. Constant Archaeological Expedition in Mtskheta in 1994 was transformed into an independent institution, which instantly reacted in the process of construction works to defend the newly revealed discoveries. The results of archaeological research conducted by Acad. A. Apakidze in 1995-2002 were discussed in six scientific conferences held in Mtskheta.

In 1999, the Academy of Sciences organized a conference dedicated to Academician Andria Apakidze's 85th anniversary. In his report, Apakidze said: "Archaeological research of ancient cities has been recognized as the prevailing scientific task of the XXth century Georgian archaeology" (See A. Apakidze, cities and urban life in ancient Georgia. Coll. "Cities and Urban Life", I. Abstracts of the conference. - Tb., 1999. - p. 3, 4).

Monograph of the same name, published by A. Apakidze in 1963, was a landmark in the Georgian archaeology. It described archaeological sites and monuments of ancient time "Great Mtskheta". Andria Apakidze entered into the XXI century with a new major breakthrough in the archaeological research. How symbolic is that his eternal rest is in the Holy Yard of Mtskheta Samtavro Church.

In various years Andria Apakidze was the chairman of Eqvtime Takaishvili Georgian Historical Society, Georgian Archeological Committee, the Board of Georgian Archeological Fond, the Council for the revival of Jewish Historical and Ethnographic Museum in Georgia.

The owner of various rewards, an honorary citizen of Tbilisi, an honorable scientist, a professor at Tbilisi State University, participant of various international forums and conferences - Andria Apakidze faithfully served his country.

Guram Lortkipanidze

*Doctor of Historical Sciences, Professor,
Corresponding Member of the National Academy of Sciences*

Translator
Inga Narindoshvili

ანდრია ავაქიძის ცხოვრებისა და მოღვაწეობის ძირითადი თარიღები

- 1914 წლის 3 სექტემბერს (21 აგვისტო) დაიბადა სენაკის რაიონის სოფ. ზანაში.
- 1921–1925 წწ. სწავლობდა სოფ. ზანის შვიდწლიან სკოლაში.
- 1925–1928 წწ. სწავლობდა სენაკის საშუალო სკოლაში.
- 1928–1932 წწ. სწავლობდა სენაკის პედაგოგიურ ტექნიკუმში.
- 1932–1936 წწ. სწავლობდა სტალინის სახ. თბილისის სახელმწ. უნ-ტში, ისტორიის ფაკულტეტზე.
- 1933–1935 წწ. მუშაობდა ლიტმუშაკად გაზ. „ახალგაზრდა კომუნისტში“.
- 1935 წ. მუშაობდა გან-ბის გამგედ გაზ. „ბრძოლა ჩაისათვის“.
- 1935–1936 წწ. მუშაობდა არქეოლოგიის (კავკასიისმცოდნეობის) ინ-ტში უმცროს მეცნიერ-თანამშრომლად.
- 1936–1937 წწ. მუშაობდა საქართველოს სსრ მეცნ. აკად. ნ. მარის სახ. ენის, ისტორიისა და მატერიალური კულტურის ინ-ტში.
- 1937–1940 წწ. სტალინის სახ. თბილისის სახელმწ. უნ-ტის არქეოლოგიის კათედრის ასპირანტია (დატოვეს „საპროფესოროდ მოსამზადებლად“), კითხულობს ლექციებს.
- 1941 წ. დაიცვა დისერტაცია ისტორიულ მეცნიერებათა კანდიდატის სამეცნ. ხარისხის მოსაპოვებლად.
- საქართველოს სსრ მეცნ. აკად. ნ. მარის სახ. ენის, ისტორიისა და მატერიალური კულტურის ინ-ტში უფროსი მეცნიერ-თანამშრომელია.
- 1941–1942 წწ. მსახურობდა საბჭოთა არმიის რიგებში.
- 1942–1943 წწ. საქართველოს სსრ მეცნ. აკად. ისტორიის ინ-ტის უფროსი მეცნიერ თანამშრომელია და ასრულებს არქეოლოგიის განყოფილების გამგის მოვალეობას.
- 1943–1953 წწ. საქართველოს სსრ მეცნ. აკად. ს. ჯანაშიას სახ. სა-ხელმწიფო მუზეუმის დირექტორია.
- 1945 წ. დაჯილდოვდა მედლით „გერმანიაზე გამარჯვებისათვის 1941–1945 წწ.“
- დაჯილდოვდა მედლით „კავკასიის დაცვისათვის“.
 - დაჯილდოვდა მედლით „მამაცური შრომისათვის 1941–1945 წწ.“

- 1946 წ. დაჯილდოვდა „საკპატიო ნიშნის ორდენით“ მეცნიერებისა და კულტურის დარგის განვითარებაში დამსახურებისათვის.
- 1949 წ. მიენიჭა ისტორიულ მეცნიერებათა კანდიდატის წოდება.
- 1953–1972 წწ. საქართველოს სსრ მეცნ. აკად. ივ. ჯავახიშვილის სახ. ისტორიის, არქეოლოგიისა და ეთნოგრაფიის ინ-ტში არქეოლოგიური სექტორის ხელმძღვანელია.
- 1953–1974 წწ. ხელმძღვანელობდა ბიჭვინთის არქეოლოგიურ გათხრებს.
- 1958 წ. მონაწილეობდა რომის კლასიკური არქეოლოგიის საერთაშორისო ასოციაციის კონგრესში.
- 1959 წ. დაიცვა დისერტაცია ისტორიულ მეცნიერებათა დოქტორის ხარისხის მოსაპოვებლად.
- 1961 წ. მიენიჭა ისტორიულ მეცნიერებათა დოქტორის წოდება.
- 1963 წ. მიენიჭა პროფესორის წოდება.
- მონაწილეობდა საფრანგეთის კლასიკური არქეოლოგიის საერთაშორისო ასოციაციის კონგრესში.
- 1964 წ. მიენიჭა მეცნიერების დამსახურებული მოღვაწის საკპატიო წოდება.
- მიენიჭა აკად. სიმონ ჯანაშიას სახელობის პრემია მონოგრაფიისათვის „ქალაქები და საქალაქო ცხოვრება ძველ საქართველოში“.
- 1967 წ. აირჩიეს საქართველოს სსრ მეცნ. აკად. წევრ-კორესპონდენტად.
- 1968 წ. მონაწილეობდა დამასკოს კლასიკური არქეოლოგიის საერთაშორისო ასოციაციის კონგრესში.
- 1972–1976 წწ. საქართველოს სსრ მეცნ. აკად. ივ. ჯავახიშვილის სახ. ისტორიის, არქეოლოგიისა და ეთნოგრაფიის ინ-ტში ანტიკური ხანის არქეოლოგიის განყოფილების გამგეა.
- 1975 წ. ხელმძღვანელობდა არქეოლოგიურ გათხრებს მცხეთასა და მის შემოგარენში.
- 1976 წ. მიენიჭა საქართველოს სსრ სახელმწიფო პრემია მონოგრაფიისათვის „დიდი პიტიუნტი. არქეოლოგიური გათხრები ბიჭვინთაში“.
- 1977–1994 წწ. საქართველოს მეცნ. აკად. არქეოლოგიურ კვლევის ცენტრში ანტიკური ხანის არქეოლოგიის განყოფილების გამგეა.

- 1980–1988 წწ. საქართველოს სსრ მეცნ. აკად. საზოგადოებრივ მეცნ. გან-ბის აკადემიკოს მდივანია.
- 1982 წ. მიენიჭა საქართველოს სახელმწიფო პრემია.
- 1983 წ. აირჩიეს საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის აკადემიკოსად.
- 1984 წ. დაჯილდოვდა საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის საპატიო სიგელით.
- 1986 წ. დაჯილდოვდა „შრომის წითელი დროშის“ ორდენით.
- 1988–2002 წწ. საქართველოს მეცნ. აკადემიის ვიცე-პრეზიდენტია.
- ექვთიმე თაყაიშვილის სახ. საქართველოს საისტორიო საზოგადოების თავმჯდომარეა.
- 1990–1991 წწ. საქართველოს უზენაესი საბჭოს წევრია.
- 1992 წ. დაჯილდოვდა ივ. ჯავახიშვილის საიუბილეო მედლით.
- 1994–2005 წწ. მცხეთის გ. ნიორაძის სახ. არქეოლოგიური ინ-ტის ხელმძღვანელია.
- 1994 წ. დაჯილდოვდა „ღირსების ორდენით“ ქართული მეცნიერების განვითარებაში შეტანილი წვლილისათვის.
- 1998 წ. აირჩიეს თბილისის საპატიო მოქალაქედ.
- 1999 წ. დაჯილდოვდა ABI-ის (ამერიკის ბიოგრაფიული ინსტიტუტი) ოქროს მედლით.
- 2002–2005 წწ. საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის პრეზიდიუმის მრჩეველია.
- 2005 წ. 25 ნოემბერს გარდაიცვალა. დაკრძალულია ქ. მცხეთაში სამთავროს დედათა მონასტრის ეზოში.
- 2009 წ. ყოფილ საგარეჯოს ქუჩას ანდრია ავაქიძის სახელი ეწოდა.

The Main Dates of Andria Apakidze's Life and Activity

- 1914 Was born on September 3 (August 21) in Zana, Senaki region.
- 1921–1925 Studied at Seven-Year School in Zana.
- 1925–1928 Studied at Senaki Secondary school.
- 1928–1932 Studied at Senaki Pedagogical College.
- 1932–1936 Studied at Tbilisi Stalin State University, Department of History.
- 1933–1935 Worked as a literary worker in the newspaper „Akhlagzrda Komunisti“.
- 1935 Worked as a head of the department of the newspaper „Brdzola Chai-satvis“.
- 1935–1936 Worked as a junior research fellow at the Institute of Archaeology (Caucasian Studies).
- 1936–1937 Worked at Nikolai Marr Institute of Language, History and Material Culture of the Georgian Academy of Sciences.
- 1937–1940 Post-graduate student of Tbilisi Stalin State University, Department of Archaeology (where he stayed to prepare for working as a professor), delivered lectures.
- 1941 Defended the dissertation for the degree of the candidate of Historical Sciences.
- Worked as a senior research fellow at Nikolai Marr Institute of Language, History and Material Culture of the Georgian Academy of Sciences.
- 1941–1942 Served in the army.
- 1942–1943 Senior research fellow of the Institute of History of the Georgian Academy of Sciences and the head of the Department of Archaeology.
- 1943–1953 Director of S. Janashia State Museum of the Georgian Academy of Sciences.
- 1945 Was awarded the medal for „Gaining the Victory over Germany in 1941-1945“.
- Was awarded the medal for „Protecting the Caucasus“.
 - Was awarded the medal for „Courageous Work in 1941-1945“.
- 1946 Was awarded „An Honorary Order“ for his contribution to the development of Science and Culture.
- 1949 Was awarded a rank of the candidate of Historical Sciences.

- 1953–1972 The head of the archaeology section of I. Javakhishvili State Institute of History, Archaeology and Ethnography of the Georgian Academy of Sciences.
- 1953–1974 Led archaeological excavations in Bichvinta.
- 1958 Participated in the International Classical Archaeology Congress in Rome.
- 1959 Defended the dissertation for the doctor's degree of Historical Sciences.
- 1961 Was awarded the title of „Doctor of Historical Sciences“.
- 1963 Was awarded the title of „Professor“.
- Participated in the congress of the International Association of Classical Archaeology in France.
- 1964 Was awarded a rank of Honoured Scientist.
- Was awarded Academician S. Janashia Prize for the monography - „Cities and Urban Life in Ancient Georgia“.
- 1967 Was elected as an associate member of the Georgian Academy of Sciences.
- 1968 Participated in the International Classical Archaeology Congress in Damasco.
- 1972–1976 The head of the department for ancient archaeology at I. Javakhishvili State Institute of History, Archaeology and Ethnography of the Georgian Academy of Sciences.
- 1975 Led archaeological excavations in Mtskheta and its adjacent territories.
- 1976 Was awarded the State Prize of Georgia for the monography – „The Great Pitunt. Archaeological Excavations in Pitsunda“.
- 1977–1994 The head of the department of the ancient archaeology of the Archaeological Research Center of the Georgian Academy of Sciences.
- 1980–1988 Academician-secretary of the department of Social Sciences of the Georgian Academy of Sciences.
- 1982 Was awarded the State Prize of Georgia.
- 1983 Was elected as an academician of the Georgian Academy of Sciences.
- 1984 Was awarded an honorary diploma of the Presidium of the Supreme Council of GSSR.
- 1986 Was awarded the „Red Banner of Labor“ .
- 1988–2002 Vice-President of the Georgian Academy of Sciences.
- Chairman of Eqvtime Takaishvili Historical Society of Georgia.
- 1990–1991 A member of the Supreme Council of Georgia.
- 1992 Was awarded Jubilee Medal by Iv. Javakhishvili.

- 1994–2005 The head of G. Nioradze Archaeological Institute of the Georgian Academy of Sciences in Mtskheta.
- 1994 Was awarded a „Medal of Honour“ for his contribution to the development of Georgian Science.
- 1998 Was elected as an Honorary Citizen of Tbilisi.
- 1999 Was awarded the ABI (American Biographical Institute) Golden Medal.
- 2002–2005 Counsellor of the Presidium of the Georgian Academy of Sciences.
- 2005 November 25, died. He was buried in the yard of Samtavro Monastery in Mtskheta.
- 2009 Former Sagarejo street was named after Andria Apakidze.

ანდრია აფაქიძის შრომები

Andria Apakidze's Works

1941

1. ბაკურციხის არქეოლოგიური ძეგლები: ისტ. მეცნ. კანდ. სა-
მეცნ. ხარისხის მოსაპოვებლად წარმოდგენილი სადისერტა-
ციო შრომის თეზისები. – თბ., 1941. – 4 გვ.

1944

2. ანტიმონის წარმოების ისტორიისათვის საქართველოში // საქ.
სახელმწ. მუზეუმის მოამბე. – 1944. – ტ. 13-B. – გვ. 227-232. –
რეზ. რუს.
3. ახალი არქეოლოგიური მასალები სოფ. ბორიდან // საქ. სა-
ხელმწ. მუზეუმის მოამბე. – 1944. – ტ. 12-B. – გვ. 441-448. – რეზ.
რუს.

1945

4. არქეოლოგიური გათხრები საქართველოს უძველეს დედაქა-
ლაქში (მცხეთა) // ბოლშევიკი. – 1945. – №6. – გვ. 69-88.

1947

5. გვიანატყური ხანის არქეოლოგიური ძეგლები ურევიდან //
საქ. სახელმწ. მუზეუმის მოამბე. – 1947. – ტ. 14-B. – გვ. 89-125.:
17 სურ-ით. – რეზ. რუს.

1948

6. შენიშენები Scythica et Caucasia-ს ახალი გამოცემის გამო // საქ.
სახელმწ. მუზეუმის მოამბე. – 1948. – ტ. 15-B. – გვ. 181-192. –
რეზ. რუს.

1949

7. სიმონ ჯანაშია და საქართველოს არქეოლოგია: მოხსენება აკად. სიმონ ჯანაშიას ხსოვნისადმი მიძღვნილ საქ. სსრ მეცნ. აკადემიის წლიურ სამეცნ. სესიის საგანგებო სხდომაზე. 1947 წ. 25 ნოემბერი // აკადემიკოსი სიმონ ჯანაშია. 1900-1947 / რედ. შ. ძიძიგური. საქ. სსრ მეცნ. აკად. – თბ.: საქ. სსრ მეცნ. აკად. გამ-ბა, 1949. – გვ. 104-131.

1952

8. ბიჭვინტა. 1952 წლის საველე-არქეოლოგიური კვლევა-ძიების შედეგების შესახებ = Бичвинта. О результатах археологических раскопок 1952 года // საქ. სსრ მეცნ. აკად. საზოგადოებრივ მეცნ. გან-ბის სამეცნ. სესიები. 32-ე სესია, მიძღვნილი აკად. ს. ჯანაშიას ხსოვნისადმი. (სოხუმი. 1952 წ. 13-15 დეკემბერი). მუშაობის გეგმა და მოხსენებათა თეზისები / რედ. ნ. ბერძენიშვილი. – თბ.: საქ. სსრ მეცნ. აკად. გამ-ბა, 1952. – გვ. 18-19. – პარალ. ტექსტი რუს. – გვ. 41-42.
9. ორგანიზებულად დავამთავროთ სასწავლო წელი კომკავშირული განათლების ქსელში // მეზრძოლი (ზუგდიდი). – 1952. – 11 მაისი.

1953

10. ანტიკური წყაროების „სევსამორას“ ლოკალიზაციის საკითხისათვის = К вопросу о локализации «Севсаморы» античных источников // საქ. სსრ მეცნ. აკად. ივ. ჯავახიშვილის სახ. ისტორიის ინ-ტის მეოთხე სამეცნ. სესია (თბილისი. 1953 წ. 30. XI და 1. XII). – თბ.: საქ. სსრ მეცნ. აკად. გამ-ბა, 1953. – გვ. 8-9. – პარალ. ტექსტი რუს. – გვ. 20-21.
11. ბიჭვინტა. 1952 წლის საველე-არქეოლოგიური კვლევა-ძიების შედეგები = Бичвинта. О результатах археологических раскопок 1952 года // საქ. სსრ მეცნ. აკად. ივ. ჯავახიშვილის სახ. ისტორიის ინ-ტის სამეცნ. სესია მიძღვნილი 1952 წლის საველე არქეოლოგიური კვლევა-ძიების შედეგებისადმი. თბილისი, 1953. 20-21 მარტი. მუშაობის გეგმა და მოხსენებათა თეზისები

/რედ ნ. ბერძენიშვილი. – თბ.: საქ. სსრ მეცნ. აკად. გამ-ბა, 1953. – გვ. 16-18. – პარალ. ტექსტი რუს.

12. Археологические раскопки в Грузии в 1952 года // Тезисы докладов на сессии Отд. истории философии и пленуме Ин-та истории материальной культуры, посвященные итогам археологических исследований 1952 г. – М., 1953. – С. 63-70.

1955

13. არქეოლოგიური მასალები მხარეთმცოდნეობის მუზეუმის ექსპოზიციაში. – თბ., 1955. – 76 გვ.
14. მცხეთა. არქეოლოგიური კვლევა-ძიების შედეგები. ტ. 1. არმაზისხევის არქეოლოგიური ძეგლები 1937-1946 წწ. განათხარის მიხედვით / რედ. გ. ჩუბინაშვილი. – თბ.: საქ. სსრ მეცნ. აკად. გამ-ბა, 1955. – 9,253 გვ.; CXXXVIII ფურც. ილ.; 61 ფურც. ტაბ.
თანაავტ.: გ. გობეჯიშვილი, ა. კალანდაძე, გ. ლომთათიძე.
რეც.: ლომოური ნ. // ისტორიის ინ-ტის შრომები. – 1959. – ტ. 4, ნაკვ. 2. – გვ. 201-210.
– მიქელაძე, თ. არმაზისხევის არქეოლოგიური ძეგლები // მნათობი. – 1956. – №10. – გვ. 187-190.
– მუსხელიშვილი, დ., ცკიტაშვილი, გ. მნიშვნელოვანი მონოგრაფია ძველი ქართული კულტურისა და ხელოვნების ძეგლთა შესახებ // საბჭ. ხელოვნება. – 1956. – №5. – გვ. 46-47.
– ჩიტაია, გ. // დროშა. – 1956. – №5. – გვ. 17-18.

1956

15. საქართველოს უძველესი კულტურა ახალ არქეოლოგიურ აღმოჩენათა შუქზე: თბილისში წაკითხული საჯარო ლექციის სტენოგრამა. – თბ., 1956. – 56 გვ. / საქ. სსრ პოლ. და მეცნ. ცოდნის გამავრც. საზ-ბა.

1958

16. ანტიკური წყაროების Συστομορα – წიწამური (ლოკალიზაციის საკითხი არქეოლოგიური დაზვერვის შედეგებთან და-

- კავშირებით) // საქ. სსრ მეცნ. აკად. ივ. ჯავახიშვილის სახ. ისტორიის ინ-ტის შრომები. – 1958. – ტ. 4, ნაკვ. 1. – გვ. 119-140.
17. არმაზციხის ლოკალიზაციის საკითხისათვის: [უცხოურ ისტორიულ წყაროებზე დაყრდნობით] // საქ. სსრ მეცნ. აკად. ივ. ჯავახიშვილის სახ. ისტორიის ინ-ტის შრომები. – 1958. – ტ. 4, ნაკვ. 1. – გვ. 71-98.
18. მასალები საქართველოს ძველი ქალაქებისა და საქალაქო ცხოვრების ისტორიისათვის: წ. I. მცხეთა – ქართლის სამეფოს ძველი დედაქალაქი არქეოლოგიურ აღმოჩენათა მიხედვით. დისერტაცია ისტ. მეცნ. დოქტ. ხარისხის მოსაპოვებლად / საქ. სსრ მეცნ. აკად. ივ. ჯავახიშვილის სახ. ისტორიის ინ ტი. – თბ., 1958. – 510 გვ.
- რეც.: ჩიტაია, გ. ანდრია აფაქიძე. მცხეთა – ქართლის სამეფოს ძველი დედაქალაქი არქეოლოგიურ აღმოჩენათა მიხედვით // წგ-ში: ჩიტაია, გ. შრომები ხუთ ტომად. ტ. V. ისტორიულ-ეთნოგრაფიული ნარკვევები, წერილები, რეცენზიები / რედ. რ. მეტრეველი. შემდ.-რედ. თ. ცაგარეიშვილი. – თბ.: მეცნიერება, 2001. – გვ. 306-314.
19. ქართული საბჭოთა ისტორიული მეცნიერება დიდი ოქტომბრის სოციალისტური რევოლუციის 40 წლისთავზე // საქ. სსრ მეცნ. აკად. ივ. ჯავახიშვილის სახ. ისტორიის ინ-ტის შრომები. – 1958. – ტ. 3. – გვ. 7-43.
- თანაავტ.: გ. ჩიტაია, ე. ხოშტარია.
20. Мцхета. Итоги археологических исследований. Кн. 1. Археологические памятники Армазис-Хеви по раскопкам 1937-1946 гг. / Ред. Г. Чубинашвили. – Тб.: Изд- во АН ГССР, 1958. – VIII, 282 с.: 76 л. ил.
- Соавт.: Г. Гобеджишвили, А. Каландадзе, Г. Ломтатидзе.

1959

21. მცხეთა ქართლის სამეფოს ძველი დედაქალაქი. – თბ.: საქ. სსრ მეცნ. აკად. გამ-ბა, 1959. – 128 გვ.
22. სამშენებლო კერამიკის წარმოების საკითხისათვის ანტიკური ხანის ქართლის სამეფოში // საქ. სსრ მეცნ. აკად. ივ. ჯავახიშვილის სახ. ისტორიის ინ-ტის შრომები. – 1959. – ტ. 4, ნაკვ. 2. – გვ. 101-133. – რეზ. რუს.

23. საქართველოს არქეოლოგია. პირველი საუნივერსიტეტო სახელმძღვ. – თბ.: თბილ. უნ-ტის გამ-ბა, 1959. – 396 გვ.: 37 ფურც. ტაბლ.
თანაავტ.: ნ. ბერძენიშვილი, გ. გობეჯიშვილი, ა. კალანდაძე, გ. ლომთათიძე, ო. ჯაფარიძე, ნ. ხომტარია.
24. Материалы по истории городов древней Грузии: Кн. I. Мцхета-древняя столица Картлийского царства в свете археологических открытий. Автореф. диссерт. на соискание ученой степ. доктора исторических наук. На правах рукописи / Акад. наук ГССР. Ин-т истории им. Ив. Джавахишвили. – Тб., 1959. – 32 с.

1960

25. Об итогах новых археологических раскопок в Грузии / 25 Междуна. конгресс востоковедов. Доклады делегации СССР – М., 1960. – С. 10.
26. Отчет в работах Причерноморской археологической экспедиции в 1959 г. // Научная сессия посвященная итогам полевых археологических исследований 1959 г. / АН Груз. ССР. Ин-т истории им. Ив. Джавахишвили. – Тб., 1960. – С. 34-42..
Соавт. О.Д. Лордкипанидзе.

1961

27. არქეოლოგია // მეცნიერება საბჭოთა საქართველოში 40 წლის მანძილზე. – თბ.: საქ. სსრ მეცნ. აკად. გამ-ბა, 1961. – გვ. 509-518.
28. Багинети-армасцихе = Багинети-Армасцихе: [ბუკლეტი] / ტექსტის ავტორი ა. აფაქიძე. – თბ.: საბჭ. საქართველო, 1961. – 1 ფურც.: (დაკვეც. 10 გვ.). – ტექსტი ქართ., რუს.
29. Итоги полевых исследований причерноморской археологической экспедиции АН ГССР летом 1960 г. // საქართველოში 1960 წელს ჩატარებული არქეოლოგიური კვლევა-ძიების შედეგებისადმი მიძღვნილი სესიის მოხსენებათა მოკლე შინაარსი. (თბილისი. 1960 წ. 28.VI. – 30.VI.) / არქეოლოგიურ სამუშაოთა საკოორდინაციო კომისია და ივ. ჯავახიშვილის სახ. ისტორიის ინ-ტი – თბ.: საქ. სსრ მეცნ. აკად. გამ-ბა, 1961. – გვ. 32-36.
Соавт.: Т.К. Микеладзе, О.Д. Лордкипанидзе.

1963

30. ბიჭვინტის არქეოლოგიური ექსპედიცია 1961-1962 წლებისა // სამეცნიერო სესია მიძღვნილი 1962 წლის საველე არქეოლოგიური კვლევა-ძიების შედეგებისადმი. მოხსენებათა ანოტაციები / საქ. სსრ მეცნ. აკად. ივ. ჯავახიშვილის სახ. ისტორიის ინ-ტი. – თბ., 1963. – გვ. 55-61
თანაავტ.: რ. ფუთურიძე, რ. რამიშვილი, ო. ლორთქიფანიძე [და სხვ.].
31. საქართველოს არქეოლოგიის უმნიშვნელოვანესი პრობლემა [რეც. სტატიაზე: აბრამიშვილი რ. რკინის ათვისების საკითხისათვის აღმოსავლეთ საქართველოს ტერიტორიაზე (ძვ.წ. XIV-VI სს) // საქ. სახელმწ. მუზეუმის მოამბე. – 1961. – ტ. 22-B. – გვ. 293-382] // საქ. სსრ მეცნ. აკად. საზ-რივ მეცნ. განყ-ბის მოამბე. – 1963. – №3. – გვ. 223-231.
32. ქალაქები და საქალაქო ცხოვრება ძველ საქართველოში. წგ. 1. – თბ.: საქ. სსრ მეცნ. აკად. გამ-ბა, 1963. – 263 გვ.: 36 ფ. ილ.
33. Новые материалы к археологии Диоскурии-Сébastополиса / Раскопки Причерноморской археологической экспедиции Ин-та истории АН Груз. ССР в г. Сухуми в 1959 году // Труды Абхазской ин-та языка, литературы и истории им. Д. И. Гулия АН ГССР. – 1963. – Т. 33-34. – С. 209-223.; 7 л. табл.
Соавт. О. Лордкипанидзе.
- 33^ა. Результаты археологического изучения античных городов в Грузии // Античный город / Ред. А.И. Болнунова. – М.: Изд-во АН СССР. – 1963. – С. 146-152.

1964

34. ქართული არქეოლოგიური ტერმინოლოგიის ზოგიერთი საკითხი // XIII სამეცნ. სესია მიძღვნილი 1963 წლის საველე-არქეოლოგიური კვლევა-ძიების შედეგებისადმი (ქვისა და ბრინჯაოს ხანის ძეგლები) / საქ. სსრ მეცნ. აკად. ივ. ჯავახიშვილის სახ. ისტ., არქეოლ. და ეთნოგრ. ინ-ტი. – თბ.: მეცნიერება, 1964. – გვ. 26-27.
35. ქართული კულტურის ძეგლები – სახელოვან მემკვიდრეობას // ძეგლის მეგობარი. – 1964. – N1. – გვ. 14-17. – რეზ. რუს.

36. წარსული ცოცხლდება: [ქართველ არქეოლოგთა 1964 წლის საველე სამუშაოების წინასწარი შედეგების შესახებ] // კომუნისტი. – 1964. – 27 ნოემბერი.
37. წინაპართა ნაკვალევზე: ქართველ არქეოლოგთა „მოსავალი“ და ძიების ხვალინდელი დღე // კომუნისტი. – 1964. – 5 აგ.

1965

38. აკადემიკოსი ნიკოლოზ ბერძენიშვილი: [გარდაცვალების გამო] // სკოლა და ცხოვრება. – 1965. – №8. – გვ. 80-84.
თანაავტ. შ. მესხია.
39. არქეოლოგიური გათხრები და გეოფიზიკური ძიება ბიჭვინთაში // XIV სამეცნ. სესია მიძღვნილი 1964 წელის საველე-არქეოლოგიური კვლევა-ძიებისადმი შედეგებისადმი. მოკლე ანგარიშები / საქ. სსრ მეცნ. აკად. ივ. ჯავახიშვილის სახ. ისტ., არქეოლ. და ეთნოგრ. ინ-ტი. – თბ.: მეცნიერება, 1965. – გვ. 42-45.
თანაავტ.: დ. ციციშვილი, რ. ფუთურიძე, გ. ტაბაღუა, რ. რამიშვილი.
40. გამოჩენილი მეცნიერი, საზოგადო მოღვაწე: [სიმონ ჯანაშიას დაბადების 65 წლისთავი] // კომუნისტი. – 1965. – 18 ნოემბ. – გვ. 3.
თანაავტ. შ. მესხია.
41. დაიწყო არქეოლოგიური წელიწადი: [საუბარი ანდრია ავაქიძესთან] // თბილისი. – 1965. – 6 ივლ. – გვ. 3.
42. ერის ღვაწლმოსილი მემატიანე: [ნიკოლოზ ბერძენიშვილის დაბადების 70 წლისთავი] // კომუნისტი. – 1965. – 12 ივნ. – გვ. 3.
თანაავტ. შ. მესხია.
43. მასალები დიოსკურია-სეზასტოპოლისის არქეოლოგიისათვის // საქ. სსრ მეცნ. აკად. მაცნე. – 1965. – №3. – გვ. 104-131.; 6 ფ. ტაბ. – რეზ. რუს.
თანაავტ. ო. ლორთქიფანიძე.
44. ქართული არქეოლოგიური ტერმინოლოგიის მასალები // მასალები საქართველოსა და კავკასიის არქეოლოგიისათვის. – 1965. – ტ. 4. – გვ. 157-166.

1966

45. არქეოლოგიური გათხრები ბიჭვინტაში // XV სამეცნ. სესია მიძღვნილი 1965 წელს საველე-არქეოლოგიური კვლევა-ძიების შედეგებისადმი. მოხსენებათა ანოტაციები / საქ. სსრ მეცნ. აკად. ივ. ჯავახიშვილის სახ. ისტორიის, არქეოლ. და ეთნოგრ. ინ-ტი. – თბ.: მეცნიერება, 1966. – გვ. 27-28.
თანაავტ.: რ. რამიშვილი, რ. ფუთურიძე.
46. განთქმული მეცნიერი: [აკად. ნიკოლოზ ბერძენიშვილი] // კომუნიზმის განთიადი (ჩოხატაური). – 1967. – 25 მაისი. – გვ. 2.
47. გორა, გორანამოსახლარი, გორასამარხი // კრ-ში: კავკასიის ხალხთა ისტორიის საკითხები. – თბ., 1966. – გვ. 7-11.
- 47^ა. „ნათესავით ქართველი“ // XV სამეცნიერო სესია, მიძღვნილი ივ. ჯავახიშვილის დაბადების 90 წლისთავისადმი (თეზისები) / საქ. სსრ მეცნ. აკად. ივ. ჯავახიშვილის სახ. ისტ., არქეოლ. და ეთნოგრ. ინ-ტი. – თბ.: მეცნიერება, 1966. – გვ. 10-12.
48. Развитие археологической науки в Советской Грузии // Советская археология. – 1967. – N4. – С. 5-25.

1967

49. 1966 წელს ბიჭვინტაში ჩატარებული არქეოლოგიური თხრის შედეგები // XVI სამეცნ. სესია მიძღვნილი 1966 წლის საველე-არქეოლოგიური კვლევა-ძიების შედეგებისადმი. მოკლე ანგარიშები / საქ. სსრ მეცნ. აკად. ივ. ჯავახიშვილის სახ. ისტ., არქეოლ. და ეთნოგრ. ინ-ტი. – თბ., 1967. – გვ. 63-64.
თანაავტ. რ. ფუთურიძე.
50. ბაგინეთი-არმასციხე = Багинети-Армасцихе: [ზუკლეტი]. – თბ.: საბჭ. საქართველო, 1967. – 1 ფ. (დაკვეც. 10 გვ.). – ტექსტი ქართ., რუს.
51. განთქმული მკვლევარი: [აკად. ნიკოლოზ ბერძენიშვილი] // კომუნიზმის განთიადი (ჩოხატაური). – 1967. – 25 მაისი. – გვ. 2.
- 51^ა. მოსახლეობის ერთეულების აღმნიშვნელი ტერმინები ძველ ქართულში // ორიონი: საიუბილეო კრებული, მიძღვნილი აკაკი შანიძის დაბადების 80 წლისთავისადმი. – 1967. – გვ. 90-96.

52. ძეგლის ყველა მეგობარს!: [მოწოდება ქართული ხელნაწერების შეგროვებისა და დაცვის შესახებ] // ძეგლის მეგობარი. – 1967. – №10-11. – გვ. 3-4.

ხელმოწერა: ა. ჩიქობავა, ა. შანიძე, ი. აბულაძე ... ა. აფაქიძე [და სხვ.]

53. Развитие Археологической науки в Советской Грузии // Советская археология. – 1967. – №4. – С. 5-25: ил.

1968

54. ქართული საბჭოთა არქეოლოგია ოქტომბრის სოციალისტური რევოლუციის 50 წლისთავზე // საისტორიო წერილები: ნაკვ. 1. – თბ., 1968. – გვ. 34-35.
55. Города древней Грузии. – Тб.: Мецნიереба, 1968. – 296 с.: с ил.
56. Сквозь толщу веков: [О проблемах грузинской археологии] // Веч. Тбилиси. – 1968. – 22 марта. – С. 3 .

1969

57. ძველი ქალაქი არქეოპოლისი-ნოქალაქევი: [ცხაკაიას (სენაკი) რ-ნი] // ძეგლის მეგობარი. – 1969. – №19. – გვ. 10-15. – რეზ. რუს.; გაზ. კოლხეთი (ცხაკაია). – 1969. – 16 დეკ.
58. Археологические находки в Вани // Веч. Тбилиси. – 1969. – 10 сент.
59. Некоторые результаты исследования наклонения и напряженности иомагнитного поля археомагнитным методом на территории Грузинской ССР // Сообщения АН ГССР. – 1969. – Т. 56, №1. – С. 81-84. – Рез.: груз., англ.
Соавт.: М. Нодия, З. Челидзе.

1970

60. ანტიკური ხანის საქართველოს კულტურა // საქართველოს ისტორიის ნარკვევები. ტ. 1, პარაგრ. XV. – თბ.: საბჭ. საქართველო, 1970. – გვ. 661-783.

რეკ.: ლორთქიფანიძე, ო. საქართველოს ისტორია ასე არ უნდა იწერებოდეს // ცისკარი. – 1971. – №10. – გვ. 145-158.

61. ეროვნული ზეიმი: [ნიკოლოზ ბერძენიშვილის დაბადების 75 წლისთავი] // კომუნიზმის განთიადი (ჩოხატაური). – 1970. – 5 თებ. – გვ. 3.
62. სამამულიშვილო საქმე: [ძველი ქართული ხუროთმოძღვრული ძეგლების დაცვისათვის ცხაკაიას (სენაკი) რაიონში] // კოლხეთი (ცხაკაია). – 1970. – 14 თებ.
63. ღვაწლმოსილი მეცნიერის ხსოვნას: [ვერა ბარდაველიძის გარდაცვალების გამო] // ლიტ. საქართველო. – 1970. – 4 დეკ. – გვ. 4.
თანაავტ. ი. ჭყონია.
64. ჩვენი ძველი დედაქალაქი: [მცხეთა] // სამშობლო (თბილისი). – 1970. – 13 თებ.
65. Некоторые результаты археомангнитного исследования археологических объектов из Киндвиси // Сообщения АН ГССР. – 1970. – Т. 58, №1. – С. 61-63. – Рез. груз., англ.
Соавт.: М. Нодиа, З. Челидзе.
66. Некоторые результаты исследования склонения гемагнитного поля на территории Грузии с помощью археомангнитного метода // Сообщения АН ГССР. – 1970. – Т. 58, №3. – С. 565-568. – Рез. груз., англ.
Соавт.: М. Нодиа, З. Челидзе.

1971

67. ამაგდარი: [ჟურნალისტ ვ. წირღვავას შესახებ] // ლიტ. საქართველო. – 1971. – 4 ივნ.
თანაავტ. ა. შენგელია.
68. არქეოლოგია საბჭოთა საქართველოში // ძეგლის მეგობარი. – 1971. – №25. – გვ.8-13. – რეზ. რუს. – გვ. 87.
69. ბიჭვინთა: [წარსული და აწმყო] // კოლხეთი (ცხაკაია). – 1971. – 9 თებ.
70. ბიჭვინთის არქეოლოგიური ექსპედიციის 1969 წლის მუშაობის მოკლე ანგარიში = Краткий отчет о работах Пицундской археологической экспедиции за 1969 г. // არქეოლოგიური კვლევა-ძიება საქართველოში 1969 წელს. – თბ.: მეცნიერება, 1971. – გვ. 78-79. – ტექსტი პარალ. რუს. ენ. – გვ. 188-189.

თანავტ.: გ. გობეჯიშვილი, გ. ცქიტიშვილი, ვ. ნიკოლაიშვილი.

71. საუკუნეთა სიღრმეში: [საუბარი ახალ არქეოლოგიურ აღმოჩენებთან დაკავშირებით] // საბჭ.პედაგოგი. (ა. ს. პუშკინის სახ. თბილისის სახელმწ. პედ. ინ-ტი). – 1971. – 23 დეკ.
72. От редактора // Чубинишвили, Т. К древней истории Южного Кавказа. [Ч.] I. Древняя культура Южной Грузии (V-III тыс. до н. э.) и проблема становления «Кура-Араксской» културки на Южном Кавказе. – Тб.: Мецниереба, 1971. – с. 5-7.
73. 50 лет грузинской советской археологии // Всесоюзная научная сессия, посвященная итогам полевых-археологических исследований в 1970 г. Тезисы докладов сессионных и пленарных заседаний. – Тб.: Мецниереба, 1971. – С. 5-11.

1972

74. ანტიკური ხანის საქართველოს კულტურის საკითხები: [პასუხი ო. ლორთქიფანიძის სარეცენზიო წერილზე „საქართველოს ისტორია ასე არ უნდა იწერებოდეს“. ჟურნ. ცისკარი. – 1971. – N 10.] // ცისკარი. – 1972. – №5. – გვ. 14-158.
რეც.: ლორთქიფანიძე, ო. ღია წერილი „ცისკრის“ რედაქციას [პროფ. ა. აფაქიძის „პასუხის“ გამო] // ცისკარი. – 1972. – №10. – გვ. 145-156.
75. არქეოლოგიაში დათარიღების არქეომანტიური მეთოდის გამოყენების საკითხისათვის // საქ. სსრ მეცნ. აკად. მოამბე. – 1972. – ტ. 67. – №3. – გვ. 749-752. – რეზ. რუს., ინგლ.
თანავტ.: მ. ნოდია, ზ. ჭელიძე.
76. არქეოლოგიური ობიექტთა არქეომანტიური მეთოდით დათარიღების საკითხისათვის // საქ. სსრ მეცნ. აკად. მოამბე. – 1972. – ტ. 65. – №1. – გვ. 249-251. – რეზ. რუს., ინგლ.
თანავტ.: მ. ნოდია, ზ. ჭელიძე.
77. ბიჭვინტის არქეოლოგიური ექსპედიციის 1970-1971 წლების საველე სამუშაოთა ანგარიში = Отчет о работах Пицундской археологической экспедиции за 1970-1971 г.г. // არქეოლოგიური კვლევა-ძიება საქართველოში 1971 წელს. – თბ.: მეცნიერება, 1972. – გვ.67-70. – ტექსტი პარალ. რუს. – გვ. 134-136.

თანაავტ.: ა. კალანდაძე, გ. გობეჯიშვილი, ზ. აგრბა, გ. გრი-
გოლია, ა. ზოხოჩაძე, ნ. მათიაშვილი, ლ. ასათიანი, ი. ცუხი-
შვილი.

78. სიტყვა მეგობარს [ირაკლი ანთელავას დაბადების 60 წლის-
თავის გამო] // ლიტ. საქართველო. – 1972. – 17 მარტი.
თანაავტ.: მ. ლორთქიფანიძე, ზ. ანჩაბაძე.
79. ქართული საბჭოთა არქეოლოგიის ნახევარსაუკუნოვანი გზა. –
თბ.: მეცნიერება, 1972. – 150 გვ.

1973

80. საქართველოს საბჭოთა არქეოლოგიის უმნიშვნელოვანესი
წარმატებანი / საქ. სსრ საზ-ბა ცოდნა. – თბ., 1973. – 32 გვ.

1974

81. ბიჭვინთის არქეოლოგიური ექსპედიცია // საველე-არქეოლო-
გიური კვლევა-ძიება 1973 წ.: (მოკლე ანგარიშები) / ივ.ჯავა-
ხიშვილის სახ. ისტორიის, არქეოლ. და ეთნოგრ. ინ-ტი. – თბ.:
მეცნიერება, 1974. – გვ. 43.

1975

82. არმაზი.; არმაზისხევი.; არმაზისხევის აბანო, II-III სს. // ქარ-
თული საბჭოთა ენციკლოპედია: ტ. 1. – თბ., 1975. – გვ. 575-
576.
83. ასპარუგი // ქართული საბჭოთა ენციკლოპედია: ტ. 1. – თბ.,
1975. – გვ. 639.
84. „დიდი პიტიუნტი“ – არქეოლოგიური გათხრები ბიჭვინტაში
// დიდი პიტიუნტი. არქეოლოგიური გათხრები ბიჭვინტაში.
ტ. I. / ივ. ჯავახიშვილის სახ. ისტორიის, არქეოლ. და ეთნოგრ.
ინ-ტი. არქეოლ. კომისია. – თბ.: მეცნიერება, 1975. – გვ. 13-127.
– რეზ. რუს., ინგლ.

1976

85. ივანე ჯავახიშვილი და საქართველოს არქეოლოგიის განვითარების საკითხები // საქ. სსრ მეცნ. აკად. მაცნე. ისტორიის, არქეოლ., ეთნოგრ. და ხელოვნ. ისტ. სერია. – 1976. – №2. – გვ. 53-56.
86. მცხეთის არქეოლოგიური ექსპედიციის დედაბოძი: [ისტორიკოს სანდრო (ალექსანდრე) კალანდაძის ხსოვნას] // მცხეთა. – 1976. – 20 ნომბერი.

1977

87. არქეოლოგიის მოჭირნახულე: [ალ. (სანდრო) კალანდაძის გარდაცვალების გამო] // ლიტ. საქართველო. – 1977. – 28 იანვ. – გვ. 4. – ხელმოწერა: ა. ავაქიძე [და სხვ.].
88. აწანგვარა // ქართული საბჭოთა ენციკლოპედია: ტ. 2. – თბ., 1977. – გვ. 46.
89. ბარათაშვილი (ბარათევი) მიხეილ პეტრეს ძე (1784-1856): [ისტორიკოსი, ქართული მეცნიერული ნუმიზმატიკის ფუძემდებელი] // ქართული საბჭოთა ენციკლოპედია. ტ. 2. – თბ., 1977. – გვ. 199.
90. ბიჭვინტა 1972: (ბიჭვინტის არქეოლოგიური ექსპედიციის 1972 წლის საველე-გათხრითი სამუშაოების ანგარიში) // დიდი პიტიუნტი. არქეოლოგიური გათხრები ბიჭვინტაში. ტ. II. / ივ. ჯავახიშვილის სახ. ისტორიის, არქეოლ. და ეთნოგრ. ინ-ტი. არქეოლ. კომისია. – თბ.: მეცნიერება, 1977. – გვ. 39-64. – რეზ. რუს., ინგლ.
91. ბიჭვინტის არქეოლოგიური ექსპედიციის 1970-1971 წლების საველე სამუშაოთა ანგარიში // დიდი პიტიუნტი. არქეოლოგიური გათხრები ბიჭვინტაში. ტ. II. / ივ. ჯავახიშვილის სახ. ისტორიის, არქეოლ. და ეთნოგრ. ინ-ტი. არქეოლ. კომისია. – თბ.: მეცნიერება, 1977. – გვ. 9-38. – რეზ. რუს. თანაავტ. ზ. აგრბა.
92. ბიჭვინტის არქეოლოგიური ექსპედიციის 1973 წლის საველე კვლევა-ძიების ანგარიში // დიდი პიტიუნტი. არქეოლოგიური გათხრები ბიჭვინტაში. ტ. II. / ივ. ჯავახიშვილის სახ. ისტო-

რიის, არქეოლ. და ეთნოგრ. ინ-ტი. არქეოლ. კომისია. – თბ.: მეცნიერება, 1977. – გვ. 65-82 სურ-ით. – რეზ. რუს.

93. ბიჭვინტის სამშენებლო კერამიკა // დიდი პიტიუნტი. არქეოლოგიური გათხრები ბიჭვინტაში. ტ. II. / ივ. ჯავახიშვილის სახ. ისტორიის, არქეოლ. და ეთნოგრ. ინ-ტი. არქეოლ. კომისია. – თბ.: მეცნიერება, 1977. – გვ. 223-248 სურ-ით. – რეზ. რუს.
94. სამეუფეო ქალაქი ქართლისა: [არქეოლოგიური კვლევა-ძიება მცხეთაში] // ძეგლის მეგობარი. – 1977. – №46. – გვ. 6-16. – რეზ. რუს.
95. Большая Мцхета. 1976 // Археологическая открытия 1976 года. – М., 1977. – С. 462-463.
Соавт.: А.Н. Каландадзе, В.В. Николайшвили, Т.Т. Джгаркава, Н.Э. Геладзе, Л.Г. Хецуриани.
96. Путешествие в легенду: [Беседа об итогах работы Мцхетской экспедиции по изучению памятников археологии и древнего зодчества] // Веч. Тбилиси. – 1977. – 16 июля.
97. Работа Пицундской экспедиции // Археологическая открытия 1976 года. – М., 1977. – С. 462.
Соавт. Г. А. Лордкипанидзе.
98. Работы Мцхета – Самтаврского отряда // Археологическая открытия 1976 года. – М., 1977. – С. 475-476 .
Соавт.: А.Н. Каландадзе, Г.Н. Манджгаладзе, Г.Д. Гиუნაшвили, В.Г. Садрадзе, Г.Т. Татарашвили.

1978

99. გორასამარხი // ქართული საბჭოთა ენციკლიპედია: ტ. 3. – თბ., 1978. – გვ. 221.
100. მცხეთა. 1975. მცხეთის მუდმივმოქმედი არქეოლოგიური ექსპედიციის 1975 წლის მუშაობის ანგარიში // მცხეთა. არქეოლოგიური კვლევა-ძიების შედეგები. ტ. II. – თბ.: მეცნიერება, 1978. – გვ. 8-80 სურ-ით. – რეზ. რუს.
თანავტ.: ა. კალანდაძე, ვ. ნიკოლაიშვილი.
101. მცხეთა. 1976. მცხეთის მუდმივმოქმედი არქეოლოგიური ექსპედიციის 1976 წლის მუშაობის ანგარიში // მცხეთა. არქეოლოგიური კვლევა-ძიების შედეგები. ტ. II. – თბ.: მეცნიერება, 1978. – გვ. 81-156 სურ-ით. – რეზ. რუს.

- თანავტ.: ა. კალანდაძე, ვ. ნიკოლაიშვილი, გ. მანჯგალაძე, ა. სიხარულიძე, ვ. სადრაძე, ლ. ხეცურიანი, თ. ჯღარკავა, მ. ძნელაძე, რ. დავლიანიძე, გ. გიუნაშვილი.
102. უპირველესი და უმნიშვნელოვანესი სამუშაო: [ძველების დაცვის საკითხებზე] // ლენინელი (საქ. პოლიტექნ. ინ-ტი). – 1978. – 30 სექტ.
103. წინასიტყვაობა // მცხეთა. არქეოლოგიური კვლევა-ძიების შედეგები. ტ. II. – თბ.: მეცნიერება, 1978. – გვ. 5-7.
104. Армазисхевские питиахши. – Тб.: Мецნიერება, 1978. – 12 с.
105. «Великий Питиунт». Археологические раскопки в Пицунде // დიდი პიტიუნტი. არქეოლოგიური გათხრები ბიჭვინთაში. ტ. III. / ივ. ჯავახიშვილის სახ. ისტორიის არქეოლ. და ეთნოგრ. ინ-ტი. არქეოლ. კომისია. – თბ.: მეცნიერება, 1978. – გვ. 9-99. – რეზ. ინგლ.
106. Мцхетская археологическая экспедиция // Полевые археологические исследования в 1975 году (краткие сообщения). – Тб.: Мецნიერება, 1978. – С. 38-41.; XVI-XXI табл.
Соавт.: А. Каландадзе, Ю. Гагошидзе, В. Николайшвили.
107. Мцхетская экспедиция // Археологические открытия 1977 года. – М., 1978. – С. 71-74.
Соавт.: В. Николайшвили, Г. Хомасуридзе, М. Дзнеладзе, Г. Гиუნашвили, В. Садрაძე, А. Сихарулидзе.

1979

108. ბარაქის, დოვლათის დღესასწაული: [სახალხო დღესასწაული „მცხეთობა“] // მცხეთა. – 1979. – 14 ოქტომბერი
109. „დიდი პიტიუნტი“. არქეოლოგიური გათხრები ბიჭვინთაში. ტ. III. [წინასიტყვაობა ამავე სახელწ. წიგნისათვის. – თბ.: მეცნიერება, 1978] // წიგნის სამყარო. – 1979. – N2. – გვ. 2.
110. საქართველოს არქეოლოგიისა და კავკასიის ცივილიზაციის გამოჩენილი მკვლევარი: [გერმანე გობეჯიშვილი] // მასალები საქართველოს და კავკასიის არქეოლოგიისათვის. – 1979. – ტ. 7. – გვ. 5-12.
111. Краткие сообщения о результатах полевых археологических исследований на территории Большого Мцхета // Полевые ар-

хеологические исследования в 1976 году. (Краткие сообщения). – Тб., 1979. – С. 149-162.; LXI-LXVI табл.

Соавт.: А. Каландадзе, В. Николайшвили, А. Сихарулидзе, Т. Джгаркава, В. Садрадзе, Л. Хецуриани, Г. Татарашвили, Г. Гиунашвили.

112. Находка на берегу Куры: [Беседа с руков. археолог. экспедиции Ин-та истории, археологии и этнографии им. Ив. Джавахишвили А. Апакидзе] // Веч. Тбилиси. – 1979. – 6 сент.

113. Работы в Церовани и Сатовлэ // Археологические открытия 1978 года. – М., 1979 – С. 493.

Соавт.: В. Николайшвили, В. Садрадзе, Ш. Иремашвили, Р. Давлианидзе

114. Раскопки в Мцхета // Археологические открытия 1978 года. – М., 1979. – С. 495-496.

Соавт.: В. Николайшвили, А. Сихарулидзе, Г. Манджгаладзе, Г. Гиунашвили, М. Дзнеладзе.

1980

115. ახალი ქართული არქეოლოგიის სათავესთან / აკად. სიმონ ჯანაშიას დაბადების მე-80 წლისთავი: [წერილები]. – თბილისის უნივერსიტეტი. – 1980. – 15 ნომბ.

116. დიდმნიშვნელოვანი ნაშრომი არქეოლოგიაში: [რეც. წგ-ზე Шамба, Г. Эшерское городище. – Тб.: Мецниереба, 1980. – 69 ს.; 39 ლ. ილ.] // კომუნისტი. – 1980. – 9 ოქტ. – გვ. 4.

117. „ემერის ნაქალაქარი“: [რეც. წგ-ზე Шамба, Г. Эшерское городище. – Тб.: Мецниереба, 1980. – 69 ს.; 39 ლ. ილ.] // ახალგაზრდა კომუნისტი. – 1980. – 18 სექტ. – გვ. 4.

118. რუსულ-ქართული არქეოლოგიური ლექსიკონი = Русско-грузинский археологический словарь: (მასალები) / რედ. ა. აფაქიძე. შემდგ.: ა. აფაქიძე, მ. ინასარიძე, ა. სიხარულიძე, გ. აფაქიძე. – თბ.: თბილ. უნ-ტის გამ-ბა, 1980. – 888, XXIX გვ.: ილ.

119. წინასიტყვაობა // მცხეთა. არქეოლოგიური კვლევა-ძიების შედეგები. ტ. IV. სამთავრო. წინანტიკური ხანის არქეოლოგიური ძეგლები. – თბ.: მეცნიერება, 1980. – გვ. 5-7.

120. Важный труд по археологии: [Рец. на кн.: Шамба, Г. Эшерское городище. – Тб.: Мецниереба, 1980. – 69 с.; 39 л. ил.] // Советская Абхазия. – 1980. – 20 сент.
121. Мцхета. Результаты археологических исследований // Полевые археологические исследования в 1977 году. (Краткие сообщения). – Тб., 1980. – С. 130-146.; LXI-LXX табл.
 Соавт.: В. Николайшвили, М. Абдушелишвили, М. Сихарулидзе, Г. Манджгаладзе, В. Садрадзе, Т. Джгаркава, Г. Гиუნашвили, Ш. Иремашвили.

1981

122. გამოჩენილი მკვლევარი და პედაგოგი: [ისტორიკოსი ვალერიან გაბაშვილი] // ლიტ. საქართველო. – 1981. – 5 ივნ.
 თანაავტ. კ. კუცია.
123. მცხეთა – 1977 წლის საველე-არქეოლოგიური კვლევა-ძიების შედეგები // მცხეთა. არქეოლოგიური კვლევა-ძიების შედეგები. ტ. V. – თბ.: მეცნიერება, 1981. – გვ. 119-152. – რეზ. რუს. ენ. გვ. 170-175.
 თანაავტ.: მ. აბდუშელიშვილი, ვ. ნიკოლაიშვილი, ა. სიხარულიძე, ვ. სადრაძე, გ. მანჯგალაძე, თ. ჯღარკავა, გ. გიუნაშვილი, შ. ირემაშვილი, ე. გავაშელი, კ. მელითაური.
124. მცხეთა – 1978 წლის საველე-არქეოლოგიური კვლევა-ძიების შედეგები // მცხეთა. არქეოლოგიური კვლევა-ძიების შედეგები. ტ. V. – თბ.: მეცნიერება, 1981. – გვ. 153-169. – რეზ. რუს. ენ. გვ. 175-178.
 თანაავტ.: მ. აბდუშელიშვილი, ვ. ნიკოლაიშვილი, ა. სიხარულიძე, გ. მანჯგალაძე, გ. გიუნაშვილი, მ. ძნელაძე, ვ. სადრაძე, შ. ირემაშვილი.
125. წარსულის კვლევა მომავლის სამსახურში: [საქ. სსრ. მეცნ. აკად. ივ. ჯავახიშვილის სახ. ისტ., არქეოლ. და ეთნოგრ. ინტის მიღწევები] // თბილისი. – 1981. – 22 იანვ. – გვ. 3.
126. Великая Мцхета // Археологические открытия 1980 года. – М., 1981. – С. 396.
127. Мцхета // Полевые археологические исследования в 1978 году. (Краткие сообщения). – Тб., 1981. – С. 101-110.: XLVI-LIII табл.

Соавт.: В. Николайшвили, Г. Манджгаладзе, Г. Гиунашвили, М. Джanelидзе, А. Сихарулидзе, В. Садрადзе, Р. Давლიანიძე, Э. Гавашели, Ш. Иремашвили, К. Мелитаури.

1982

128. დიდი მცხეთა. 1979. (დიდი მცხეთის ტერიტორიაზე 1979 წელს ჩატარებული კვლევა-ძიების შედეგები) // მცხეთა. არქეოლოგიური კვლევა-ძიების შედეგები. ტ. VI. – თბ.: მეცნიერება, 1982. – გვ. 191-218. – რეზ. რუს.

თანავტ.: ვ. ნიკოლაიშვილი, კ. მელითაური, ა. სიხარულიძე, ა. სადრადე, მ. ძნელაძე, გ. მანჯგალაძე, ლ. ხეცურიანი, თ. ჭანიშვილი, გ. გიუნაშვილი, რ. დავლიანიძე, ე. გავაშელი, შ. ირემაშვილი, თ. ბიბილური, ნ. ღლონტი.

129. მაღალი მეცნიერული დონე, პირადი პასუხისმგებლობა: რესპუბლიკის საზოგადოებათმცოდნეთა სამეცნიერო-კვლევითი მეშობის ხუთწლიანი პროგრამა // კომუნისტი. – 1982. – 7 აპრ. – გვ. 2.

თანავტ. ჯ. კორძაია.

130. სჯა-ბაასი მომავლისათვის. გვესაუბრებიან საქართველოს ისტორიკოსთა ბორჯომის შეხვედრის მონაწილენი (ალ. ფრანგიშვილი, ა. აფაქიძე, გ. მიძარია და სხვ.) // კომუნისტი. – 1982. – 5 ოქტ. – გვ. 3.

131. ღვაწლმოსილი მკვლევარი: პროფესორ ირაკლი ანთელავას დაბადების 70 წლისთავი // კომუნისტი. – 1982. – 3 აპრ. – გვ. 4.

თანავტ.: გრ. მარგიანი, ა. ბენდიანიშვილი.

132. Археологические исследования на новостройках Великой Мцхета (1976-1979 гг.) // Археологические исследования на новостройках Грузинской ССР (Сборник). – Тб., 1982. – С. 103-110.: XL-XLIV табл.

Соавт.: В. Николайшвили, А. Сихарулидзе, Т. Джгаркава, М. Дзнеладзе, В. Садрადзе, Г. Манджгаладзе, Г. Гиунашвили.

133. В интересах науки. Встреча ученых-историков республики: [в Боржоми. Беседы] // Заря Востока. – 1982. – 29 сент. – С. 3.

Соавт.: З. Анчабадзе, Д. Хахутайшвили, Б. Техов.

134. В памяти народной: [Памяти Л.И. Брежнева] // Заря Востока. – 1982. – 14 ноября.
135. Живая связь с историей народа. Грузинская советская археология за шесть социалистических десятилетий // Наука в Сибири. – 1982. – 30 сент. – С. 5.
136. Мцхетская экспедиция в 1980 г. // Полевые археологические исследования в 1980 году. (Краткие сообщения). – Тб., 1982. – С. 35-39.: LX-LXIV табл.
 Соавт.: В. Николайшвили, Г. Манджгаладзе, А. Сихарулидзе, Л. Хецуриани, В. Садрадзе, Ш. Иремашвили, М. Дзнеладзе, Т. Чанишвили, К. Мелитаури, Г. Гиунашвили.
137. Путь партии, путь народа // Молодежь Грузии. – 1982. – 14 ноября
138. Результаты полевых исследований на территории Мцхета // Полевые археологические исследования в 1979 году. (Краткие сообщения). – Тб., 1982. – С. 68-80.: XL-L табл.
 Соавт.: В. Николайшвили, Г. Манджгаладзе, В. Садрадзе, М. Дзнеладзе, Л. Хецуриани, Р. Давлианидзе, Э. Гавашели, А. Сихарулидзе, Г. Гиунашвили, К. Мелитаури, Ш. Иремашвили.

1983

139. ისტორიკოსთა წვლილი. რესპუბლიკის მეცნიერ-ისტორიკოსთა ბორჯომის მეხუთე შეხვედრის შედეგების გამო: ი. აბაშიძის, გ. მელიქიშვილის, მ. ლორთქიფანიძის, ა. აფაქიძის და სხვ. მოსაზრებები // კომუნისტი. – 1983. – 14 ივნ. – გვ. 1.
140. ქართული საბჭოთა მეცნიერება 1982 წელს // საქართველოს სსრ მეცნ. აკად. მოამბე. – 1983. – №1. – გვ. 181-195.
141. ძიება გრძელდება: [საქართველოს ისტორიისა და კულტურის გამოჩენილ მოღვაწეთა პანთეონი მოსკოვის დონის მონასტერში] // კომუნისტი. – 1983. – 19 აპრ. – გვ. 1.
142. Великая Мцхета // Археологические открытия 1981 года. – М., 1983. – С. 403-405.

143. ავამაღლოთ საზოგადოებრივ მეცნიერებათა როლი // თბილისი. – 1984. – 15 ივნ. – გვ. 2.
144. ახალგაზრდობამ უნდა უპატრონოს! [წყალქვეშა არქეოლოგიური ექსპედიცია სოხუმის რაიონში 1952-1959 წლებში] // ახალგაზრდა კომუნისტი. – 1984. – 5 ივლ. – გვ. 3.
145. გამოჩენილი მეცნიერი და საზოგადო მოღვაწე: [აკად. ლეონიდე გორგილაძის დაბადების 70 წლისთავის გამო] // კომუნისტი. – 1984. – 5 სექტ. – გვ. 3.
თანაავტ.: რ. გრძელიძე, ი. ქობალია.
146. თვრამეტი მეცნიერის პასუხი [ს. დურმიშიძის] ერთ შვითხვაზე: [„აქვს თუ არა თავისი პოეზია მეცნიერებას და თუ აქვს, რაში გამოიხატება იგი“] // მნათობი. – 1984. – №9. – გვ. 137-138.
თანაავტ.: ა. ბარამიძე, ლ. გაბუნია.
147. მეცნიერება – ერის სამსახურში: [დუშეთის არქეოლოგიური სამეცნ. კონფერენციის მონაწილეთა გამოსვლებიდან] // კომუნისტი. – 1984. – 1 ნოემბ.
თანაავტ.: რ. რამიშვილი, გ. ფედოროვ-დავიდოვი, ა. აფაქიძე [და სხვ].
148. მოღვაწის ნათელი მიზანი / [გიორგი ძიძარიას დაბადების 70 წლისთავის გამო] // კომუნისტი. – 1984. – 25 აპრ. – გვ. 3.
თანაავტ.: გ. ჯიბლაძე, ალ. ფრანგიშვილი, ი. კაჭარავა, შ. ინალ-იფა.
149. მცხეთა // ქართული საბჭოთა ენციკლოპედია. ტ. 7. – თბ., 1984. – გვ. 255-257.
თანაავტ.: ს. კინწურაშვილი, ლ. მენაბდე.
150. მცხეთის აკლდამა // ქართული საბჭოთა ენციკლოპედია. ტ. 7. – თბ., 1984. – გვ. 257.
151. საქმიანი შემობრუნების საიმედო დასაწყისი: [საქ. სსრ მეცნ. აკადემიის საქმიანობაში მომხდარი ძვრების შესახებ] // თბილისი. – 1984. – 2 ივლ. – გვ. 2.
152. ყურადღების ცენტრშია განვითარებული სოციალიზმის პრობლემები: [რესპუბლიკის სწავლულ ისტორიკოსთა ბორჯომის შექვეშე შეხვედრა] // კომუნისტი. – 1984. – 22 ივნ. – გვ. 3.

153. წარსული მომავლისთვის გვჭირდება: [საუბარი გაზ. ახალგაზრდა კომუნისტის მრგვალი მაგიდის მონაწილეებთან ისტორიული ძეგლების მოვლა-პატრონობასთან დაკავშირებით] /ა. აფაქიძე, ი. ციციშვილი, ა. ძიძიგური., ჩაიწერა დ. ხოჭოლა-ვამ // ახალგაზრდა კომუნისტი. – 1984. – 29 მაისი.
154. „წიგნი – ჩვენი ... სადარბაზო ბარათი“: [წიგნის მოყვარულთა საზ-ბის III ყრილობის დელეგატის საუბარი. 1984 წ. 18 ოქტ.] // წიგნის სამყარო. – 1984. – №19. – გვ. 2.
155. В центре внимания – проблемы развитого социализма // Заря Востока. – 1984. – 21 июня.
Соавтор.: М. Лордкипанидзе, А. Куправа.
156. Его книги читаются всюду: [О памяти писателя Н. Думбадзе] // Веч. Тбилиси. – 1984. – 20 сент. – С. 3.
157. Раскопки в Мцхета // Археологические открытия 1982 года. – М., 1984. – С. 419-420.
Соавт. В. Николайшвили.
158. Результаты полевых изысканий в Мцхета // Полевые археологические исследования в 1981 году. (Краткие сообщения). – Тб., 1984. – С. 45-50.: LI-LXIV табл.
Соавт.: В. Николайшвили, А. Сихарулидзе, В. Садрадзе, Л. Хецуриани, Г. Гиუნაშვილი, Ш. Иремашვილი.
159. Сердечно поздравляем: [К 60-летию со дня рождения кинорежиссера Л. А. Кулиджанова] // Веч. Тбилиси. – 1984. – 20 марта. – С. 4.

1985

160. დავიწყება არ უწერია: [აკად. არნოლდ ჩიქობავას გარდაცვალების გამო] // ქართული ენა და ლიტერატურა სკოლაში. – 1985. – №3-4. – გვ. 231-234.
161. მსოფლიო მეცნიერი: [აკად. ნიკო მარის დაბადების 120 წლისთავი] // კომუნისტი. – 1985. – 19 ოქტ. – გვ. 3.
თანავტ.: ე. ხარაძე, შ. ძიძიგური, გ. ჯიბლაძე, ა. ბარამიძე, ე. მეტრეველი, თ. გამყრელიძე, ს. ცაიშვილი.
162. სარკინე // ქართული საბჭოთა ენციკლოპედია. ტ. 9. – თბ., 1985. – გვ. 107.

163. სამკვლავ // ქართული საბჭოთა ენციკლოპედია. ტ. 9. – თბ., 1985. – გვ. 217.
164. Археологические раскопки в Мцхета и ее округе // Полевые археологические исследования в 1982 году. (Краткие сообщения). – Тб., 1985. – С. 44-46.: LV- LXIX табл.
 Соавт.: В. Николайшвили, Г. Манджгаладзе, М. Дзнеладзе, В. Садрадзе, Р. Давлиანიძე, Н. Глonti.
165. В ногу со временем: [Беседу акад.-секр. АН ГССР А. Апакидзе о боржомских встречах груз. историков / Записал В. Ахалая] // Заря Востока. – 1985. – 20 сент.
166. Плодотворная пятилетка: [Беседы участников седьмой боржомской встречи ученых-историков республики] // Заря Востока. – 1985. – 25 сент.
 Соавт.: Г. Меликишвили, Ю. Качарава [и др.].
167. Работы в Мцхета // Археологические открытия 1982 года. – М., 1985. – С. 462-463.
 Соавт. В. Николайшвили.

1986

168. კომენტარი ზ. ქიქოძის სტატიაზე „სახსოვარი“ მილიონი წლისა: [ფერსათის ზეგანზე აღმოჩენილი აშელური პერიოდის სადგომები და სადგომ-სახელოსნოები] // კომუნისტი. – 1986. – 19 იანვ. – გვ. 3.
169. მეგობრის ხსოვნას: [საქ. სსრ კულტ. დამსახ. მუშაკის ა. აბრამიშვილის გარდაცვალების გამო] // თბილისი. – 1986. – 25 ივლ. – გვ. 3.
 ხელმოწერა: გ. ჯიბლაძე, შ. ძიმიგური, ა. აფაქიძე [და სხვ.].
170. რწმენის, ცოდნის, მოქმედების ერთიანობისთვის / საუბარი ჩაიწერა შ. გულუამ // თბილისი. – 1986. – 29 ოქტ. – გვ. 2.
171. საქართველოს ისტორიკოსთა დიდი საბჭო: [მე-8 ტრადიციული შეხვედრის შესახებ ბორჯომში] // კომუნისტი. – 1986. – 24 სექტ. – გვ. 1, 3.
172. ქართული ეთნოგრაფიის ბერძენი: [გიორგი ჩიტაიას გარდაცვალების გამო] // მეგლის მეგობარი. – 1986. – №3. – გვ. 70-72. – რეზ. რუს., ინგლ.; ლიტ. საქართველო. – 1986. – 5 სექტ. – გვ. 14.

173. ქართული საბჭოთა არქეოლოგიის მესამი კვლე: [გიორგი ნიორაძეს დაბადების 100 წლისთავი] // კომუნისტი. – 1986. – 18 დეკ. – გვ. 4.
174. Актуальные проблемы обществоведов // Веч. Тбилиси. – 1986. – 22 мая.
175. Большой Совет историков Грузии: [Беседа о участником Форума о проблемах археологии Грузии (в Боржоми)] // Заря Востока. – 1986. – 25 сент. – С. 3.
176. Мцхетская экспедиция // Археологические открытия 1984 года. – М., 1986. – С. 391-392.
Соавт. В. Николайшвили.
177. Мцхетская экспедиция // Полевые археологические исследования в 1983 году. (Краткие сообщения). – Тб., 1986. – С. 31-37.: LVII-LXVIII табл.
Соавт.: В. Николайшвили, К. Мелитаური, Г. Манджгаладзе, Л. Хецуриანი, А. Абутидзе, М. Давлиანიძე, Г. Гиუნაშვილი, Н. Глonti, Н. Молашвили.
178. Раскопки в Мцхета // Археологические открытия 1985 года. – М., 1986. – С. 521-522.
Соавт.: В. Николайшвили.

1987

179. აღსრულდა დიდი ექვთიმეს ოცნება: [ნინო პოლტორაცკაია-თაყაიშვილის საფრანგეთიდან თბილისში გადმოსვენების გამო] // მნათობი. – 1987. – №3. – გვ. 175-176.
180. მცხეთის მუდმივმოქმედი არქეოლოგიური ექსპედიცია ახალ-მშენებლობაზე // ძეგლის მეგობარი. – 1987. – №3. – გვ. 16-24. – რეზ. რუს., ინგლ.
თანავტ. ვ. ნიკოლაიშვილი.
181. შევინარჩუნოთ ეპოქათა ხიდები: [ისტორიული ძეგლების დაცვა და გამოყენების შესახებ] // კომუნისტი. – 1987. – 18 აგვ. – გვ. 3.
თანავტ.: ა. თავხელიძე, ი. აბაშიძე, ი. ციციშვილი.
182. Археологические раскопки в Мцхета и ее округе // Полевые археологические исследования в 1984-1985 гг. (Краткие сообщения). – Тб., 1987. – С. 47-51.: LXIII-XCVIII табл.

Соавт.: В. Николайшвили, А. Сихарулидзе, К. Мелитаури, Ю. Гагошидзе, Д. Хецуриани, Г. Манджгаладзе, Г. Нариманишвили, Р. Давლიანიძე, В. Садрადзе, Н. Глонტი, Ш. Иремашвили.

183. Радиоуглеродное датирование археологических и палеоботанических образцов Грузии. – Тб.: Мецниереба, 1987. – 83 с.

Соавт. А. Бурчуладзе.

1988

184. იწყო აღმოცისკრებად... [დიდგორზე ქართველთა ძლევა მოსილი გამარჯვების მეორიალის შექმნასთან დაკავშირებით] // კომუნისტი. – 1988. – 3 მარტი.

185. მეცნიერი და მოღვაწე: გიორგი ჯიბლაძის დაბადების 75 წლისთავის გამო // კომუნისტი. – 1988. – 12 მაისი. – გვ. 3.

186. მცხეთა – ქართული არქეოლოგიის დედაქალაქი // კომუნისტი. – 1988. – 9 აპრ. – გვ. 3.

თანაავტ.: ა. თავხელიძე, შ. ძიმიგური, გ. ციციშვილი.

187. პოლიგონზე [დავით გარეჯში] განხორციელებული ექსპერიმენტის შედეგები: [ი. ციციშვილის, ა. აფაქიძის და მ. ალექსიძის აზრი ამ ექსპერიმენტთან დაკავშირებით] // კომუნისტი. – 1988. – 25 ოქტ.

188. ჭუმბურიძე, ი. „საარაკოა ჩვენი გადარჩენა“: [ე. თაყაიშვილის საიუბილეო საღამო გ. ლეონიძის სახ. ქართული ლიტერატურის სახელმწ. მუზეუმში: ა. აფაქიძის, ვ. ბერიძის, გ. ჟორდანიაშ მოგონებები] // თბილისი. – 1988. – 14 მაისი. – გვ. 4.: სურ.

189. Мцхетская экспедиция // Археологические открытия 1986 года. – М., 1988. – С. 436-438.

Соавт.: Г. Гиунашвили, Р. Давлиანიძე, Г. Нариманишвили, В. Садрადзе.

190. Служа народу: [Беседа вице-президента АН ГССР акад. А. Апакидзе] // Юный ленинец. – 1988. – 30 дек.

1989

191. ამაგდარი [აკად. გიორგი ჯიბლაძის გარდაცვალების გამო] // კომუნისტი. – 1989. – 28 სექტ.

თანაავტ.: რ. მეტრეველი, გ. ციციშვილი.

192. ახალი ქართული არქეოლოგიის ფუძემდებელი გიორგი ნიორაძე // საქ. სახელმწ. მუზეუმის მოამბე. – 1989. – ტ. 40-B. – გვ. 9-12.
193. განვაგებდეთ დინჯი გონებით: [საუბარი ქართველებსა და აფხაზებს შორის მეგობრული ურთიერთობის აღდგენის საკითხებთან დაკავშირებით] / ჩაიწერა შ. გულუამ // თბილისი. – 1989. – 3 ოქტ. – გვ. 4.
194. დიდი მცხეთა 1980. საველე არქეოლოგიური კვლევა-ძიების შედეგები // მცხეთა. არქეოლოგიური კვლევა-ძიების შედეგები. ტ. IX. – თბ.: მეცნიერება, 1989. – გვ. 6-40. – რეზ. რუს.
თანაავტ.: ვ. ნიკოლაიშვილი, ა. სიხარულიძე, თ. ბიბილური, გ. გიუნაშვილი, შ. ირემაშვილი, გ. მანჯგალაძე, ვ. სადრაძე, მ. ძნელაძე, ლ. ხეცურიანი.
195. დიდი მცხეთა 1981. საველე არქეოლოგიური კვლევა-ძიების შედეგები // მცხეთა. არქეოლოგიური კვლევა-ძიების შედეგები. ტ. IX. – თბ.: მეცნიერება, 1989. – გვ. 40-76. – რეზ. რუს.
თანაავტ.: ვ. ნიკოლაიშვილი, ა. სიხარულიძე, თ. ბიბილური, გ. გიუნაშვილი, შ. ირემაშვილი, გ. მანჯგალაძე, ვ. სადრაძე, ლ. ხეცურიანი
196. რწმენით, იმედით, გეგმებით: [საზოგადოებრივ მეცნიერებათა მკვლევარების სამომავლო გეგმები და პერსპექტივები] / ჩაიწერა გ. ხარებაშვილმა // კომუნისტი. – 1989. – 11 იანვ. – გვ. 4.
თანაავტ.: რ. მეტრეველი, გ. ციციშვილი.
197. ფიქრები ყრილობაზე [საბჭოთა კავშირის სახალხო დეპუტატთა ყრილობა. 1989. დეკ.] // ახალგაზრდა კომუნისტი. – 1989. – 19 დეკ. – გვ. 2.
198. Звучи, родной язык: [По поводу утверждения государственной программы грузинского языка ЦК КП Грузии и правительством республики. Высказывания: А. Апакидзе, В. Джорбенадзе, Р. Глonti] // Заря Востока. – 1989. – 17 авг. – С. 3.
199. Культура Грузии в античную эпоху. § 1. Иберия // Очерки истории Грузии. Т. 1. Грузия с древнейших времен до IV в. н. э. – Тб.: Мецниереба, 1989. – С. 393-448: 122 ил.
200. Мцхета – столица грузинской археологии // Кутаисская правда. – 1989. – 11 мая.
201. О страницах истории – без гнева и пристрастия // Заря Востока. – 1989. – 25 февр.: Веч. Тбилиси. – 1989. – 25 февр.

1990

202. ამხ. ა. მ. აფაქიძის სიტყვა: [საქ. კპ 28-ე ყრილობაზე] // კომუნისტი. – 1990. – 18 მაისი.
203. არმაზისხევი (006), არმაზციხე (007), არმაცციხე, არმაზის ციხე // საქართველოს ისტორიისა და კულტურის ძეგლთა აღწერილობა. წგ. 5. – თბ., 1990. – გვ. 235-241.
204. განვითარების ეროვნული გზა / საუბარი ჩაიწერა შ. გულუამ // რესპუბლიკა. – 1990. – 18 სექტ. – გვ. 5.
205. დიდი ნდობა, დიდი ამოცანები: [საუბარი საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიისათვის ავტონომიის მინიჭებასთან დაკავშირებით] // კომუნისტი. – 1990. – 28 ოქტ.
206. ეროვნული მეცნიერების წინსვლისათვის // კომუნისტი. – 1990. – 5 აპრ.
207. სარკინე (170) // საქართველოს ისტორიისა და კულტურის ძეგლთა აღწერილობა. წგ. 5. – თბ., 1990. – გვ. 307-308.
208. წიწამური. ნაქალაქარი (255) // საქართველოს ისტორიისა და კულტურის ძეგლთა აღწერილობა. წგ. 5. – თბ., 1990. – გვ. 437.
209. Георгий Ниорадзе и археология Грузии // Палеолит Кавказа и сопредельных территорий. (Сборник, посвященный 100-летию со дня рождения член.-корр. АН ГССР проф. Г. К. Ниорадзе). – Тб., 1990. – С. 3-10.
210. История Грузии – духовная сила народа: [«О государственной программе научного исследования, преподавания и популяризации истории Грузии». Высказывания: А. Апакидзе и др.] // Заря Востока. – 1990. – 26 апр. – С. 3.
211. Тогда в 78-ом.: [К вопросу о формулировке в Конституции Грузии отношение к языку] // Заря Востока. – 1990. – 14 апр. – С. 3.

1991

212. ღვაწლი მამულიშვილისა: [ვალერიან გაბაშვილის დაბადების 80 წლისთავის გამო] // საქ. რესპუბლიკა. – 1991. – 18 აპრ. – გვ. 4.
თანაავტ.: ო. ცქიტიშვილი.
213. ხსოვნის ნათელი საუკუნე: [აკად. პაატა გუგუშვილის დაბადების 85 და მეცნიერული მოღვაწეობის 60 წლისთავი] // ეკონომიკა. – 1991. – №11-12. – გვ. 103-106.

214. Знать прошлое, видеть настоящее, думать о будущем. Обращение деятелей науки и культуры Грузии в газету «Известия» [на «Обращение осетинской интеллигенции...»] // Вестник Грузии. – 1991. – 1 марта. – С. 2.

Подпись: А. Апакидзе [и др.].

215. Мцхетская экспедиция // Полевые археологические исследования в 1986 году. (Краткие сообщения). – Тб., 1991. – С. 79-84.; 184-205.: табл.

Соавт.: В. Николайшвили, А. Гиунашвили, Р. Давлианидзе, Т. Джгаркава, Г. Нариманашвили, В. Садрадзе. А. Сихарудидзе.

216. Открытое письмо президенту СССР Михаилу Сергеевичу Горбачеву: [по поводу событий в Шида Картли и осетинского населения в освещении средствах массовой информации] // Вестник Грузии. – 1991. – 2 марта. – С. 2.

Подпись: А. Апакидзе [и др.].

1993

217. ანტიკური სამყარო და მცხეთა უკანასკნელი წლების არქეოლოგიური მონაპოვრების შუქზე // მსოფლიო კულტურულ-ისტორიული პროცესი და საქართველო (არქეოლოგიური მონაცემების მიხედვით). სამეცნიერო სესია (1993; თბილისი). მოხსენებათა თეზისები. – თბ., 1993. – გვ. 36-37.

თანაავტ. ვ. ნიკოლაიშვილი.

218. ...რას ნიშნავს სამოქალაქო ომი ქართულად / საუბარი ჩაიწერა ე. ხატიამვილმა // ახალგაზრდა ივერიელი. – 1993. – 30 ოქტ. – გვ. 1, 2. თანაავტ. ლ. ტუხაშვილი.

1994

219. რომაული სამშენებლო ხელოვნების ტრადიცია გვიანანტიკური ხანის საქართველოში: (ახლად აღმოჩენილი რომაული ტიპის აბანო არმაზციხე-ბაგინეთზე) // მსოფლიო კულტურულ-ისტორიული პროცესი და საქართველო (არქეოლოგიური მონაცემების მიხედვით). სამეცნ. სესია (1994; თბილისი): მოხსენებათა თეზისები. – თბ., 1994. – გვ. 23-24.

თანაავტ.: ვ. ნიკოლაიშვილი.

220. An aristocratic tomb of the Roman period from Mtskheta, Georgia // The Antiquaries Journal. LXXIV.: London, 1994. – 54 p.
Co-author: V. Nikolaishvili.

1995

221. მცხეთა – 82. 1982 წლის საველე-არქეოლოგიური კვლევა-ძიების შედეგები // მცხეთა. არქეოლოგიური კვლევა-ძიების შედეგები. ტ. X. – თბ.: მეცნიერება, 1995. – გვ. 6-57. – რეზ. რუს.
თანაავტ.: ვ. ნიკოლაიშვილი, გ. გიუნაშვილი, გ. მანჯგალაძე, მ. ძნელაძე, ვ. სადრაძე, რ. დავლიანიძე.
222. Мцхетская экспедиция // Полевые археологические исследования в 1987 году. (Краткие сообщения). – Тб., 1995. – С. 83-89.; 144-179: табл.
Соавт.: В. Николайшвили, Г. Нариманишвили, Р. Давлианидзе, В. Садрадзе, Д. Хецуриани, Ш. Иремашвили, Н. Нонешвили.

1996

223. განძი არ უნდა დაიკარგოს: გავუფრთხილდეთ მემკვიდრეობას [სატყუო მეურნეობის მკვლევარ სოლომონ ქურდიანის ღვაწლსა და შემოქმედებაზე] // საქ. რესპუბლიკა. – 1996. – 12 ივლ. – გვ. 3.
თანაავტ.: გ. სანაძე, ლ. გაბუნია, მ. ზაალიშვილი [და სხვ.].
224. ვის და რისთვის სჭირდება თურქული უნივერსიტეტი? / საუბარს უძღვებოდა ნ. მიშელაშვილი // საქართველოს მოამბე. – თელავი. – 1996. – №1. – გვ. 5.
225. მეცნიერი, საზოგადო მოღვაწე: [ისტორიკოს ვლადიმერ მერკვილაძის დაბადების 75 წლისთავი] // საქ. რესპუბლიკა. – 1996. – 23 აპრ. – გვ. 3.
თანაავტ.: ლ. ჩიქავა, დ. სტურუა.
226. მცხეთის წარჩინებულთა განსასვენებელი ახ. წ. III საუკუნისა – აკლდამა 905 // მცხეთა. არქეოლოგიური კვლევა-ძიების შედეგები. ტ. XI. – თბ.: მეცნიერება, 1996. – გვ. 7-79. – ტექსტი პარალ. რუს., ინგლ.
თანაავტ.: ვ. ნიკოლაიშვილი.

227. საქართველოს კათალიკოს-პატრიარქს, უწმინდესსა და უნეტარესს ილია II- ს! თქვენო უწმინდესობავ: [ქართული ეკლესიის სინოდის წინაშე ცოტნე დადიანის წმინდანად შერაცხვის საკითხის დასმის თაობაზე] // ცოტნეიდელი (ფაზისის საერო აკადემია). თბილისი-ფაზისი. – 1996-2005.
ტ. I. ფაზისის საერო აკადემიის სამეცნიერო სესიების მასალები. – გვ. 120.
ხელმოწერა: ა. აფაქიძე, პ. ზაქარაია, ნ. ჭითანავა [და სხვ.].

1997

228. საქართველოს პრეზიდენტს ბატონ ედუარდ შევარდნაძეს: [მიმართვა მოსე ჯანაშვილის მუზეუმის დაარსების საქმეში დახმარების მოთხოვნით] // ლიტ. საქართველო. – 1997. – 25 ივლ. – 1 აგვ. – გვ. 2.
ხელმოწერა: ა. ომარაშვილი, ა. აფაქიძე, გ. ფანჯიკიძე [და სხვ.].
229. Мцкхетская экспедиция (Табл. 60-65) // Полевые археологические исследования в 1988 году. (Краткие сообщения). – Тб., 1997. – С. 65-70.
Соавт.: В. Николайшвили, Г. Нариманишвили, Р. Давлианидзе.

1998

230. მცხეთის არქეოლოგიის ინსტიტუტის 1995-1997 წლების საველე მუშაობის შედეგები // კავკასიის არქეოლოგიური კონფერენცია. I. მოხსენებათა მოკლე შინაარსები. – თბ., 1998. – გვ. 9-10. – პარალ. ტექსტი რუს. ენ. – გვ. 51-53.
თანავტ.: ი. ციციშვილი, ვ. ნიკოლაიშვილი, გ. ყიფიანი.
231. მცხეთის არქეოლოგიის ინსტიტუტის საველე სამუშაოთა ძირითადი შედეგები // მეორე სამეცნ. სესია მიძღვნილი მცხეთის არქეოლოგიის ინსტიტუტის მიერ 1997 წელს ჩატარებულ საველე არქეოლოგიური კვლევა-ძიებისადმი. მოხსენებათა მოკლე შინაარსები. მცხეთა. 1998 წლის 23 აპრილი. – თბ., 1998. – გვ. 3-5.

1999

232. ნარეკვავის ახლად აღმოჩენილი სამაროვანი: [მცხეთის რ-ნი] // მილსადენის არქეოლოგია. – 1999. – ტ. 1. – გვ. 32-38. – რეზ. რუს.

2002

233. დიდი აღმოჩენა მცხეთაში [სვეტიცხოვლის საკათედრო ტაძრის აღმოსავლეთ ფასადთან გათხრილი აკლდამა, ე.წ. „ქვაყუთი“ №14] // მუდმივი კავშირის სამყარო. საინფ.-სამეცნ. ჟურნალი. – 2002. – №4 (16).
234. ირაკლი ციციშვილი: [გახსენება] // კავკასიის მაცნე. სპეციალური გამოცემა. – 2002. – გვ. 11-12. – რეზ. რუს., ინგლ.
235. საუკუნის აღმოჩენა: [მცხეთაში] // ასი (100) მწერლის გაზეთი. – 2002. – 14-20 ნომბ. №36 (44).
236. Археологические исследования в древней столице Грузии – Мцхета // საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენცია „კავკასიის არქეოლოგია (IV) და ეთნოლოგია (III)“ = Международная научная конференция «Археология (IV) и этнология (III) Кавказа». მოხსენებათა მოკლე შინაარსების კრებული [რუს. ენ.]. – თბ.: ნეკერი, 2002. – გვ. 29-32.

Соавт.: Г. Кипиани, В. Николайшвили, Г. Манджгаладзе, А. Сихарулдзе, Г. Гиунашвили, Э. Гавашели, Т. Бибилури, М. Рчеишвили, Д. Лекашвили, М. Капанадзе.

2003

237. ხნულით ღრმად გავლებული კვალი: [პროფ. ილია მირცხულავას 90 წლისთავის გამო] // საქ. რესპუბლიკა. – 2003. – 21 მარტი. – გვ. 6.

2004

238. ასე ტკბილად დამიბერდით...: [არქეოლოგიურ მონაპოვრებზე, ცხოვრების განვლილ წლებზე] / საუბარი მიყავდა ლ. დვალიძეს // ახალი ეპოქა. – 2004. – 23-29 იანვ. – გვ. 15: სურ.

2005

239. ალექსი პირველი რუსეთის პატრიარქად სვეტიცხოველში აკურთხეს [1945]: მეცნიერის უბის წიგნაკიდან / ჩაიწერა დ. ცინცაძემ // საქ. რესპუბლიკა. – 2005. – 10 დეკ. – გვ. 8.
240. ოქრო, რომელსაც პატრონი გამოეცვალა: [ს. ჯანაშიას სახელობის საქ. სახელმწ. მუზეუმის კულტურის სამინისტროსათვის გადაცემის შესახებ] / ესაუბრა ს. ალექსიძე // საქ. რესპუბლიკა. – 2005. – 27 თებ. – გვ. 4: სურ.

2010

241. პაატა გუგუშვილი საქართველოსა და ამიერკავკასიაში კაპიტალიზმის განვითარების შესახებ: ცნობილ მეცნიერთა (ფ. გოგიჩაიშვილი, რ. მეტრეველი, ა. აფაქიძე) შეხედულებები აკად. პაატა გუგუშვილზე დაბადების 105-ე წლისთავთან დაკავშირებით // ეკონომისტი. – 2010. – მაისი-ივნისი. – №3. – გვ. 50-51.

2011

242. წინასიტყვაობა // წგ-ში: ნიორაძე, გიორგი (1886-1951). შრომები = Die Werke = Труды: 5 ტომად / [შემდგ.-რედ. მედეა ნიორაძე; რედ. ანდრია აფაქიძე]; საქ. ეროვნ. მუზეუმი. – თბ.: [მეცნიერება] (შპს „ფავორიტი პრინტი“).
- ტ. 1: საქართველოს გვიანბრინჯაოს, ანტიკური და შუასაუკუნეების ხანის არქეოლოგიური ძეგლები = Spätbronzezeitliche, antike und mittelalterliche archaologische Fundorte aus Georgien = Археологические памятники позднебронзовой, античной и средневековой эпох Грузии. – 2011. – გვ. 3-5.

2012

243. საქართველოს ისტორია: 4 ტომად: (უძველესი დროიდან XX საუკუნის ბოლომდე) / საქართველოს მეცნ. ეროვნული აკად., ისტ., ეთნოლ., რელიგიის შესწავლისა და პროპაგანდის სამეცნ. ცენტრი სარედ. კოლ.: მ. ლორთქიფანიძე (მთ. რედ.),

ო. ჯაფარიძე, დ. მუსხელიშვილი, რ. მეტრეველი; [მთ. რედ. მ. ალუდაური]. - თბ.: [პალიტრა L], 2012.

ტ. 1. საქართველოს ისტორია უძველესი დროიდან ახალი წელთაღრიცხვის IV საუკუნემდე / [ავტ.: გ. მელიქიშვილი, ა. აფაქიძე, ო. ჯაფარიძე, დ. მუსხელიშვილი; რედ. დ. მუსხელიშვილი]. - 2012. - 304 გვ. + 16 ჩართ. ფ. ილ.

244. ძველი ქალაქი არქეოპოლისი-ნოქალაქევი // სამეგრელო. - 2012. - N12. - გვ. 38-39.

244^ა. ქართული დამწერლობა // იხ. ინტერნეტსაიტი ბურუსი-BURUSI. <http://burusi.wordpress.com/2009/10/13/afaqidze/>

ანდრია ავაქიძის რედაქტორობით გამოცემული შრომები

Works Edited by Andria Apakidze

1943

245. საქართველოს ეროვნული მუზეუმის მოამბე = Bulletin of the Georgian National Museum. – 1943. – ტ. 12-A. – 235 გვ. – ტექსტი ქართ., რუს.

1944

246. საქართველოს ეროვნული მუზეუმის მოამბე = Bulletin of the Georgian National Museum. – 1944. – ტ. 12-B. – 448 გვ. – ტექსტი ქართ. და რუს.
247. საქართველოს ეროვნული მუზეუმის მოამბე = Bulletin of the Georgian National Museum. – 1944. – ტ. 13-B. – 332 გვ. – ტექსტი ქართ. და რუს.

1947

248. ზუგდიდის სახელმწიფო ისტორიულ-ეთნოგრაფიული მუზეუმის შრომები: [სამეცნიერო ჟურნალი] / საქ. სსრ მინისტრთა საბჭოსთან არსებული კულტ.-საგანმ. დაწესებულებების საქმეთა კომიტეტი. – თბ.: ზუგდიდის მუზეუმის გამ-ბა, 1947. – N1. – 400 გვ.
249. საქართველოს ეროვნული მუზეუმის მოამბე = Bulletin of the Georgian National Muzeum. – 1947. – ტ. 14-B. – 477 გვ. – ტექსტი ქართ., რუს.

1948

250. საქართველოს ეროვნული მუზეუმის მოამბე = Bulletin of the Georgian National Muzeum. – 1948. – ტ. 15-B: ეძღვნება სიმონ ჯანაშიას ხსოვნას. – 192 გვ. – ტექსტი ქართ., რუს.

1949

251. Куфтин Б. А. Археологическая маршрутная экспедиция 1945 году в Юго-Осетию и Имеретию. – Тб.: АН ГССР, 1949. – 299 с.: рис., табл.

1950

252. საქართველოს ეროვნული მუზეუმის მოამბე = Bulletin of the Georgian National Muzeum. – 1950. – ტ. 16-B. – 282 გვ. – ტექსტი ქართ., რუს.

1953

253. საქართველოს ეროვნული მუზეუმის მოამბე = Bulletin of the Georgian National Muzeum. – 1953. – ტ. 17-B. – 272 გვ. – ტექსტი ქართ., რუს.

1955

254. არქეოლოგიური მასალების კატალოგი. ტ. 2. მუზეუმში 1904-1920 წლებში შემოსული, საქართველოში აღმოჩენილი არქეოლოგიური მასალების აღწერილობა. – თბ.: მეცნიერება, 1955. – 109 გვ.: 59 გვ. ილ.; 29 ფ. რუკა.
255. მასალები საქართველოს და კავკასიის არქეოლოგიისათვის = Материалы по архелогии Грузии и Кавказа. ტ. 1. / საქ. მეცნ. აკად.; ივ. ჯავახიშვილის სახ. ისტორიის, არქეოლ. და ეთნოგრ. ინ-ტის არქეოლ. კვლევის ცენტრი. – თბ.: მეცნიერება, 1955. – 217 გვ.: ტაბ., სურ.

1956

256. საქართველოს ისტორია. მაკეტი. ხელნაწერის უფლებით / საქსრ მეცნ. აკადემიის ივ. ჯავახიშვილის სახ. ისტორიის ინ-ტი; სტალინის სახ. თბილისის სახელმწ. უნ-ტი; მთ. რედ. ნ. ბერმენიშვილი.

ტ. 1. [ავტ.: გ. მელიქიშვილი, ვ. დუნდუა, ნ. ბერძენიშვილი, შ. მესხია, მ. დუმბაძე, პ. რატიანი] – თბ.: საქ. სსრ მეცნ. აკად. გამ-ბა, 1956. – 588 გვ.

ტ. 2. [ავტ.: ა. კიკვაძე, გ. ხაჭაპურიძე, ნ. მახარაძე და სხვ.]. – თბ.: საქ. სსრ მეცნ. აკად. გამ-ბა, 1956. – 252 გვ.

სარედ. კოლეგიის წევრი.

1958

257. ისტორიისა და ეთნოლოგიის ინსტიტუტი ივანე ჯავახიშვილის სახელობის შრომები. – 1958 / საქ. სსრ მეცნიერებათა აკადემია; ისტორიის ინსტიტუტი = Институт истории – 1958. – ტ. 4. ნაკვ. 1. – 198 გვ.

სარედ. კოლეგიის წევრი.

258. საქართველოს ისტორია. 1. (უძველესი დროიდან XIXს. დასასრულამდე). დამხმარე სახელმძღვანელო. / ნ. ბერძენიშვილი, ვ. დუნდუა, მ. დუმბაძე, გ. მელიქიშვილი, შ. მესხია, პ. რატიანი; მთ. რედ. ნ. ბერძენიშვილი. – თბ.: საბჭ. საქართველო, 1958. – 600 გვ.; 5 ფ. რუქ.

სარედ. კოლეგიის წევრი.

259. სპილენძ-ბრინჯაოს მეტალურგიის ისტორიისათვის საქართველოში / ც. აბესაძე, რ. ბახტაძე, თ. დვალი, ო. ჯაფარიძე. – თბ.: ცოდნა, 1958. – 160 გვ.: ილ. – რეზ. რუს., ინგლ.

1959

260. მასალები საქართველოს და კავკასიის არქეოლოგიისათვის = Материалы по архелогии Грузии и Кавказа. ტ. 2. / საქ. მეცნ. აკად.; ივ. ჯავახიშვილის სახ. ისტორიის, არქეოლ. და ეთნოგრ. ინ-ტის არქეოლ. კვლევის ცენტრი. – თბ.: მეცნიერება, 1959. – 160 გვ.: ტაბ., სურ.

261. სააკაშვილი, მ., გელაშვილი, ა. საქართველოს მედიცინის ისტორიის ილუსტრაციები: (უძველესი დროიდან XIX საუკუნემდე). – თბ.: საბჭ. საქართველო, 1959. – 128 გვ.

სარედ. კოლეგიის წევრი.

262. საქართველოს არქეოლოგია. პირველი საუნივერსიტეტო სა-
ხელმძღვ. / ა. აფაქიძე, ნ. ბერძენიშვილი, გ. გობეჯიშვილი,
ა. კალანდაძე, გ. ლომთათიძე, ო. ჯაფარიძე, ნ. ხომტარია. –
თბ.: თბილ. უნ-ტის გამ-ბა, 1959. – 396 გვ.: 37 ფურც. ტაბლ.

1961

263. საქართველოში 1960 წელს ჩატარებული არქეოლოგიური
კვლევა-ძიების შედეგებისადმი მიძღვნილი სესიის მოხსენე-
ბათა მოკლე შინაარსი. (თბილისი. 1960 წ. 28. VI-30. VI) /
არქეოლოგიურ სამუშაოთა საკოორდინაციო კომისია და ივ.
ჯავახიშვილის სახ. ისტორიის ინ-ტი. – თბ.: საქ. სსრ მეცნ.
აკად. გამ-ბა, 1961. – 64 გვ.
თანარედ. გ. გობეჯიშვილი.

1963

264. მასალები საქართველოს და კავკასიის არქეოლოგიისათვის =
Материалы по архелогии Грузии и Кавказа. ტ. 3. / საქ. მეცნ.
აკად.; ივ. ჯავახიშვილის სახ. ისტორიის, არქეოლ. და ეთ-
ნოგრ. ინ-ტის არქეოლ. კვლევის ცენტრი. – თბ.: მეცნიერება,
1963. – 170 გვ.: ტაბ.

1964

265. ძეგლის მეგობარი: სამეცნიერო-პოპულარული ჟურნალი. –
1964-2001 წწ.
სარედ. კოლეგიის წევრი

1965

266. მასალები საქართველოს და კავკასიის არქეოლოგიისათვის =
Материалы по архелогии Грузии и Кавказа. ტ. 4. / საქ. მეცნ.
აკად.; ივ. ჯავახიშვილის სახ. ისტორიის, არქეოლ. და ეთ-

ნოგრ. ინ-ტის არქეოლ. კვლევის ცენტრი. – თბ.: მეცნიერება, 1965. – 165 გვ.: ტაბ.

1966

267. აკადემიკოსი ექვთიმე თაყაიშვილი. ცხოვრება და მოღვაწეობა: სტატიების კრებული. – თბ.: მეცნიერება, 1966. – 213 გვ.
სარედ. კოლეგიის წევრი.
268. კავკასიისა ხალხთა ისტორიის საკითხები = Вопросы истории народов Кавказа: [სტატიების კრებული] / საქ. სსრ მეცნ. აკად.; ივ. ჯავახიშვილის სახ. ისტორიის, არქეოლ. და ეთნოგრ. ინ-ტი. – თბ.: მეცნიერება, 1966. – 528 გვ.: 10ფ. ილ. – ტექსტი ქართ., რუს.
269. ძეგლის მეგობარი = Друзья памятников культуры: სამეცნიერო-პოპულარული ჟურნალი. სერია: „მატერიალური კულტურის ძეგლები“ / საქართველოს კულტურის ძეგლთა დაცვის საზოგადოება. – 1966. – კრ. 6. – 61გვ.: ილ. – რეზ. რუს.

1968

270. ძეგლის მეგობარი = Друзья памятников культуры: სამეცნიერო-პოპულარული ჟურნალი. სერია: „მატერიალური კულტურის ძეგლები“ / საქართველოს კულტურის ძეგლთა დაცვის საზოგადოება – 1968. – კრ. 14. – 109 გვ.: ილ. – რეზ. რუს.
271. ძეგლის მეგობარი = Друзья памятников культуры: სამეცნიერო-პოპულარული ჟურნალი. სერია: „მატერიალური კულტურის ძეგლები“ / საქართველოს კულტურის ძეგლთა დაცვის საზოგადოება. – 1968. – კრ. 15. – 88 გვ.: ილ. – რეზ. რუს.

1969

272. თედო სახოკია: [შრომთა] კრებული / საქართველოს ისტორიის, არქეოლ. ეთნოგრ. და ფოლკლორის სამეცნ. საზ-ბა. – თბ.: მეცნიერება, 1969. – 298 გვ.: ილ. და პორტრ.
სარედ. კოლეგიის წევრი.

273. Трапш, М.М. Труды: В четырех томах /Абхазский ин-т языка, литературы и истории им. Д.И. Гулиа АН Груз. ССР.; Сост. и отв. ред. А.Х. Халиков. Редколлегия: Г.А. Дзидзария, А.М. Апакидзе, Ш.Д. Инал-Ипа, Л.Н. Солевьев, А.Х. Халиков, А.Л. Шервашидзе. – Сухуми: Алашара, 1969-1975.
- Т. 1. Памятники эпохи бронзы и раннего железа в Абхазии. – Сухуми: Алашара, 1970. – 210 с.: с табл.
- Т. 2. Древний Сухуми. – Сухуми: Алашара, 1969. – 373 с.: с табл.
- Т. 3. Культура цебельдинских некрополей / Отв. ред. О.Д. Лордкипанидзе. – Тб.: Мацниереба. – 1971. – 255с.: LIV табл.
- Т. 4. Материалы по археологии средневековой Абхазии. – Сухуми: Алашара, 1975. – 258 с.: с табл.

1970

274. ძეგლის მეგობარი = Друзья памятников культуры: სამეცნიერო-პოპულარული ჟურნალი. სერია: „მატერიალური კულტურის ძეგლები“ / საქართველოს კულტურის ძეგლთა დაცვის საზოგადოება. – 1968. – კრ. 23. – 90გვ.: ილ. – რეზ. რუს.

1971

275. არქეოლოგიური კვლევა-ძიება საქართველოში 1969 წელს = Археологические исследования в Грузии в 1969 году / საქ. მეცნ. აკად.; ივ. ჯავახიშვილის სახ. ისტორიის, არქეოლ. და ეთნოგრ. ინ-ტი. – თბ.: მეცნიერება, 1971. – 236 გვ. – ტექსტი ქართ., რუს.

სარედ. კოლეგიის წევრი.

276. Чубинишвили, Т. К древней истории Южного Кавказа. [Ч.] I. Древняя культура Южной Грузии (V-III тыс. до н. э.) и проблема становления «Куро-Араксской» культуры на Южном Кавказе. – Тб.: Мецниереба, 1971. – 169 с.: XXVII табл.

1972

277. არქეოლოგიური კვლევა-ძიება საქართველოში 1971 წელს = Археологические исследования в Грузии в 1971 году / საქ.

მეცნ. აკად.; ივ. ჯავახიშვილის სახ. ისტორიის, არქეოლ. და ეთნოგრ. ინ-ტი. – თბ.: მეცნიერება, 1972 . – 146 გვ. – ტექსტი ქართ., რუს.

სარედ. კოლეგიის წევრი.

1973

278. მასალები საქართველოს და კავკასიის არქეოლოგიისათვის = *Материалы по архелогии Грузии и Кавказа*. ტ. 5. / საქ. მეცნ. აკად.; ივ. ჯავახიშვილის სახ. ისტორიის, არქეოლ. და ეთნოგრ. ინ-ტის არქეოლ. კვლევის ცენტრი. – თბ.: მეცნიერება, 1973. – 139 გვ.: ტაბ.
279. ძეგლის მეგობარი = *Друзья памятников культуры: სამეცნიერო-პოპულარული ჟურნალი*. სერია: „მატერიალური კულტურის ძეგლები“ / საქართველოს კულტურის ძეგლთა დაცვის საზოგადოება. – 1968. – კრ. 33. – 110 გვ.: ილ. – რეზ. რუს.

1975

280. დიდი პიტიუნტი: არქეოლოგიური გათხრები ბიჭვინთაში. ტ. I. / ივ. ჯავახიშვილის სახ. ისტორიის, არქეოლ. და ეთნოგრა ინ-ტი. არქეოლოგიური კომისია. – თბ.: მეცნიერება, 1975. – 580 გვ.: 95 გვ. ტაბ.
- რეც.: ვილურაძე, ნ. საყურადღებო წიგნი ბიჭვინთაში ჩატარებული არქეოლოგიური გათხრების შესახებ // ცისკარი. – 1976. – № 5. – გვ. 144-146.
- ძიმიგური, ვ. ღირსეული დაფასება // წიგნის სამყარო. – 1976. – №17. – გვ. 3.

1977

281. დიდი პიტიუნტი. არქეოლოგიური გათხრები ბიჭვინთაში. ტ. II. / ივ. ჯავახიშვილის სახ. ისტორიის, არქეოლ. და ეთნოგრ. ინ-ტი. არქეოლოგიური კომისია. – თბ.: მეცნიერება, 1977. – 418 გვ.; 45 გვ. ტაბ. – ტექსტი ქართ., რუს., ინგლ. ენ.
- რეც.: „დიდი პიტიუნტი“ II // წიგნის სამყარო. – 1977. – № 16. – გვ. 3.

ყურაშვილი ს. არქეოლოგიური ძეგლები მზის სინათლეზე // წიგნის სამყარო. – 1977. – №20. – გვ. 2.

1978

282. დიდი პიტიუნტი. არქეოლოგიური გათხრები ბიჭვინთაში. ტ. III. / ივ. ჯავახშვილის სახ. ისტორიის, არქეოლ. და ეთნოგრ. ინ-ტი. არქეოლოგიური კომისია. – თბ.: მეცნიერება, 1978. – 277 გვ.; 49 გვ. ტაბ.
283. მცხეთა. არქეოლოგიური კვლევა-ძიების შედეგები. ტ. II. დიდი მცხეთის ადრე-რკინის, ანტიკური და ადრეფეოდალური ხანის არქეოლოგიური ძეგლები. – თბ.: მეცნიერება, 1978. – 179 გვ.; [41 ფ. ტაბ].

1980

284. მცხეთა. არქეოლოგიური კვლევა-ძიების შედეგები. ტ. IV. კალანდაძე ა. სამთავრო. წინაანტიკური ხანის არქეოლოგიური ძეგლები. – თბ.: მეცნიერება, 1980. – 190 გვ.; [31 ფ. ტაბ.].
285. რუსულ-ქართული არქეოლოგიური ლექსიკონი = Русско-грузинский археологический словарь: (მასალები) / შემდგ.: ა. აფაქიძე, მ. ინასარიძე, ა. სიხარულიძე, გ. აფაქიძე. – თბ.: თბილ. უნ-ტის გამ-ბა, 1980. – 888, XXIX გვ.: ილ.
286. Мцхета: Результаты археологических исследований. Т.3. М.М. Иващенко. Самтаврские погребения первых трех веков н.э. – Тб.: Мецниереба, 1980. – 297 с.: рис., табл.

1981

287. მცხეთა. არქეოლოგიური კვლევა-ძიების შედეგები. ტ. V; I. ა. კალანდაძე. სამთავროს სამაროვნის წინაანტიკური ხანის არქეოლოგიური ძეგლები; II. მცხეთა 1977-1978 წლების საველე-არქეოლოგიური კვლევა-ძიების შედეგები. – თბ.: მეცნიერება, 1981. – 199 გვ.: [40 ფ. ილ.].
288. Академия наук Грузинской ССР. – Тб.: Мецниереба, 1981. – 413 с. с ил.

Член редколлегии.

289. Кахидзе, А. Восточное причерноморье в античную эпоху (Колхские могольники). – Батуми: Сабчота Аджара, 1981. – 75с.: XXXVI табл. – Рез. англ.

1982

290. ბიობიბლიოგრაფიული სერია „ქართველი მეცნიერები“. 1982-2005. – [საქართველოს მეცნიერებათა აკადემია. ცენტრალური სამეცნიერო ბიბლიოთეკა]. – თბ.: მეცნიერება. 1982-1990 წწ. – მთ. სარედაქციო კოლეგიის წევრი. 1991-2006 წწ. – მთ. რედაქტორი.
291. მცხეთა. არქეოლოგიური კვლევა-ძიების შედეგები. ტ. VI; I. ა. კალანდაძე. სამთავრო. წინაანტიკური ხანის არქეოლოგიური ძეგლები; II. მცხეთა 1976-1979 წლების არქეოლოგიური კვლევა-ძიების შედეგები. – თბ.: მეცნიერება, 1982. – 234 გვ.: [75 ფ. ილ.]

1983

292. Дундуа, Г.Ф., Лордкипанидзе, Г.А. Денежное обращение Центральной Колхиды в V-I вв. до н. э.: (По материалам Ванского городища). – Тб.: Изд-во Тбил. ун-та, 1983. – 102 с. + 6 л. ил.

1985

293. მცხეთა. არქეოლოგიური კვლევა-ძიების შედეგები. ტ. VII. დიდი მცხეთის ადრერკინის, ანტიკური და ადრეფეოდალური ხანის არქეოლოგიური ძეგლები. – თბ.: მეცნიერება, 1985. – 181 გვ.: [35 გვ. ილ].

1987

294. Дундуа, Г.Ф. Нумизматика античной Грузии. – Тб.: Мецниереба, 1987. – 185 с. + 27 табл.
295. Техов, Б.В. Материальная культура населения среднего течения р. Большой Лиахви в I-VIII вв. / АН Груз. ССР Археолог. комиссия Грузии. Юго-Осетин. научно-исслед. ин-т. – Тб.: Мецниереба, 1987. – 159 с.

1988

296. მგალობლიშვილი, ლ. Очерки истории организации науки Советской Грузии: Факты, материалы. – Тб.: Мецნიერება, 1988. – 94 ს.

1989

297. მცხეთა. არქეოლოგიური კვლევა-ძიების შედეგები: ტ. IX; I. დიდი მცხეთა. 1980-1981 წწ. არქეოლოგიური ძიებისა და გათხრების ანგარიში. II. პუბლიკაციები და სტატიები. – თბ.: მეცნიერება, 1989. – 194 გვ.: 58 ფ. ილ.

1991

298. ამიერკავკასიის ისტორიის პრობლემები: [სამეცნ. წერილების კრებული] / საქ. მეცნ. აკად. ივ. ჯავახიშვილის სახ. ისტორიის, არქეოლ. და ეთნოგრ. ინ-ტი. – თბ.: მეცნიერება, 1991. – 228 გვ.
299. Садрадзе, В. Мцхета в XV-XIII вв. до н.э.: Вопросы хронологии и периодизации памятников Шида Картли. – Тб.: Мецნიერება, 1991. – 219 ს.: ილ.

1993

300. დავლიანიძე, რ., სადრაძე, ვ. ნარეკვავის ნამოსხლარი და სამაროვანი: (შიდა ქართლის ძეგლების ქრონოლოგია-პერიოდიზაციის საკითხები). – თბ.: მეცნიერება, 1993. – 120 გვ.; XC გვ. ტაბლ. – რეზ. რუს., ინგლ.
301. დონდუა, თ. კოლხეთი, იბერია და პონტოს სამეფო ნუმიზმატიკური მასალების მიხედვით. – თბ.: თბილ. უნ-ტის გამბა, 1993. – 200 გვ. – რეზ. რუს., ინგლ.
302. ნიკოლაიშვილი, ვ. კარსნისხევის მეთუნე-ხელოსანთა დასახლება. – თბ.: მეცნიერება, 1993. – 119 გვ.: ტაბ.

1995

303. მცხეთა. არქეოლოგიური კვლევა-ძიების შედეგები. ტ. X. – თბ.: მეცნიერება, 1995. – 159 გვ.: 104 ფ. ტაბ.

1996

304. გურია: მხარის კვლევა-ძიების შედეგები / საქ. მეცნ. აკადემია, არქეოლ. კვლევის ცენტრი, სიმველეთა შესწავლისა და დაცვის საქველმოქმედო ფონდი „გურია“. [კრ.] 1. – თბ.: მეცნიერება, 1996. – 251 გვ., 46 ფ. ტაბ. – რეზ. რუს.
305. მცხეთა. არქეოლოგიური კვლევა-ძიების შედეგები. ტ. XI. – თბ.: მეცნიერება, 1996. – 159 გვ.; LVI გვ. ტაბ. – რეზ. რუს.

1999

306. მცხეთა 1998 = Mtsketa / საქართველოს მეცნიერებათა აკადემია; მცხეთის არქეოლოგიის ინსტიტუტი; საქართველოს მილსადენის კომპანია. – 1999. – ნაკვ. 1. – 183 გვ.: ტაბ. – ტექსტი ქართ. და ინგლ.

2002

307. სადრამე, ვ. მცხეთისა და მისი შემოგარენის ძვ. წ. II-I ათასწლეულის პირველი ნახევრის არქეოლოგიური ძეგლები / საქ. მეცნ. აკადემია, არქეოლ. კვლევის ცენტრი, მცხეთის არქეოლ. ინ-ტი. – თბ.: მეცნიერება, 2002. – 337 გვ. + LXIV ტაბ.
308. საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენცია „კავკასიის არქეოლოგია (IV) და ეთნოლოგია (III)“ = Международная научная конференция «Археология (IV) и этнология (III) Кавказа». მოხსენებათა მოკლე შინაარსების კრებული [რუს. ენ.]. – თბ.: ნეკერი, 2002. – 321 გვ.

სარედ. კოლეგიის წევრი.

2003

309. მცხეთის არქეოლოგიური ინ-ტის VI სამეცნიერო სესია: 2001 და 2002 წლების საველე-არქეოლოგიური კვლევა-ძიების შედეგები. მცხეთა. (2003 წ. 30 აპრილი). – თბ., 2003. – 133 გვ.

სარედ. კოლეგიის წევრი.

310. სადრამე, ვ. გურია. მხარის კვლევა-ძიების შედეგები. III დამატება: ვაშნარი „სპონიეთი“ – „გურიანი“ / საქ. მეცნ.

აკადემია, არქეოლ. კვლევის ცენტრი, სიძველეთა შესწავლისა და დაცვის საქველმოქმედო ფონდი „გურია“. – თბ.: მეცნიერება, 2003. – 125, XXII გვ.: ტაბ.

2004

311. „კავკასიის არქეოლოგია, ეთნოლოგია, ფოლკლორისტიკა“. საერთაშორისო სამეცნ. კონფერენცია (2004; თბილისი). მოხსენებათა მოკლე შინაარსების კრებული: ეძღვნება აკადემიკოს ანდრია აფაქიძის დაბადებიდან 90 წლის იუბილეს. – თბ.: ნეკერი, 2004. – 274 გვ.: ილ. – ტექსტი რუს. ენ. სარედ. კოლეგიის წევრი.

2005

312. სადრამე, ვ. ურეკის არქეოლოგიური ძეგლები / საქ. მეცნ. აკად., არქეოლ. კვლევის ცენტრი, სიძველეთა შესწ. და დაცვის საქველმოქმ. ფონდი „გურია“. – თბ., 2005 (გამ-ბა „ენა და კულტურის“ სტ.). – 111 გვ.

2006

313. სადრამე, ვ., ამირანაშვილი, ჯ., ძნელაძე, მ. გურიის კულტურული მემკვიდრეობა, დიმიტრი ბაქრაძე და თანამედროვეობა / საქ. მეცნ. აკად., არქეოლ. კვლევის ცენტრი, სიძველეთა შესწ. და დაცვის საქველმოქმ. ფონდი „გურია“. – თბ., 2006 (გამ-ბა „ენა და კულტურა“-ს სტ.). – 141 გვ.: ილ.

2011

314. ნიორაძე, გიორგი (1886-1951). შრომები = Die Werke = Труды: 5 ტომად / საქ. ეროვნ. მუზეუმი; [შემდგ.-რედ. მედეა ნიორაძე; რედ. და წინასიტყვ. ავტ. ანდრია აფაქიძე]; – თბ.: [მეცნიერება] (შპს „ფავორიტი პრინტი“). ტ. 1: საქართველოს გვიანბრინჯაოს, ანტიკური და შუა-საუკუნეების ხანის არქეოლოგიური ძეგლები = Spätbronzezeitliche, antike und mittelalterliche archaologische Fundorte aus

Georgien = Археологические памятники позднебронзовой, античной и средневековой эпох Грузии. – 2011. – 360 გვ.: სურ. – საძიებლები: გვ. 344-356.

[ად.ა., წ.ა.].

315. ნიკოლაიშვილი, ვ., სიხარულიძე, ა. მცხეთის ძველი („პომპეუსის“) ხიდი = Древний Мцхетский («Помпеев») мост = Ancient („Pompeius“) bridge of Mtskheta / ინგლ. ტექსტი მარინა კაპანაძის – [ად.ა., წ.ა.]. – 60 გვ.: ილ. – ტექსტი, თავფ., ყდა ქართ., რუს. და ინგლ.

ლიტერატურა ანდრია ავაქიძის შესახებ

Publications about Andria Apakidze

1956

316. მიქელაძე, თ. არმაზისხევის არქეოლოგიური ძეგლები // მნათობი. – 1956. – N10. – გვ. 187-190.

რეც. წგ-ზე: მცხეთა. არქეოლოგიური კვლევა-ძიების შედეგები: ტ. 1. არმაზისხევის არქეოლოგიური ძეგლები 1937-1946 წწ. განათხარის მიხედვით / ა. ავაქიძე, გ. გობეჯიშვილი, ა. კალანდაძე, გ. ლომთათიძე. რედ. გ. ჩუბინაშვილი. – თბ.: საქ. სსრ მეცნ. აკად. გამ-ბა, 1955. – 9, 253 გვ.; CXXXVIII ფურც. ილ.; 61 ფურც. ტაბ.

317. მუსხელიშვილი, დ., ცქიტიშვილი, გ. მნიშვნელოვანი მონოგრაფია ძველი ქართული კულტურისა და ხელოვნების ძეგლთა შესახებ // საბჭ. ხელოვნება. – 1956. – №5. – გვ. 46-47.

რეც. წგ-ზე: მცხეთა. არქეოლოგიური კვლევა-ძიების შედეგები: ტ. 1. არმაზისხევის არქეოლოგიური ძეგლები 1937-1946 წწ. განათხარის მიხედვით / ა. ავაქიძე, გ. გობეჯიშვილი, ა. კალანდაძე, გ. ლომთათიძე. რედ. გ. ჩუბინაშვილი. – თბ.: საქ. სსრ მეცნ. აკად. გამ-ბა, 1955. – 9, 253 გვ.; CXXXVIII ფურც. ილ.; 61 ფურც. ტაბ.

318. ჩიტაია, გ. [ტექსტი] // დროშა. – 1956. – №5. – გვ. 17-18.

რეც. წგ-ზე: მცხეთა. არქეოლოგიური კვლევა-ძიების შედეგები: ტ. 1. არმაზისხევის არქეოლოგიური ძეგლები 1937-1946 წწ. განათხარის მიხედვით / ა. ავაქიძე, გ. გობეჯიშვილი, ა. კალანდაძე, გ. ლომთათიძე. რედ. გ. ჩუბინაშვილი. – თბ.: საქ. სსრ მეცნ. აკად. გამ-ბა, 1955. – 9, 253 გვ.; CXXXVIII ფურც. ილ.; 61 ფურც. ტაბ.

1957

319. ჩუბინიშვილი, ტ. მცხეთის უძველესი არქეოლოგიური ძეგლები. – თბ.: ტექნიკა და შრომა, 1957. – 127 გვ.; XIX ტაბლ.
ა. ავაქიძის შესახებ: გვ. 44, 95.

1959

320. ლომოური ნ. // ისტორიის ინ-ტის შრომები. – 1959. – ტ. 4, ნაკვ. 2. – გვ. 201-210.

რეც. წგ-ზე: მცხეთა. არქეოლოგიური კვლევა-ძიების შედეგები: ტ. 1. არმაზისხევის არქეოლოგიური ძეგლები 1937-1946 წწ. განათხარის მიხედვით / ა. აფაქიძე, გ. გობეჯიშვილი, ა. კალანდაძე, გ. ლომთათიძე. რედ. გ. ჩუბინაშვილი. – თბ.: საქ. სსრ მეცნ. აკად. გამ-ბა, 1955. – 9, 253 გვ.; CXXXVIII ფურც. ილ.; 61 ფურც. ტაბ.

1971

321. ლორთქიფანიძე, ო. საქართველოს ისტორია ასე არ უნდა იწერებოდეს // ცისკარი. – 1971. – N10. – გვ. 145-158.

რეც. წგ-ზე: საქართველოს ისტორიის ნარკვევები. ტ. 1, პარაგრ. XV. ანტიკური ხანის საქართველოს კულტურა – თბ.: საბჭ. საქართველო, 1970. – გვ. 661-783.

1972

322. ლორთქიფანიძე, ო. ღია წერილი „ცისკრის“ რედაქციას [მორიგი გამოხმაურება პროფ. ა. აფაქიძის პასუხზე „ანტიკური ხანის საქართველოს კულტურის საკითხები“. ჟურნ. ცისკარი. – 1972. – N5. – გვ. 14-158] // ცისკარი. – 1972. – N10. – გვ. 145-156.
323. შენგელია, ა. ქუაში გოლა / ლექსი ანდრია აფაქიძეს // დროშა. – 1972. – N6. – გვ. 6.

1976

324. კილურაძე, ნ. საყურადღებო წიგნი ბიჭვინთაში ჩატარებული არქეოლოგიური გათხრების შესახებ // ცისკარი. – 1976. – N5. – გვ. 144-146.
- რეც. წგ-ზე: დიდი პიტიუნტი. არქეოლოგიური გათხრები ბიჭვინთაში. ტ. I. – თბ.: მეცნიერება, 1975. – 580 გვ.; 95 გვ. ტაბ.
325. ძიძიგური, ვ. ღირსეული დაფასება // წიგნის სამყარო. – 1976. – N17. – გვ. 3.

რეც. წგ-ზე: დიდი პიტიუნტი. არქეოლოგიური გათხრები ბიჭვინთაში. ტ. I. – თბ.: მეცნიერება, 1975. – 580 გვ.; 95 გვ. ტაბ.

1977

326. აფაქიძე ანდრია მელიტონის ძე // ქართული საბჭოთა ენციკლოპედია: ტ. 2. – თბ., 1977. – გვ. 13.
327. „დიდი პიტიუნტი“ II // წიგნის სამყარო. – 1977. – № 16. – გვ. 3.
რეც. წგ-ზე: დიდი პიტიუნტი. არქეოლოგიური გათხრები ბიჭვინთაში. ტ. II. – თბ.: მეცნიერება, 1977. – 418 გვ.; 45 გვ. ტაბ. – ტექსტი ქართ., რუს., ინგლ. ენ.
328. ყურაშვილი ს. არქეოლოგიური ძეგლები მზის სინათლეზე // წიგნის სამყარო. – 1977. – №20. – გვ. 2.
რეც. წგ-ზე: დიდი პიტიუნტი. არქეოლოგიური გათხრები ბიჭვინთაში. ტ. II. – თბ.: მეცნიერება, 1977. – 418 გვ.; 45 გვ. ტაბ. – ტექსტი ქართ., რუს., ინგლ. ენ.

1979

329. აფაქიძე ანდრია მელიტონის ძე // საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემია. პერსონალური შემადგენლობა 1941-1978. – თბ.: მეცნიერება, 1979. – გვ. 84: სურ-ით.

1981

330. იაშვილი, გ. არქეოლოგიური ნობათი: ვუძღვნი პროფ. ანდრია აფაქიძეს: [ლექსი] // მცხეთა. – 1981. – 21 ივლ. – გვ. 4.

1984

331. ნაპოვნი ქალაქ-მუზეუმში: [მცხეთაში მუდმივმოქმედი არქეოლოგიური ექსპედიციის (ხელმძღვ. ა. აფაქიძე) მიერ აღმოჩენილი ძველი მეთუნეობის ძეგლები] // ახალგაზრდა კომუნისტი. – 1984. – 28 ივლ. – გვ. 4.

1988

332. ლურსმანაშვილი, ნ. „ჩვენზე ბევრია დამოკიდებული“: [არქეოლოგიურ საკითხებთან დაკავშირებით საქ. პოლიტექნიკური ინსტიტუტის სტუდენტთა შეხვედრა აკად. ა. აფაქიძესთან ახალგაზრდა მეცნიერთა კლუბში] // ახალგაზრდა კომუნისტი. – 1988. – 13 აგვ.

1990

333. სიხარულიძე, ლ. ღია წერილი საქართველოს მეცნ. აკად. ვიცე-პრეზიდენტს ბ-ნ ანდრია აფაქიძეს, საზ-რივ მეცნ. განყ-ბის აკად.-მდივანს ბ-ნ როინ მეტრეველს: [ქართველთა ეროვნულ და პოლიტიკურ ღირსება-უფლებების საკითხთან დაკავშირებით მეცნიერთა, პოლიტიკოსთა და ჟურნალისტთა დიდი საერთაშორისო კონფერენცია-სიმპოზიუმის მოწვევის თაობაზე] // ახალგაზრდა ივერიელი. – 1990. – 9 ოქტ. – გვ. 5.

1992

334. პავლიაშვილი, ქ. სიყვარული სიყვარულის წილ: ჩვენი მთაბარის ამბები [ზროსე მარი, აფაქიძე ანდრია, ზარამიძე არჩილ, შანიძე მზექალა] // საქ. რესპუბლიკა. – 1992. – 31 დეკ. – გვ. 4.

1993

335. ასაკაშვილი, მ. ... და ქუდს უხდის უნივერსიტეტი: [თაყაიშვილი ექვთიმე, მეტრეველი როინ, აფაქიძე ანდრია, ლორთქიფანიძე მარიამ, ბერიძე ვახტანგ] // საქ. რესპუბლიკა. – 1993. – 29 აპრ. – გვ. 4.
336. ფირფილაშვილი, პ. შტრიხები ოთხი მეცნიერის პორტრეტისათვის: [არქეოლოგები: ნ. რეხვიაშვილი, ა. კალანდაძე, გ. ლომთათიძე, ა. აფაქიძე] // მეცნიერება და ტექნიკა. – 1993. – N9-10. – გვ. 41-52.

1997

337. ვაჩიშვილი, ნ. საქართველო: ენციკლოპედია [5 ტომად]. [ტ.]
1: ა – გილდია. – თბ., 1997. – გვ. 245-246.

1999

338. ანდრია აფაქიძე // ვინ ვინაა საქართველოში. 1998-99 / ქართული ბიოგრაფიული ცენტრი – თბ. , 1999. – გვ. 25.

2001

339. ჩიტაია, გ. ბოლოსიტყვა – გამოსათხოვარი // წგ-ში: ჩიტაია, გ. შრომები ხუთ ტომად. ტ. V. ისტორიულ-ეთნოგრაფიული ნარკვევები, წერილები, რეცენზიები / რედ. რ. მეტრეველი, შემდ.-რედ. თ. ცაგარეიშვილი. – თბ.: მეცნიერება, 2001. – გვ. 423-427.

ა. აფაქიძის შესახებ: გვ. 426.

340. ჩიტაია, გ. ანდრია აფაქიძე. მცხეთა – ქართლის სამეფოს ძველი დედაქალაქი არქეოლოგიურ აღმოჩენათა მიხედვით // წგ-ში: ჩიტაია, გ. შრომები ხუთ ტომად. ტ. V. ისტორიულ-ეთნოგრაფიული ნარკვევები, წერილები, რეცენზიები / რედ. რ. მეტრეველი, შემდ.-რედ. თ. ცაგარეიშვილი. – თბ.: მეცნიერება, 2001. – გვ. 306-314.

2002

341. არქეოლოგია // თბილისი: ენციკლოპედია – თბ.: ქართული ენციკლოპედიის ირ. აბაშიძის სახ. მთ. სამეცნ. რედაქცია. – 2002. – გვ. 141.
342. აფაქიძე ანდრია მელიტონის ძე // თბილისი: ენციკლოპედია – თბ.: ქართული ენციკლოპედიის ირ. აბაშიძის სახ. მთ. სამეცნ. რედაქცია. – 2002. – გვ. 308-309.

2003

343. კინწურაშვილი, თ. „არქეოლოგთა დედაქალაქში“ არქეოლოგები მიღწეულ შედეგებს განიხილავენ: მცხეთის არქეოლოგიური ინ-ტის VI სამეცნიერო სესია // საქ. რესპუბლიკა. – 2003. – 7 მაისი. – გვ. 4.

2004

344. ებანოიძე, თ. ქალიშვილი, რომელსაც უყვარს ბახი და ... გოლფი: ჩვენებური [ანდრია აფაქიძის შვილიშვილი პიანისტი დუდანა მაზმანიშვილი ბაბუს შესახებ] // საქ. რესპუბლიკა. – 2004. – 18 სექტ. – გვ. 5.
345. მარდაღიშვილი, ბ. „მიწისქვეშა საქართველო“ – ჩვენი დიდების დასტური: არქეოლოგია // საქ. რესპუბლიკა. – 2004. – 26 იანვ. – გვ. 1, 10.
346. საქართველოს პრეზიდენტი (მ. სააკაშვილი – 2004-2013). საქართველოს მეცნიერებისა და ტექნიკის დარგის 2004 წლის სახელმწიფო პრემიების მინიჭება შესახებ: ბრძანებულება: 24 მაისი. 2004. – ა. აფაქიძე [და სხვ.] // საქ. რესპუბლიკა. – 2004. – 26 მაისი. – გვ. 2.

2006

347. არქეოლოგი და ისტორიკოსი, აკადემიკოსი აფაქიძე ანდრია (1914 – 2005) // უნივერსალური ენციკლოპედიური ლექსიკონი; [3 ტომად]. შემდგ. ალ. ელერდაშვილი. 1-ლი გამოც. – [თბ.,] ფანტაზია. – 2006.
348. ბარამიძე, მ. აფხაზეთის არქეოლოგიური ექსპედიცია 1976 – 1991 წწ. და კოლხეთის არქეოლოგიის ძირითადი პრობლემები // აფხაზეთი: არქეოლოგიური ძეგლები და პრობლემები / აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის მეცნიერებათა აკადემია. – 2006. – N1. – გვ. 5-10. – რეზ. ინგ. – გვ. 143.
349. დ. ბააზოვის სახ. საქართველოს ებრაელთა ისტორიის მუზეუმი. შრომები. IV = D. Baazov Muzeum of History and Ethnography of Jews of Georgia. Works. IV: ეძღვნება გამოჩენილი

ქართველი მეცნიერისა და საზოგადო მოღვაწის, დ. ბააზოვის სახ. საქართველოს ებრაელთა ისტორიულ-ეთნოგრაფიული მუზეუმის აღორძინების საბჭოს თავმჯდომარის, ქართულ-ებრაულ ურთიერთობათა ასოციაციის საპატიო წევრის, აკადემიკოს ანდრია აფაქიძის (1914-2005) ხსოვნას / დ. ბააზოვის სახ. საქართველოს ებრაელთა ისტორიულ-ეთნოგრაფიული მუზეუმი; საქართველოს კულტურის, ძეგლთა დაცვისა და სპორტის სამინისტრო; საქართველოს მეცნიერებათა აკადემია; ქართულ-ებრაულ ურთიერთობათა ასოციაცია; საქართველოს ებრაელთა მსოფლიო კონგრესი; რედ. გ. ღამბაშიძე; სარედ. კოლეგია: ჯ. აჯიაშვილი, დ. ბააზოვი, გ. ბათიაშვილი, გ. ბენ-ორენი და სხვ. – თბ., 2006. – 333 გვ. – რეზ. ინგლ.

350. სანიკიძე, ალ. ქართულ-ებრაული ურთიერთობების ისტორიას ეძღვნება: საქართველოს ებრაელთა ისტორიულ-ეთნოგრაფიული მუზეუმის შრომების IV ტომი. ქართ. და ინგლ. ენ. [წიგნი მიემძვნა ქართულ-ებრაულ ურთიერთობათა ასოციაციის საპატიო წევრს ა. აფაქიძის ხსოვნას] // საქ. რესპუბლიკა. – 2006. – 11 მაისი. – გვ. 14.

2007

351. ანდრია აფაქიძე: მეტრეველი, რ. კვალი რომელიც არასოდეს წაიშლება; კაკუბავა, რ., პაპასკირი, ზ., აფაქიძე, ჯ., მიზჩუანი, თ. აფხაზეთზე შეყვარებული დიდი მეცნიერის ხსოვნას // გზა ... ვარდისფერი / შემდგ. ა. ბაბუხაძია. რედ. გ. გოგიაშვილი. – თბ., 2007. – გვ. 180-185.
352. მეოცე საუკუნის ფოტომატიანეს წარმოგვიდგენს ფოტოჟურნალისტი გივი ვახტანგაძე: [სურათზე: ანდრია აფაქიძე] // საქ. რესპუბლიკა. – 2007. – 12 მაისი. – გვ. 16.

2009

353. ანდრია აფაქიძის გახსენება // წგ-ში: დ. ცინცაძე. ექვთიმე თაყაიშვილის ნაკვალევზე. – თბ.: უნივერსალი, 2009. – გვ. 197-198.
354. ახალი არქეოლოგიური აღმოჩენები სამთავროს სამაროვანზე: ქართულ-ავსტრალიური პროექტი // 24 საათი. – 2009. – 22 ივლ. – გვ. A-6.

355. ზეციური მადლის საუფლო: [სამთავრო დედათა მონასტრის ისტორია] / მოამზადა კ. კენკიშვილმა // კარიბჭე. – 2009. – 1-14 ოქტ., N20(133). – გვ. 10-12
356. კილურაძე, ნ. უძველესი ორდენი-სამკლავური ბიჭვინთის სამაროვნიდან // 24 საათი. – 2009. – 29 ივნისი (№144). – გვ. A10.
357. კორსანტია, ნ. ქართველი არქეოლოგი ტროას გათხრებზე / ინტერვიუ ჯონი ავაქიმესთან // 24 საათი. – 2009. – 16 აპრ. – გვ. 9. – ჩანართი „სამკვიდრო“. – 2009. – №6. – აპრილი.

2011

358. [მხატვარ მიმა ჯანაშვილზე] // მენორა. – 2011. – 15-28 თებ. – გვ. 5.
359. ნიორაძე, მ. ქართული სამეცნიერო არქეოლოგიის სათავეებთან – საქართველოს არქეოლოგიური ინსტიტუტი თბილისში // საქართველოს ეროვნული მუზეუმის მაცნე / საბუნებისმეტყველო და პრეისტორიული სექცია. – 2011. – N3. – გვ. 7-25. – რეზ. ინგლ.

2012

360. ჟღენტი, კ. როგორ მიაღწია დუდანა მაზმანიშვილმა მსოფლიო მნიშვნელობის წარმატებებს და რატომ ვერ ახერხებს ის ქართველი მსმენელის წინაშე ხშირად გამოსვლას: [ანდრია ავაქიმის შვილიშვილი ცნობილი პიანისტი დუდანა მაზმანიშვილი ბაბუის შესახებ] // თბილისელები. – 2012. – N1.
361. ყორანაშვილი, გ. როგორ იწერებოდა საქართველოს უძველესი და ძველი ისტორია // ჩვენი მწერლობა. – 2012. – 18 მაისი, N10 (66). – გვ. 4-7.

2013

362. ბუხრიკიძე, დ. დუდანა მაზმანიშვილი: „ჩემთვის მთავარი სტიმულია მუდმივი წინსვლა და მუსიკის ძიება“: [ანდრია ავაქიმის შვილიშვილი ცნობილი პიანისტი დუდანა მაზმანიშვილი ბაბუის შესახებ] // პრემიერი. – 2013. – 30 ოქტომბერი -5 ნოემბერი.

საიუბილეო თარიღები

Jubilee Dates

დაბადების 60 წლისთავი 60 Years Anniversary

363. პროფ. ა. ავაქიძის დაბადების 60 წლისთავი // საქ. სსრ მეცნ. აკად. მაცნე. ისტ., არქ., ეთნოგრ. და ხელოვნ. ისტ. სერია. – 1974. – №3. – გვ. 173.

დაბადების 70 წლისთავი 70 Years Anniversary

364. მელიქიშვილი, გ., ჯაფარიძე, ო., ჭილაშვილი, ლ. ჩვენი წარსულის მესაიდუმლე // კომუნისტი. – 1984. – 4 სექტ. – გვ. 3.: სურ.
365. ნიკოლეიშვილი, მ. გამოჩენილი არქეოლოგი // ქუთაისი. – 1984. – 5 ოქტომბერი.
366. საქ. სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის ბრძანებულება ა. მ. ავაქიძის საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის საპატიო სიგელით დაჯილდოების შესახებ // კომუნისტი. – 1984. – 4 სექტ. – გვ. 3.
367. ჩიტაია, გ. დვაწლმოსილი მეცნიერი // სოფლის ცხოვრება. – 1984. – 11 სექტ. – გვ. 3.
368. Верховный Совет Грузинской ССР Президиум. О награждении тов. А.М. Апакидзе Почетной грамотой Президиума Верховного Совета Грузинской ССР: Указ // Заря Востока. – 1984. – 4 сент. – С. 3.
369. Прангишвили, А., Джавахишвили, А. Призвание ученого // Заря Востока. – 1984. – 4 сент. – С. 3.

დაბადების 75 წლისთავი 75 Years Anniversary

370. ასლანიშვილი, ალ. აუწონელი ლარით დაუნჯებული ზარდახშა // კომუნისტი. – 1989. – 3 სექტ. – გვ. 4.

371. ნიკოლაიშვილი, ვ. ქართული საბჭოთა არქეოლოგიის პატრიარქი // მცხეთა. – 1989. – 12 სექტ.

დაბადების 80 წლისთავი
80 Years Anniversary

372. ქართული არქეოლოგიის პატრიარქი // ძეგლის მეგობარი. – 1994. – №1. – გვ. 68-70. – რეზ. რუს., ინგლ. გვ. 83, 86.

დაბადების 85 წლისთავი
85 Years Anniversary

373. მამუკელაშვილი, ვ. ანდრია აფაქიძე იუბილარია // ძეგლის მეგობარი. – 2000. – №1. – გვ. 4.

374. შვეარდნაძე, ე. მილოცვა საქართველოს პრეზიდენტისაგან // ძეგლის მეგობარი. – 2000. – №1. – გვ. 3.: სურ.

375. ჯაფარიძე, ო. ბერძენი ქართული არქეოლოგიისა // საქ. რესპუბლიკა. – 1999. – 3-4 ოქტ. – გვ. 4.

376. ქალაქები და საქალაქო ცხოვრება ძველ საქართველოში: I სამეცნ. კონფერენციის მოხსენებათა მოკლე შინაარსები: კონფერენცია მიეძღვნა ქართვ. არქეოლ. აკად. ანდრია აფაქიძის 85 წლისთავს / საქ. მეცნ. აკად., საქ. არქეოლ. კომისია. – თბ., 1999. – 48 გვ.: სურ.

დაბადების 90 წლისთავი
90 Years Anniversary

377. ალექსიძე, ს. აკადემიკოს ანდრია აფაქიძის დაბადების 90 წლისთავს ეძღვნება: საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენცია თემაზე „კავკასიის არქეოლოგია, ეთნოლოგია, ფოლკლორისტიკა“ (თბილისი, 2004) // საქართველოს რესპუბლიკა. – 2004. – 24 ოქტ. – 2 გვ.

378. ილია მეორე. იუბილე: [მილოცვა] // საქ. რესპუბლიკა. – 2004. – 3 სექტ. – 1 გვ.

379. კოფმანი, მ. „გალიმებულ სახეებს ვხედავ“: ჩვენი სტუმრები [გერმანელი არქეოლოგიის, ტროას გათხრების ხელმძღვანელის მანფრედ კოფმანის სტუმრობა საქართველოში ა. აფა-

ქიძის დაბადების 90 წლისთავის გამო] / ესაუბრა თ. ებანოიძე // საქ. რესპუბლიკა. – 2004. – 15 სექტ. – გვ. 6.

380. მარდალეიშვილი, ვ. რატომ რცხვენია ანდრია აფაქიძეს მცხეთელი მეგობრებისა: [მეცნიერის წუხილი გათხრებზე მომუშავე მცხეთელებისთვის 1998 წლიდან ხელფასის გაუცემლობის გამო] // საქ. რესპუბლიკა. – 2004. – 3 სექტ. – გვ. 6.
381. მიწისქვეშა საქართველოს მესაიდუმლე: აკადემიკოსი ანდრია აფაქიძე – 90. მილოცვები: რ. მეტრეველი. ამაგდარი; ვ. ჯაფარიძე, ო. ჯაფარიძე. დიდი და ნაყოფიერი გზა; დ. მუსხელიშვილი. შუევალი პატრიოტული განწყობილება; თ. გამყრელიძე. დიდად პატივცემულო ანდრია!; ზ. ალექსიძე. გულითადად გილოცავთ; ა. კახიძე. ასი წლისთავიც მოგველოცოს; პ. სურგულაძე. ახალგაზრდებისათვის მაგალითი; გ. ლორთქიფანიძე. კულტურის ისტორიის დაულალავი მკვლევარი; ვ. შამილაძე. ღირსეული შეგირდი; გ. ყიფიანი. ერის წარსულის მსახური; ნ. ხაზარაძე. გვჯერა...; გ. ღამბაშიძე. მოწიწება მაღალსულიერებისა გამო // საქ. რესპუბლიკა. – 2004. – 3 სექტ. – გვ. 4.
382. სააკაშვილი მ. ანდრია აფაქიძის დაბადების 90 წლისთავთან დაკავშირებით // საქ. რესპუბლიკა. – 2004. – 3 სექტ. – გვ. 1.
383. Эбаноидзе Т. Раскрывая Тайны древней столицы: [Беседа с патриархом археологии А. Апакидзе. В связи с 90-летием со дня рождения академика АН Грузии] // Веч. Тбилиси. – 2004. – 8-10 сент. – С. 4.: портр.

მასალები გარდაცვალების შესახებ
Materials about his Death

384. ანდრია აფაქიძე [1914-2005 წ.წ. ნეკროლოგი] // საქ. რესპუბლიკა. – 2005. – 26 ნოემბ. – გვ. 8.; 29 ნოემბ. – გვ. 8.; 30 ნოემბ. – გვ. 8; 1 დეკ. – გვ. 8.
385. ანდრია აფაქიძე: გამოსათხოვარი // საქ. რესპუბლიკა. – 2005. – 29 ნოემბ. – გვ. 2.: სურ.
ხელმოწერა: თ. გამყრელიძე, ფ. თოდუა, გ. თევზაძე [და სხვ].
386. აფაქიძე, ჯ. დიდი მეცნიერის და გამოჩენილი საზოგადო მოღვაწის ნათელ ხსოვნას // 24 საათი. – 2005. – 2 დეკ. – გვ. A5.

387. აფხაზეთზე შეყვარებული დიდი მეცნიერის ხსოვნას. სულ-
თათანა // საქ. რესპუბლიკა. – 2005. – 30 ნოემბ. – გვ. 7.: სურ.
ხელმოწერა: რ. კაკუბავა, ზ. პაპასკირი, ჯ. აფაქიძე, თ. მიბ-
ჩუანი.
388. დიდი მეცნიერის ხსოვნას / ო. ჯაფარიძე, ვ. ჯაფარიძე, ჯ. აფა-
ქიძე. ზ. პაპასკირი // საისტორიო ძიებანი. – 2006. – ტ. 8-9. – გვ.
534-542. – რეზ. რუს., ინგლ.
389. სურგულაძე, პ. ვალმოხდილი წავიდა: გამოსათხოვარი // საქ.
რესპუბლიკა. – 2005. – 2 დეკ. – გვ. 6.
390. ტურაბელიძე, ო. დიდი მეცნიერის პატივისცემის ნიშნად:
ხსოვნა // საქ. რესპუბლიკა. – 2006. – 5 იანვ. – გვ. 8.
391. წერეთელი, ზ. ბოლომდე შეუდრეკლად იდგა: გამოსათხოვარი
// საქ. რესპუბლიკა. – 2005. – 29 ნოემბ. – გვ. 2.

სახელთა საძიებელი

Index of Names

- აბაშიძე, ი. 139, 181
აბდუშელიშვილი, მ. 123, 124
აბესაძე, ც. 259
აბრამიშვილი, ა. (მასზე) 169
აბრამიშვილი, რ. 31
აბულაძე, ი. 52
აგრბა, ზ. 77, 91
ალექსიძე, ზ. 381
ალექსიძე, მ. 187
ალექსიძე, ს. 240, 377
ალუდაური, მ. (მთ. რედ.)
243
ამირანაშვილი, ჯ. 325
ანთელავა ირ. (მასზე) 78, 131
ანჩაბაძე, ზ. 78
ასათიანი, ლ. 77
ასაკაშვილი, მ. 335
ასლანიშვილი, ალ. 370
ასპარუგი 83
აფაქიძე, გ. 118
აფაქიძე, გ. (შემდგ.) 285
აფაქიძე, ჯ. 351, 357, 388-388
აჯიაშვილი, ჯ. 349
- ბააზოვი, დ. 345
ბათიაშვილი, გ. 345
ბარათაშვილი (ბარათევი), მ.
(მასზე) 89
ბარამიძე, ა. 146, 161
ბარამიძე, მ. 348
ბარდაველიძე, ვ. (მასზე) 63
ბაქრაძე, დ. (მასზე) 313
- ბახტაძე, რ. 259
ბენ-ორენი, გ. 349
ბენდიანაშვილი, ა. 131
ბერიძე, ვ. 188, 335
ბერძენიშვილი, ნ. 23, 256,
258, 262
ბერძენიშვილი, ნ. (რედ.) 8,
11, 256, 258
ბერძენიშვილი, ნ. (მასზე) 38,
42, 46, 51, 61
ბიბილური, თ. 128, 194, 195
ბოხოჩაძე, ა. 77
ბუხრიკიძე, დ. 362
- გაბაშვილი, ვ. (მასზე) 122,
212
გაბუნია, ლ. 146, 223
გავაშელი, ე. 123, 128
გამყრელიძე, თ. 161, 381, 385
გელაშვილი, ა. 261
გიუნაშვილი, გ. 101, 123, 124,
128, 194, 195, 221
გრიგოლია, გ. 77
გრძელიძე, რ. 145
გობეჯიშვილი, გ. 14, 23, 70,
77, 262, 316-318, 320
გობეჯიშვილი, გ. (რედ.) 263
გობეჯიშვილი, გ. (მასზე) 110
გოგიჩაიშვილი, ფ. 241
გორგილაძე, ლ. (მასზე) 145
გუგუშვილი, პ. (მასზე) 213,
241

გულუა, შ. 170, 204

დადიანი, ცოტნე (მასზე) 227
დავლიანიძე, რ. 101, 128, 221,
300

დვალი, თ. 259

დვალიძე, ლ. 238

დონდუა, თ. 301

დუმბაძე, მ. 256, 258

დუნდუა, ვ. 256, 258

დურმიშიძე, ს. 146

ებანოძე, თ. 344, 379

ელერდაშვილი, ალ. (შემდგ.)
347

ვაჩეიშვილი, ნ. 337

ვახტანგაძე, გ. 352

ზაალიშვილი, მ. 223

ზაქარაია, პ. 227

თავხელიძე, ა. 181, 186

თაყაიშვილი, ექ. (მასზე) 188,
267, 335, 353

თევზაძე, გ. 385

თოდუა, ფ. 385

იაშვილი, გ. 330

ილია II 378

ილია II (მასზე) 227

ინალ-იფა, შ. 148

ინასარიძე, მ. 118

ინასარიძე, მ. (შემდგ.) 285

ირემაშვილი, შ. 123, 124, 128,
194, 195

კაკუბავა, რ. 351, 387

კალანდაძე, ა. (სანდრო) 14,
23, 77, 100, 101, 262, 284,
287, 291, 316-318, 320

კალანდაძე, ა. (სანდრო)
(მასზე) 86, 87, 336

კაპანაძე, მ. 315

კაჭარავა, ი. 148

კახიძე, ა. 381

კენკიშვილი, კ. 355

კიკვაძე, ა. 256

კინწურაშვილი, თ. 343

კინწურაშვილი, ს. 149

კილურაძე, ნ. 280, 324, 356

კორსანტია, ნ. 357

კორძია, ჯ. 129

კოფმანი, მ. 379

კუცია, კ. 122

ლომთათიძე, ბ. 14, 23, 262,
316-318, 320, 336

ლომოური, ნ. 14, 320

ლორთქიფანიძე, გ. 381

ლორთქიფანიძე, მ. 78, 139

ლორთქიფანიძე, მ. (მთ. რედ)
243

ლორთქიფანიძე, მ. (მასზე)
335

ლორთქიფანიძე, ო. 30, 43,
60, 74, 321, 322

ლურსმანაშვილი, ნ. 332

მათიაშვილი, ნ. 77

მამუკელაშვილი, ვ. 373

მარგანი, გრ. 131

მარდალეიშვილი, ვ. 345, 380

მარი, ნ. (მასზე) 161

მანჯგალაძე, გ. 101, 123, 124,
128, 194, 195, 221
მახარაძე, ნ. 256
მელითაური, კ. 123, 128
მელიქიშვილი, გ. 139, 243,
256, 258, 364
მენაბდე, ლ. 149
მერკვილაძე, ვ. (მასზე) 225
მესხია, შ. 38, 40, 42, 256, 258
მეტრეველი, ე. 161
მეტრეველი, რ. 191, 196, 241,
351, 381
მეტრეველი, რ. (რედ.) 18,
243, 339, 340
მეტრეველი, რ. (მასზე) 336,
333
მიზჩუანი, თ. 351, 387
მირცხულავა, ი. (მასზე) 237
მიქელაძე, თ. 14, 316
მიშელაშვილი, ნ. 224
მუსხელიშვილი, დ. 14, 243,
317, 381
მუსხელიშვილი, დ. (რედ.)
243
ნიკოლაიშვილი, ვ. 70, 100,
101, 123, 124, 128, 180, 194,
195, 217, 219, 221, 226, 230,
302, 315, 357
ნიკოლეიშვილი, მ. 365
ნიორაძე, გ. 242, 314
ნიორაძე, გ. (მასზე) 173, 192
ნიორაძე, მ. 351
ნიორაძე, მ. (შემდგ.-რედ.)
242, 314
ნოდია, მ. 75, 76

ომარაშვილი, ა. 228
პავლიაშვილი, ქ. 334
პაპასკირი, ზ. 351, 387, 388
პოლტორაცკაია-
თაყაიშვილი, ნ. (მასზე)
179
ჟორდანიას, გ. 188
რამიშვილი, რ. 30, 39, 45, 147
რატანი, პ. 252, 253
რეხვიაშვილი, ნ. (მასზე) 336
სააკაშვილი, მ. 261, 346, 382
სადრაძე, ვ. 101, 123, 124, 128,
194, 195, 221, 300, 307, 310,
312, 313
სანაძე, გ. 223
სანიკიძე, ალ. 350
სახოკია, თ. (მასზე) 272
სიხარულიძე, ა. 101, 118, 123,
124, 128, 194, 195, 315
სიხარულიძე, ა. (შემდგ.) 285
სიხარულიძე, ლ. 333
სტურუა, დ. 225
სურგულაძე, პ. 381, 389
ტაბაღლა, გ. 39
ტურაბელიძე, თ. 390
ტუხაშვილი, ლ. 218
ფანჯიკიძე, გ. 228
ფედოროვ-დავიდოვი, გ. 147
ფრანგიშვილი, ალ. 130, 148
ფირფილაშვილი, პ. 336
ფუთურიძე, რ. 30, 39, 45, 49

ქეიოძე, ზ. (მასზე) 168
ქობალაია, ი. 145
ქურდიანი, ს. (მასზე) 223
ღამბაშიძე, გ. 381
ღამბაშიძე, გ. (რედ.) 349
ღლონტი, ნ. 128

ყიფიანი, გ. 230, 381
ყორანაშვილი, გ. 361
ყურაშვილი, ს. 281, 328

შამილაძე, ვ. 381
შანიძე, ა. 52
შევარდნაძე, უ. 374
შევარდნაძე, ე. (მასზე) 228
შენგელია, ა. 67, 323

ჩიტაია, გ. 14, 18, 19, 318, 339,
340, 367
ჩიტაია, გ. (მასზე) 172
ჩიქავა, ლ. 225
ჩიქობავა, ა. 52
ჩიქობავა, ა. (მასზე) 160
ჩუბინაშვილი, გ. (რედ.) 14,
316-318, 320
ჩუბინიშვილი, ტ. 319

ცაგარეიშვილი, თ. (შემდგ-
რედ.) 18, 327, 328
ცაიშვილი, ს. 161
ცინცაძე, დ. 239, 353
ციციშვილი, გ. 186, 187, 191,
196
ციციშვილი, დ. 39
ციციშვილი, ი. 153, 181, 230
ციციშვილი, ი. (მასზე) 234
ცუხიშვილი, ი. 77

ცეციტიშვილი, გ. 14, 70, 317
ცეციტიშვილი, ო. 212

ძიძარია, გ. 130, 153
ძიძარია, გ. (მასზე) 148
ძიძიგური, ვ. 280, 325
ძიძიგური, შ. 161, 169, 186
ძიძიგური, შ. (რედ.) 7
ძნელაძე, მ. 101, 124, 128, 194,
221, 313

წერეთელი, ზ. 391
წორღვავა, ვ. 67

ჯანიშვილი, თ. 128

ჭელიძე, ზ. 75, 76
ჭითანავა, ნ. 227
ჭილაშვილი, ლ. 364
ჭუმბურიძე, ი. 188
ჭყონია, ი. 63

ხაზარაძე, ნ. 381
ხარაძე, ე. 161
ხარებაშვილი, გ. 196
ხაჭაპურიძე, გ. 256
ხატიაშვილი, ქ. 218
ხეცურიანი, ლ. 101, 128, 194,
195
ხოჭოლავა, დ. 153
ხოშტარია, ე. 19
ხოშტარია, ნ. 23, 262

ჯანაშვილი, მიშა (მასზე) 358
ჯანაშვილი, მოსე (მასზე) 228
ჯანაშია, ს. (მასზე) 7, 8, 40,
115, 246

ჯავარძე, ვ. 367, 388
ჯავარძე, ო. 23, 243, 259,
262, 364, 375, 381
ჯავარძე, ო. (რედ.) 243
ჯიბლაძე, გ. 148, 161, 169
ჯიბლაძე, გ. (მასზე) 185, 191
ჯღარკვა, თ. 101, 123

Абдушелишвили, М. 121
Абутидзе, А. 177
Анчабадзе, З. 133
Ахалая, В. 165

Бибилури, Т. 236
Болнунова, А.И. (Ред.) 33^ა
Бурчуладзе, А. 183

Гагошидзе, Ю. 106, 182
Гавашели, Э. 127, 138, 236
Геладзе, Н.Э. 95
Глonti, Н. 164, 177, 182
Глonti, Р. 198
Гобеджишвили, Г. 20
Горбачов, М.С. 216
Гиუნაშვილი, А. 215, 236
Гиუნაშვილი, Г. 98, 107, 111,
114, 121, 127, 132, 136, 138,
158, 177

Давлианидзе, Р. 113, 127, 138,
164, 177, 182, 189, 215, 222,
229

Джавахишвили, А. 369
Джанелидзе, М. 127
Джгаркава, Т. 95, 111, 121,
132, 215

Джорбенадзе, В. 198
92

Дзидзария, Г.А. (Ред.) 273
Дзnelадзе, М. 107, 114, 132,
136, 138, 164

Думбадзе, Н. (О нем) 156
Дундуа, Г. Ф. 292, 294

Иващенко, М.М. 286
Инал-Ипа, Ш.Д. (Ред.) 273
Ирешашვილი, Ш. 113, 121, 127,
136, 138, 158, 182, 222

Каландазе, А. 20, 25, 98, 106,
111

Капанაძე, М. 236
Качарავა, Ю. 166
Кахидзе, А. 289
Кипиანი, Г. 236
Кулиджанов, Л.А. (О нем)
159

Куправа, А. 155
Куфтин, Б. 251

Лекашвили, Д. 236
Ломтатидзе, Г. 20
Лордкипанидзе, Г. 97, 292
Лордкипанидзе, М. 155
Лордкипанидзе, О.Д. 26, 29,
33, 273

Манджгаладзе, Г.Н. 98, 114,
121, 127, 132, 136, 138, 164,
177, 182, 236

Мгалоблишვილი, Л. 296
Меликишვილი, Г. 166
Мелитаური, К. 127, 136, 138,
177, 182

Микеладзе, Т.К. 29

- Молашвили, Н. 177
- Нариманашвили, Г. 182, 189, 215, 222, 229
- Николайшвили, В.В. 95, 106, 107, 111, 113, 114, 121, 127, 132, 136, 138, 157, 158, 164, 167, 176-178, 182, 215, 222, 229, 236
- Ниорадзе, Г. (О нем) 209
- Нодия, М. 59, 65, 66
- Нонешвили, Н. 222
- Прангишвили, А. 369
- Рчеулишвили, М. 236
- Садрадзе, В.Г. 98, 107, 111, 113, 121, 127, 132, 136, 138, 158, 164, 182, 189, 215, 222, 299
- Сихарулидзе, А. 107, 111, 114, 121, 127, 132, 136, 138, 158, 182, 215, 236
- Солевьев. Л.Н. (Ред.) 273
- Татарашвили, Г.Т. 98, 111
- Техов, Б. В. 133, 295
- Трапш, М.М. 273
- Халиков, А.Х. 273
- Хахутайшвили, Д. 133
- Хецуриани, Л.Г. 95, 111, 136, 138, 158, 177, 182, 222
- Хомасуридзе, Г. 107
- Чанишвили, Т. 136
- Челидзе, З. 59, 65, 66
- Чубинашвили, Г. (Ред.) 20
- Чубинашвили, Т. 266
- Шамба, Г. (О нем) 116, 117, 120
- Шервашидзе, А.А. (Ред.) 273
- Эбаноидзе, Т. 383
- Nikolaishvili, V. 220

გეოგრაფიულ სახელთა საძიებელი

Geographical Indexes

- ამიერკავკასია 298
არმაზი 82
არმაზის ციხე 203
არმაზისხევი 14, 82, 203, 316-318, 320
არმაზციხე 17, 203
არმაზციხე-ზაგინეთი 219
არმასციხე 203
არქეოპოლისი-ნოქალაქევი 57, 244
აფხაზეთი 348
აწანგვარა 88
- ბაგინეთი-არმასციხე 28, 50
ბაკურციხე 1
ბიჭვინტა 8, 11, 30, 39, 45, 49, 69, 70, 77, 81, 84, 90-93, 105, 109, 280-282, 324, 325, 327, 356
ბორი 3
ბორჯომი 130, 139
- გორა 47
გურია 304, 310, 313
- დავით გარეჯი 187
დიდგორი 184
დიოსკურია-სეზასტოპოლი 43
დუშეთი 147
- ეშერა 117
- ვანი 58
ვაშნარი 310
ზუგდიდი 248
თბილისი 179
იბერია 301
- კავკასია 255, 260, 264, 266, 278, 311, 377
კოლხეთი 301, 348
- მცხეთა 4, 14, 18, 21, 64, 94, 100, 101, 123, 124, 128, 149, 150, 180, 186, 194, 195, 215, 217, 221, 226, 230-233, 235, 283, 284, 287, 291, 293, 297, 303, 305-307, 315-320, 331, 340, 343
- ნარეკვაი 232, 300
- პონტო 301
- სარკინე 162, 207
საფრანგეთი 179
საქართველო 2, 4, 15, 18, 23, 32, 60, 68, 80, 242, 243, 254-256, 258-260, 262-264, 266, 275, 277, 278, 314, 321, 337, 376

სოხუმი 8	Кинцвиси 65
ტროა 357	Колхида 292
ურეკი 5, 312	Кура 112
ფაზისი 227	Лиаხვი 295
ფერსათი 168	Мцხета 20, 24, 95, 96, 98, 106, 107, 111, 114, 121, 126, 127, 132, 136, 138, 142, 157, 158, 164, 167, 176-178, 182, 189, 200, 215, 222, 229, 236, 286, 299
ცხაკაია (სენაკი) 62	
წიწამური 16, 208	
Абхазия 273	Осетия 214, 216, 251
Армазис-Хеви 20	Пицунда 97, 105
Большой Лиахви 295	Причерноморие 26, 289
Вани 58, 292	Сатовле 113
Грузия 12, 24, 25, 48, 53, 55, 135, 183, 199, 209, 210, 214, 294, 296	Сухуми 273
Диоскурия-Севастополис 33	Церовани 113
Иберия 199	Южная Грузия 72, 276
Имерети 251	Южный Кавказ 276
Кавказ 236	Шида Картли 216, 259
	Эшера 120
	Mtskheta 220

დაიბეჭდა თსუ გამომცემლობის სტამბაში

0128 თბილისი, ილია ჭავჭავაძის გამზირი 1

1 Ilia Tchavtchavadze Avenue, Tbilisi 0128

Tel 995 (32) 225 14 32, 995 (32) 225 27 36

www.press.tsu.edu.ge